DOCUMENT RESUME

ED 067 906 FL 003 214

AUTHOR	Stoner, William, Comp.
TITLE	Czech Basic Course: Czech Grammar, Volume II.
INSTITUTION	Defense Language Inst., Washington, D.C.
SPONS AGENCY	Department of Defense, Washington, D.C.
PUB DATE	Feb 72
NOTE	209p.
AVAILABLE FROM	Director, Defense Language Institute, Department of the Army, Washington Navy Yard, Anacostia Annex, Washington, D.C. 20390 (With specific permission)
EDRS PRICE	MF-$0.65 HC Not Available from EDRS.
DESCRIPTORS	*Czech; *Grammar; *Instructional Materials; *Intensive Language Courses; Phonetics; *Slavic Languages; Textbooks; Traditional Grammar

ABSTRACT

This is the second of a two-volume series, a compilation of grammar notes as they appear in the Defense Language Institute's "Introductory Volume" of volumes 1-6 of the "Czech Basic Course" under the headings of Generalization, Grammar Analysis, Grammar Notes, and "Gramaticky Rozbor." Features are listed in the order of their appearance in the "Basic Course." Generalizations concerning each grammatical point, illustrative examples, and a summary are provided for each lesson. A key to each of the volumes is provided. For the companion document see FL 003 105. (RL)

ED 067906

U.S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION & WELFARE
OFFICE OF EDUCATION

THIS DOCUMENT HAS BEEN REPRODUCED EXACTLY AS RECEIVED FROM THE PERSON OR ORGANIZATION ORIGINATING IT. POINTS OF VIEW OR OPINIONS STATED DO NOT NECESSARILY REPRESENT OFFICIAL OFFICE OF EDUCATION POSITION OR POLICY.

C Z E C H

BASIC COURSE

Czech Grammar

Volume II

FILMED FROM BEST AVAILABLE COPY

February 1972

DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE

FL 003 214

DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE

This pamphlet is for use by the faculty, staff and students of the Defense Language Institute solely for official purposes. It is NOT for general distribution. It may NOT be released to other persons, quoted or extracted for publication, or otherwise copied or distributed without specific permission in each instance from the Director, Defense Language Institute.

Roy M. Kessler

ROY M. KESSLER
Colonel, USA
Director

"PERMISSION TO REPRODUCE THIS COPYRIGHTED MATERIAL BY MICROFICHE ONLY HAS BEEN GRANTED BY DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE TO ERIC AND ORGANIZATIONS OPERATING UNDER AGREEMENTS WITH THE U. S. OFFICE OF EDUCATION. FURTHER REPRODUCTION OUTSIDE THE ERIC SYSTEM REQUIRES PERMISSION OF THE COPYRIGHT OWNER."

PREFACE

This is the second of two volumes comprising the Czech Grammar as excerpted from the DLI Czech Basic Course. Please note that the index for both volumes is to be found on pages 411-414 of this volume. The Table of Contents for both volumes is contained in Volume I.

THE GENITIVE OF PERSONAL PRONOUNS.
Genitiv osobních zájmen.

Sing.

		un-emph.		un-emph.		un-emph.		un-emph.
nom.	já		ty		on		ona	ono	
gen.	mne	mě	tebe	tě	jeho	ho	jí	jeho	ho
dat.	mně	mi	tobě	ti	jemu	mu	jí	jemu	mu
acc.	mne	mě	tebe	tě	jej jeho	ho	ji	je	

Plural

nom.	my	vy	oni ony ona
gen.	nás	vás	jich
dat.	nám	vám	jim
acc.	nás	vás	je

Reflexive Pronoun:
Zvratné zájmeno:

nom.	----	
gen.	sebe	
dat.	sobě	si
acc.	sebe	se

These forms of the reflexive pronoun are the same for all persons, singular or plural

NOTE : The forms jeho jí jich
change to <u>něho</u> <u>ní</u> <u>nich</u> , when preceded by a preposition.

Ptal jsem se jich. I asked them.
Vím to od nich. I know it from them.

L. 71

NOTE : In colloquial language <u>něj</u> is used for masculine and neuter with prepositions.

Stál jsem vedle něj.	I stood next to him.
Tam je auto a vedle něj je motocykl.	There´s a car over there and next to it is a motorcycle.

Examples

On se mě ptal.	He asked me.
On se tě nebojí.	He isn´t afraid of you.
Ona se ho držela.	She was holding on to him.
On se jí držel.	He was holding on to her.
Ona se držela <u>jeho</u> a on se držel <u>jí</u>.	She was holding on to <u>him</u> and he was holding on to <u>her</u>.
Nevšiml si nás.	He didn´t notice us.
Na co se vás vyptávali ?	What did they ask you about ?
Bylo jich tam moc.	There were lots of them there.
Dělali to beze mne.	They did it without me.
Kdo seděl vedle tebe ?	Who was sitting next to you ?
Podle něho to není pravda.	According to him that isn´t true.
Má pistoli, ale nemá do <u>ní</u> náboje.	He has a pistol, but he has no ammunition for it.
Je tam cvičiště a kolem <u>něho</u> vede cesta.	There´s a drill ground there and around it there´s a road.
Kromě nás tam nebyl nikdo.	There was nobody there besides us.
Ví to od vás.	He knows it from you.
Byl jsem u <u>nich</u>.	I was at their place.
Nemám u sebe peníze.	I don´t have any money on me.
Vedle sebe měl tlumočníka.	At his side he had an interpreter.
Kolem sebe jsme viděli několik nepřátelských vojáků.	Around us we saw several enemy soldiers.
To nemá ze sebe.	That´s not his own idea.

L. 72

GRAMMAR NOTES

DUAL

In old Czech, besides the singular and plural numbers, there was the dual number denoting two persons or things.

In modern Czech a few dual forms are still in use, mostly for words denoting parts of the body, human or animal.

THUS:

Nom. Sing.	Gen. Dual	Gen. Pl.
ruka	rukou	
noha	nohou	or noh
prsa (pl.)	prsou	
koleno	kolenou	or kolen
rameno	ramenou	or ramen
oko	očí	
ucho	uší	

The above genitive forms, dual or plural, are used of parts of the body, human or animal.

Otherwise, regular genitive plural forms are used :

	Gen. Pl.
hand (as a directional sign)	ruk
leg (of a table)	noh
joint (of a pipe)	kolen
fork (of a river)	ramen
snare (loop)	ok
(pot) handle	uch

Examples

Dejte mu to do vlastních rukou !	Give it to him in his own hands !
U nohou měl zavazadlo.	At his feet he had his luggage.
Byl raněn do prsou.	He was wounded in the chest.
Kolem kolenou měl deku.	He had a blanket around his knees.
Spadlo mu to s ramenou.	It fell off his shoulders.
Barva očí.	Color of eyes.
Z uší mu tekla krev.	Blood was running out of his ears.

Regular plural forms are used if these words do not denote parts of the body :

Kolik noh má ten stůl ? — How many legs does that table have ?

Kolik — The form **kolik** in the nominative and accusative form :

NOM. Kolik jich je ? — How many are there of them ?

ACC. Kolik nákladních aut jste viděl ? — How many trucks did you see there ?

In other cases the form **kolika** is used :

DAT. Kolika lidem jste to řekl ? — How many people did you say that to ?
Ke kolika lidem jste šel ? — How many people did you go to ?

GEN. Od kolika lidí jste to slyšel ? — How many people did you hear that from ?

Dva — The genitive of dva, dvě is **dvou**
oba, obě **obou**
tři **tří**
čtyři **čtyř**

Examples

do dvou dnů	within two days
do dvou neděl (týdnů)	within two weeks
ze dvou míst	from two places
kolem tří měsíců	around (about) three months
skupina čtyř civilistů	a group of four civilians
Byl raněný do obou rukou.	He was wounded in both hands.

Declension of **oko** and **ucho**:

	Sing.	Dual	Plural
1. nom.	oko	oči	oka
2. gen.	oka	očí	ok
3. dat.	oku	očím	okům
4. acc.	oko	oči	oka
6. loc.	oku	očích	okách
7. ins.	okem	očima	oky

	Sing.	Dual	Plural
1. nom.	ucho	uši	ucha
2. gen.	ucha	uší	uch
3. dat.	uchu	uším	uchům
4. acc.	ucho	uši	ucha
6. loc.	uchu	uších	uchách
7. ins.	uchem	ušima	uchy

0 nula
1 jeden, jedna, jedno
2 dva, dvě, dvě
3 tři
4 čtyři
5 pět
6 šest
7 sedm (pron.: sedum)
8 osm (pron.: osum)
9 devět
10 deset

11 jedenáct
12 dvanáct
13 třináct
14 čtrnáct
15 patnáct
16 šestnáct
17 sedmnáct (pron.: sedumnáct)
18 osmnáct (pron.: osumnáct)
19 devatenáct
20 dvacet

21 dvacet jeden nebo jedenadvacet nebo jednadvacet (colloq.)
22 dvacet dva " dvaadvacet
23 dvacet tři " třiadvacet
24 dvacet čtyři " čtyřiadvacet
25 dvacet pět " pětadvacet
26 dvacet šest " šestadvacet
27 dvacet sedm " sedmadvacet
28 dvacet osm " osmadvacet
29 dvacet devět " devětadvacet

20 dvacet
30 třicet
40 čtyřicet

50 padesát
60 šedesát
70 sedmdesát (pron.: sedumdesát)
80 osmdesát (pron.: osumdesát)
90 devadesát

100 sto (jedno sto)
200 dvě stě
300 tři sta
400 čtyři sta

500 pět set
600 šest set
700 sedm set
800 osm set
900 devět set

101 sto jedna
102 sto dvě
103 sto tři
111 sto jedenáct
120 sto dvacet

131 sto třicet jedna nebo
sto jednatřicet
190 sto devadesát
365 tři sta šedesát pět
(tři sta pětašedesát)
999 devět set devadesát devět
(devět set devětadevadesát)

L. 73

1000 tisíc (jeden tisíc)	1001 tisíc jedna
2000 dva tisíce	1050 tisíc padesát
3000 tři tisíce	1100 tisíc jedno sto (jedenáct set)
4000 čtyři tisíce	1200 tisíc dvě stě (dvanáct set)
5000 pět tisíc	1300 tisíc tři sta (třináct set)
6000 šest tisíc	1400 tisíc čtyři sta (čtrnáct set)
10 000 deset tisíc	1500 tisíc pět set (patnáct set)
11 000 jedenáct tisíc	1600 tisíc šest set (šestnáct set)
20 000 dvacet tisíc	1700 tisíc sedm set (sedmnáct set)
100 000 sto tisíc	1800 tisíc osm set (osmnáct set)
200 000 dvě stě tisíc	1900 tisíc devět set (devatenáct set)
500 000 pět set tisíc	2000 dva tisíce
750 000 sedm set padesát tisíc	2100 dva tisíce jedno sto
1 000 000 milión (jeden milión)	2900 dva tisíce devět set
2 000 000 dva miliony	
4 000 000 čtyři miliony	
5 000 000 pět miliónů	

An alternate spelling of milión is milion.

Jeden The declension of jeden, jedna, jedno is the same as that of ten, ta, to.

Counting When counting without naming the counted object (one, two, three, four, etc.), there are three alternatives for the first two numerals in Czech.

The alternatives are interchangeable, with individual preferences :

jeden, dva, tři ....
jedna, dvě, tři ....
jedna, dva, tři ....

Jedenáct set The alternative forms:

jedenáct set for tisíc jedno sto (1100)
dvanáct set for tisíc dvě stě (1200)

are used only up to devatenáct set (1900).

The only way to say 2100, 2200, etc. is dva tisíce jedno sto, dva tisíce dvě stě, etc.

Miliarda

In American usage:		In Czech usage:
billion (1,000,000,000)	=	miliarda (1 000 000 000)
trillion (a thousand billion)	=	bilion (tisíc miliard)

Symbols Note the usage of comma and period: 1,000.000
21.000

Note the written symbol for 1 = 1
and for 7 = 7

Genitive of the Counted Object	The counted object with the numerals from 5 up is in the genitive case, and the verb is in the neuter singular. a) if the numeral is in the nominative b) if the numeral is in the accusative c) and, of course, if the numeral is in the genitive:

Examples to a)

Kolik je tam vojáků ?
Tam je jeden voják.
Tam jsou dva vojáci.
Tam jsou tři vojáci.
Tam jsou čtyři vojáci.
Tam je pět vojáků.
Tam je šest starých vojáků.
Tam je těch sedm vojáků.
Je jich tam osm.
Bylo nás tam devět.
Tam bylo těch deset starých vojáků.

Tam bylo jedenáct vojáků.
Čtyři byli důstojníci
a sedm jich bylo poddůstojníků.
Někteří byli staří a někteří
mladí. Těch mladých tam bylo
osm, a čtyři byli staří.

Vidělo to asi patnáct vojáků.
Přišlo jich asi třicet.
Dvanáct jich bylo nemocných.

The last digit determines which case is used :

Byl tam dvacet jeden voják. (rarely used)
Bylo tam jednadvacet vojáků.

Byli tam dvacet dva vojáci.
Bylo tam dvaadvacet vojáků.

Byli tam dvacet čtyři vojáci.
Bylo tam čtyřiadvacet vojáků.

Bylo tam dvacet pět vojáků.
Bylo tam pětadvacet vojáků.

L. 73

Examples to b)

On má jednoho vojáka.
On má dva vojáky.
On má tři vojáky.
On má čtyři vojáky.
On má pět vojáků.
On má dvacet vojáků.
On má 200 vojáků.
Potřebujeme asi třicet pušek.

The accusative of numerals from 2 up is the same as the nominative:

dva, dvě, tři, pět, šest, dvacet, sto etc.

Examples to c)

Slyšel jsem to od jednoho vojáka.
od dvou vojáků.
od tří vojáků.
od čtyř vojáků.
od pěti vojáků.
od šesti vojáků.
od dvaceti vojáků.
od třiceti pěti vojáků.

Numerals from 5 up (except sto, tisíc, milion etc.) form the genitive, dative, locative and instrumental by adding -i to the stem:
pěti, devíti, deseti(or desíti), dvaceti sedmi, třiceti (třicíti), čtyřiceti (čtyřicíti), padesáti, devadesáti, sto padesáti pěti etc.

NOTE: If the numeral is in the dative, locative or instrumental, the counted object is in the respective case and not in the genitive.

Příklad: Řekl jsem to pěti vojákům (dative).

ORDINAL NUMERALS,
Řadové číslovky

Ordinal numerals agree in gender, number and case with the noun like adjectives.
První, třetí, tisící are the soft type, the rest of them the hard type.

první, -í, -í	- the first	1.	- 1st
druhý, -á, -é	- the second	2.	- 2nd
třetí, -í, -í	- the third	3.	- 3rd
čtvrtý, -á, -é	- the fourth	4.	- 4th
pátý	etc.	5.	etc.
šestý		6.	
sedmý		7.	
osmý		8.	
devátý		9.	
desátý		10.	

jedenáctý	11.	stý	100.
dvanáctý	12.	dvoustý	200.
		třístý	300.
devatenáctý	19.	čtyřstý	400.
		pětistý	500.
dvacátý	20.	šestistý	600.
dvacátý první (jednadvacátý)		sedmistý	700.
		osmistý	800.
dvacátý devátý (devětadvacátý)		devítistý	900.
třicátý	30.	tisící	1.000.
čtyřicátý	40.	dvoutisící	2.000.
padesátý	50.	desetitisící	10.000.
šedesátý	60.		
sedmdesátý	70.	miliónty	1,000.000.
osmdesátý	80.	(or miliontý)	
devadesátý	90.		

---

kolikátý (or který)

Kolikátý - which (if an answer with an ordinal numeral is expected)

Kolikátá řada je to ? Čtvrtá.	Which row is it ? The fourth.
Kolikáté pivo už pijete ?	Which (what number) beer are you drinking ? How many did you have before ?

L. 74

Kolikátý už máte vůz ? Třetí.	How many cars have you already had ? Three.
Kolikátému člověku to už říkáte ? Čtvrtému.	To how many people have you already said it ? Four.
Myslíte toho pátého důstojníka ? Ne, myslím <u>toho</u> šestého.	Are you thinking of (do you have in mind, do you mean) the fifth officer ? No, I mean the sixth <u>one</u>.

Note the usage of the period to indicate the ordinal numeral:

Odjíždí z <u>3.</u> nástupiště. It leaves from the <u>3rd</u> platform.

NOTE:

nula	- zero
nultý, ordinal numeral	- zero
nultý kilometr	- zero kilometer

---

nulový, adj.	- zero
nulový bod	- zero point
nulová poloha	- zero position

L. 76

GRAMMAR NOTES

THE DATE.
Datum

leden	gen.: ledna	m.	- January	v lednu - in January
únor	února	m.	- February	v únoru etc.
březen	března	m.	- March	v březnu
duben	dubna	m.	- April	v dubnu
květen	května	m.	- May	v květnu
červen	června	m.	- June	v červnu
červenec	července	m.	- July	v červenci
srpen	srpna	m.	- August	v srpnu
září	září	n.	- September	v září
říjen	října	m.	- October	v říjnu
listopad	listopadu	m.	- November	v listopadu
prosinec	prosince	m.	- December	v prosinci

Genitive of Time

Kolikátého je dnes ?
Dnes je prvního ledna.
" dvacátého osmého února
" patnáctého března
" třicátého dubna
" pátého května
" dvacátého prvního června
" šestého července
" druhého srpna
" třetího září
" dvacátého osmého října
" jedenáctého listopadu
" dvacátého čtvrtého prosince

What's the date today ?
Today is the 1st of Jan.
28th of Feb.
etc.

Který rok / V kterém roce / Kterého roku } to bylo ? } (In) what year was it ?

To bylo devatenáct set třicet devět.

To bylo v roce devatenáct set čtyřicet jedna.

} It was in (the year) { 1939. / 1941.

To bylo <u>roku</u> devatenáct set čtyřicet osm.	It was in (the year) 1948.

<u>Kdy jste se narodil</u> ?	When were you born ?
<u>Já jsem se narodil</u> 11. dubna 1930. (jedenáctého dubna devatenáct set třicet)	I was born on April 11th, 1930.
25. února 1948 (dvacátého pátého února devatenáct set čtyřicet osm) se komunisté dostali k moci.	On February 25th, 1948 the Communists came to power.
25. únor (dvacátý pátý únor) je státní svátek.	February 25th is a state holiday.

Date in Letters	V Praze 14. ledna 1955	Prague January 14, 1955

The <u>day, month, and year</u> are always expressed in the order named.

Abbreviations :

2.3. 1955 2/3 1955 2.III.1955 2/III 1955	druhého třetí (or března)	devatenáct set padesát pět
21.11.55	dvacátého prvního jedenáctý (or listopadu)	padesát pět

GRAMMAR NOTES

ČAS.

Kolik je hodin ?	What time is it ?
Je jedna hodina.	It´s one o´clock.
Jsou dvě hodiny.	etc.
Jsou tři hodiny.	
Jsou čtyři hodiny.	
Je pět hodin.	
Je šest hodin.	
Je dvanáct hodin.	

vteřina, f. (nebo sekunda, f) - second

---

půl

Je půl jedné.	It´s half past twelve. (literally: half of one)
Je půl druhé.	It´s half past one. (literally: half of the second)
Je půl třetí.	It´s half past two.
" čtvrté	" three
" páté	" four
" šesté	" five
" sedmé	" six
" osmé	" seven
" deváté	" eight
" desáté	" nine
" jedenácté	" ten
" dvanácté	" eleven

L. 77

čtvrt

Je čtvrt na jednu.	It´s a quarter past twelve. (lit.: a quarter on one /hour/)
Je čtvrt na dvě.	It´s a quarter past one.
" tři	" two
" čtyři	" three
" pět	" four
Je čtvrt na dvanáct.	It´s a quarter past eleven.

---

tři čtvrti

Je tři čtvrtě (nebo čtvrti) na jednu.	It´s a quarter to one.
Je tři čtvrtě na dvě.	It´s a quarter to two.
" tři	" three
" čtyři	"" four
" pět	" five
Je tři čtvrtě na dvanáct.	It´s a quarter to twelve.

Je jedna a jedna minuta.	It´s one minute past one.
Jsou dvě a dvě minuty.	It´s two minutes past two.
Je pět a tři minuty.	It´s three minutes past five.
Je šest a pět minut.	It´s five minutes past six.
Je sedm a deset minut.	It´s ten minutes past seven.

Je půl jedné a sedm minut.	It´s 23 minutes to one.
Je čtvrt na tři a osm minut.	It´s 23 minutes past two.
Je tři čtvrtě na čtyři a pět minut.	It´s ten to four.

Je za minutu jedna.	It´s one minute to one.
Jsou za dvě minuty dvě.	It´s two minutes to two.
Jsou za deset minut dvě.	It´s ten minutes to two.
Je za pět minut pět.	It´s five minutes to five.
Je za čtyři minuty půl šesté.	It´s 26 past five.
Je za pět minut čtvrt na sedm.	It´s ten minutes past six.
Je za šest minut tři čtvrtě na osm.	It´s 21 minutes to eight.

V kolik hodin ?	V kolik hodin to { bylo ? / je ? / bude ? }	(At) what time { was it ? / is it ? / will it be ? } L. 77
	V jednu hodinu.	At one o´clock.
	Ve dvě hodiny.	etc.
	Ve tři hodiny.	
	Ve čtyři hodiny.	
	V pět hodin.	
	V šest hodin.	
	V sedm hodin.	
	V osm hodin.	
	V devět hodin.	
	V deset hodin.	
	V jedenáct hodin.	
	Ve dvanáct hodin.	
	V půl druhé.	At half past one.
	Ve čtvrt na tři.	At a quarter past two.
	Ve tři čtvrtě na ...	At a quarter to ....
	V jednu a 2 minuty.	At two minutes past one.
	Za minutu dvě.	At one to two.

The way of indicating time on a 24 hour basis is much more widely used in Czechoslovakia than in this country. It is used in railroad, bus, plane, theater, movie schedules, on the radio and the like.

1.15 - jedna patnáct	V 1.45 - v jednu čtyřicet pět
5.30 - pět třicet	Ve 13.12- ve třináct dvanáct
10.28 - deset dvacet osm	V 19.20 - v devatenáct dvacet

19.00 - devatenáct hodin (devatenáct nula nula)
24.00 - dvacet čtyři hodiny
00.03 - nula nula nula tři
12.05 - dvanáct nula pět

NOTE:

Moje hodinky jdou o pět minut pozadu.	- My watch is five minutes slow.
Moje hodinky se zpožďujou (o pět minut za den).	- My watch is losing time (five minutes a day).

L. 77

NOTE:

Je jedna hodina a pět minut.
Jsou dvě hodiny a tři minuty.
Je pět hodin a dvě minuty.

But: (leaving out the words hodiny and minuty)

Je jedna deset. (1.10)
Je dvě patnáct. (2.15)
Je tři deset. (3.10)
Je čtyři osm. (4.08)

VÁHY A MÍRY,
(Weights and Measures)

In Czechoslovakia weights and measures are based on the metric system (metrický systém).

The metric system is a decimal system of weights and measures in which:

	Czech:	Abbr.:
the gram (.0022046 pound)	gram	g
the meter (39.37 inches)	metr	m
the liter (61.025 cubic inches)	litr	l

are the basic units of weight, length and volume respectively.

The multiples of these basic units are formed by prefixing:

deka- (10)
hekt- (100)
kilo- (1,000)

The fractions of the basic units are formed by prefixing:

deci- (.1)
centi- (.01)
mili- (.001)

So: kilometr (English: kilometer) is 1,000 meters
milimetr (English: millimeter) is .001 meters

The following terms are in general use:

Délkové míry Measures of Length	1000 m	kilometr	km	3,280.8 feet or about 5/8 mile
	1 m	metr	m	39.37 inches
	.1 m	decimetr	dm	3.937 inches
	.01 m	centimetr	cm	.3937 inches
	.001 m	milimetr	mm	.03937 inch

L. 78

Plošné míry Square measures	Čtverečný centimetr, metr, kilometr (or čtvereční) The unit of area (land) in the metric system is: are, Czech: ar. An are is equal to 100 m^2 or 119.6 square yards				square centimeter
	100 a 1 a	hektar ar	ha a		2.4711 acres 119.6 square yards

				For short:	
Váha Weight	1000 g 10 g 1 g	kilogram dekagram gram	kg dkg g	kilo deka	2.2046 pounds .0022046 pound
	100 kg	(metrický) cent	q	metrák	220.462 pounds
	1000 kg	tuna	t		1.102 short tons

NOTE: jedno kilo — jedno deka (or coll. deko)
dvě kila — dvě deka
pět kil (nebo kilo) — pět deka (" dek)

				For short:	
Duté míry Measures of Volume	100 l	hektolitr	hl		26.418 gal. or 2.8378 bushels
	1 l	litr	l		61.025 cubic in. 1.0567 liquid qt. .906 dry quarts
	.1 l	decilitr	dl	deci	3.38 fluid oz. 6.102 cubic in.

NOTE: krychlový (nebo kubický) metr — cubic meter
centimetr — cubic centimeter
atd. — etc.

21

Staré míry
Old Measures

Some old non-metric terms are still in limited use, especially among old farmers, e.g.:

korec, strych, měřice	units of dry measure for grain, and area
libra	a pound, half a kilo

NOTE also:

mandel snopů	15 (a shock of) sheaves
kopa vajec	60 eggs

Desetinné zlomky
Decimal Fractions

1,1	jedna celá jedna (desetina)
2,1	dvě celé jedna
4,2	čtyři celé dvě (desetiny)
5,3	pět celých tři
6,6	šest celých šest (desetin)
1,01	jedna celá nula jedna nebo jedna celá a jedna setina
7,65	sedm celých šedesát pět setin nebo sedm celých šedesát pět nebo sedm šedesát pět
1,001	jedna celá jedna tisícina
5,325	pět celých tři sta dvacet pět (tisícin)

In Czech a comma is used between the wholes and the decimal fractions

1.1 (one point one) = 1,1 (jedna celá jedna)

L. 79

GRAMMAR NOTES

Čas. (Pokračování)
Time. (Continued)

Je poledne	- It´s noon.
Bylo to v poledne	- It was at noon (or at around noon)
Je půlnoc.	- It´s midnight
Bylo to v půlnoci	- It was at midnight (or at around midnight)
Bylo to o půlnoci	- It wasat midnight

V 1 hodinu, ve 2,3,4 hodiny, v 5,6,7,8,9 hodin ráno.	- At 1, ... 9 in the morning.
V 9, 10, 11, hodin dopoledne.	- At 9,..11 o´clock in the morning (forenoon)
Ve 12 hodin v poledne.	- At 12 o´clock noon.
V 1, ve 2,3,4, v 5 hodin odpoledne.	- At 1, ... 5 o´clock in the afternoon.
V 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, hodin večer.	- At 5, ... 11 o´clock in the evening.
V 11, ve 12, v 1, ve 2, 3 v noci.	- At 11, ... 3 o´clock at night.

Declension of Numerals .

jeden, jedna, jedno	.....	decline like ten, ta, to
dva, tři, čtyři	.....	have special declensions
sto	.....	declines like město (but note: dvě stě)
tisíc	.....	declines like klíč (but note: pět etc. tisíc)

pět až devatenáct, dvacet, třicet atd až devadesát } are forms for nominative and accusative.

For gen., dat., loc. & instr. the forms ending in -i are used: pěti ... devadesáti

Note: devět - devíti ; deset - deseti or desíti.

<u>půl</u> - is indeclinable.

<u>čtvrt</u> - in a purely numerical sense is indeclinable.

Od jednoho vojáka	From one soldier
Od jedné do dvou, do tří, do čtyř, do pěti (hodin)	From 1 to 2, to 3, to 4, to 5.
Od jednoho okna	From one window
K jedné, k dvěma, ke třem, ke čtyřem, k pěti	Toward (or about) 1, ...5.
Do půl páté.	Until half past four.
Do čtvrt na pět	Until a quarter past four.

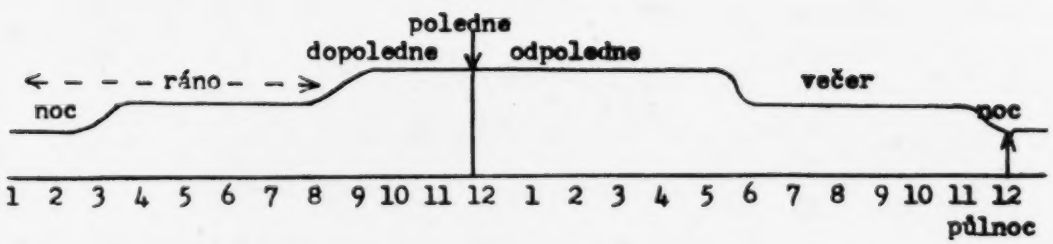

L. 81

Grammar Notes

The Locative Case.
(Šestý pád nebo lokál)

The locative case expresses position in space (location) or time. It answers the question:

Kde ?	Where ?

It also answers the question:

O kom, o čem ? (mluvíte atd.)	About whom, about what ? (are you talking etc.)

It is always used with prepositions; it cannot stand alone.

na	on, upon, at
v (or ve)	in, at
při	(place:) near, close to, at; (accompanying circumstances:) on, at, during
po	after; on (along)
o	about

Demonstratives. The locative case singular of ten is tom

Adjectives. Hard adjectives add -ém to the stem

Masculine. soft adjectives add -ím to the stem

to form the locative case masculine, singular:

Ten poslední silný útok.	That last strong attack.
Mluvíme o tom posledním silném útoku.	We're talking about that last strong attack.

NOTE: The endings of the locative singular of nouns are the same as the dative endings except for nouns of the type: strom, město and nouns that decline like adjectives.

LOCATIVE SINGULAR OF MASCULINE NOUNS.

Strom

Inanimate masculine nouns ending in a hard or neutral consonant fall into three groups:

One group forms the locative by adding -ě (-e) to the stem
another group by adding -u to the stem
and some nouns can have either ending.

Inanim. masc. nouns whose nominative ends in -h, -g form the locative by adding -u to the stem:

na rohu	at the corner
na jihu	in the south
v dialogu	in the dialogue
v Hong Kongu	in Hong Kong
v Haagu	in the Hague

Most inanim. masc. nouns whose nominative ends in -k, -ch, -r form the locative by adding -u to the stem:

při budíčku	at reveille
ve vzduchu	in the air
v míru	in peace

but some add -ě (-e):

v táboře	in the camp
na dvoře	in the courtyard

or can have either ending:

v potoku nebo v potoce	in a brook (small stream)
v rybníku nebo v rybnice	in a fish pond
v kožichu nebo v kožiše	in a fur coat

L. 81

Most inanim. masc. nouns whose nominative ends in other hard or neutral consonants form the locative singular by adding -ě(-e) to the stem:

v tom domě	in that house
na mostě	on the bridge
v tom případě	in that case
na světě	in the world
na hřbitově	in the cemetery

a smaller part add -u to the stem:

v mokrém terénu	in wet terrain
Mluví o kanónu, granátometu, a o dostřelu	He's talking about a cannon, grenade launcher and about effective range
Stojí v pohovu	They stand at ease
... o komunismu	... about Communism
v denním přehledu zpráv	in the daily news review
při nepřátelském náletu	during enemy air raid

and some nouns can have either ending:

v jednom českém časopise (nebo: časopisu)	in a Czech magazine
v tom bodě (nebo: bodu)	on that point

Den — Note: The word den has three locative sing.forms:

v jednom dnu (nebo: dni) - in one day

ve dne (this phrase only) - in the daytime

Adjective type nouns

Mluvil o jednom rotném a o jednom duchovním	He was talking about a SFC and about a chaplain.

All other masculine nouns form the locative sing. in the same way as the dative:

voják	o tom vojáku (nebo: vojákovi)	about the soldier
četař	četaři (nebo: četařovi)	the sergeant
civilista	civilistovi	the civilian
soudce	soudci (nebo: soudcovi)	the judge

---

klíč	na tom klíči je číslo	There´s a number on that key.

Some verbs with the locative:

být při někom	to side with s.o.
žádat něco na někom	to ask s.t. of s.o.
po někom	(s.o. for s.t.)
od někoho	
mýlit se v někom	to be mistaken about s.o.
poslat něco po někom	to send s.t. by s.o.
záležet na něčem (na někom)	to depend on s.t. or s.o.
Na tom nezáleží.	It doesn´t make any difference It doesn´t matter
Co na tom záleží?	What difference does it make ? What´s the difference ? What does it matter ?
Na tom mi moc záleží.	It´s very important to me.

---

záviset na někom, na něčem - to be dependent on s.o., s.t.
to depend on s.o., s.t.

L. 82

GRAMMAR NOTES

(Locative Singular, Feminine and Neuter)

LOCATIVE FEMININE DEMONSTRATIVES AND ADJECTIVES

FEMININE

The locative case singular of ta is té
Hard adjectives(fem) add -é to the stem
Soft adjectives (fem.) add -í to the stem.

LOCATIVE SINGULAR OF FEMININE NOUNS

The locative singular endings of feminine nouns are the same as the dative endings.

žena	Mluví o své ženě.	He´s talking about his wife.
	Na pušce je číslo.	There´s a number on the rifle.
duše	V duši je díra.	There´s a hole in the innertube
kost	V té kosti je střepina.	There´s a fragment in the bone.
paní	Mluví o paní Novákové	He´s talking about Mrs. Novák.

LOCATIVE SINGULAR NEUTER, DEMONSTRATIVES AND ADJECTIVES

NEUTER

The neuter locative forms of singular demonstratives and adjectives are the same as the masculine forms:

v tom velkém moderním městě	in that large modern city

LOCATIVE SINGULAR OF NEUTER NOUNS

město

-o type neuter nouns fall into three groups:

One group adds -u to the stem to form the loc.sing.,
another adds -ě (-e),
and some nouns can have either ending.

Nouns ending in -ko, -ho, -cho, -go and most of those ending in -ro, form the loc.sing. by adding -u to the stem.

ve starém Rakousku	in old Austria
o blahu	about welfare
jizva na levém uchu	a scar on the left ear
v Kongu	in the Congo
o plnicím peru	about the fountain pen
na jaře	in the spring
o jaru	about the spring
On je v jádru dobrý člověk.	He's a good man at heart
... o atomovém jádře	... about the nucleus of the atom

Other neuter -o type nouns more often add -e (-ě), less often -u to the stem to form the locative singular:

na tom motorovém vozidle	on that motor vehicle
na pravém rameně (rameni)	on that right shoulder
jen v jednom procentu případů	only in one percent of the cases
na pravém křídle	on the right wing
o střelivu	about ammunition
v prvním družstvu	in the first squad
na kole	on the wheel; on the bike
v zavazadle na sedadle	in the luggage on the seat

L. 82

o tom druhém děle	about the other cannon
v okupačním pásmu	in the occupation zone
Θ tom hesle nevím.	I don't know about the password.

The locative singular forms of <u>all other</u> types of neuter nouns are the <u>same as the dative</u> forms:

moře	na <u>moři</u>; na letišti	on the sea, at sea; on the airfield
vězení	ve <u>vězení</u>; v okolí	in jail; in the neighborhood
děvče	o <u>děvčeti</u>	about the girl

GRAMMAR NOTES

Locative Plural

LOCATIVE PLURAL OF NOUNS.

Type	Model word	-ech	-ích	-ách
MASC. inanim. hard or neuter cons.	strom	stromech		
	les		lesích	
	potok		potocích	
	letáček		letáčcích	letáčkách
	vrch		vrších	
	břeh		březích	
	dialog		dialozích	
soft	klíč		klíčích	
Anim. hard or neuter cons.	kamarád	kamarádech		
	voják		vojácích	
	Čech		Češích	
	soudruh		soudruzích	
	demagog		demagozích	
soft	četař		četařích	
	přítel		přátelích	
-a	staršina	staršinech		
	mluvka		mluvcích	
	sluha		sluzích	
	patriarcha		patriarších	
	kolega		kolezích	
-e	soudce		soudcích	
FEM. -a	žena			ženách
-e	duše		duších	
cons.	kost	kostech		
	láhev		láhvích	
paní	paní		paních	
NEUTER -o	město	městech		
	lůžko			lůžkách
	sucho			suchách
	tango			tangách
-e	moře		mořích	
-í	znamení		znameních	
děvče	děvče	děvčatech		

Demonstratives and adjectives have one form for all three genders: L. 83

Demonstrative:	Hard type adj:	Soft type adj.:
těch	-ých	-ích

v těch nových moderních domech

Adjective type nouns have the same endings as adjectives:

o rotných o duchovních

Numerals o dvou (třech, čtyřech, pěti)

---

les Note 1: A few nouns form the locative plural like les:

v lesích	in the forests
v hotelech or hotelích	in the hotels
v okresech or okresích	in the counties

Note 2:

kost
láhev

Examples of some feminine nouns ending in a consonant:

Locative plural like KOST:	Locative plural like LÁHEV:
o podrobnostech	na hlavních
o okolnostech	na tratích
o místnostech	na kolejích
o hodnostech	o zbraních
o příležitostech	ve věžích
o radostech	o krádežích
o žádostech	ve skříních
o věcech	na postelích
o výpovědech (nebo výpovědích)	v kancelářích

L. 84

GRAMMAR NOTES

LOCATIVE OF POSSESSIVE PRONOUNS:

můj, tvůj, svůj ... decline like hard type adjectives
její ..... like soft type ajectives
náš, váš ..... the declension is similar to adjectives

o mém novém kamarádu	o mé nové adrese	o mém novém čísle
tvém	tvé	tvém
jeho	jeho	jeho
jejím	její	jejím
jeho	jeho	jeho
našem	naší	našem
vašem	vaší	vašem
jejich	jejich	jejich
svém	své	svém

o mých nových kamarádech, adresách, číslech
tvých
jeho
jejích
jeho

našich
vašich
jejich

svých

DUAL Locative dual forms: (compare genitive dual in Grammar Analysis 72)

Sing.	Dual	Plural
na ruce	na rukou	
na noze	na nohou	na nohách
na oku	na očích	
na uchu	na uších	

	Sing.	Dual	Plural
Dual	na koleně na rameně (nebo: na rameni)	na kolenou na ramenou na prsou	na kolenech

---

The above dual forms are used of parts of the body, human or animal. **In this sense the dual form nohou is used interchangeably with the plural form nohách.**

Otherwise regular locative plural forms are used:

na nohách té židle
v okách nebylo nic
na uchách sklenic
o uchách (about the rookies)
v obou ramenech té řeky

---

		loc. sing	loc. pl.
Irreg. Čechy dítě	Note: Čechy, f.pl.(orig. m.) dítě, n.	o dítěti (n)	v Čechách o dětech (f)

---

datum	Neuter nouns erding in -um:	
	o datu v centru	o datech v centrech

---

studium	Neuter nouns ending in -ium	
	o studiu	o studiích

---

schéma	o schématu	o schématech

L. 86

GRAMMAR NOTES

The locative of **Personal** Pronouns
Lokál osobních zájmen

SING.

nom.	já		ty		on		ona	ono
gen.	mne	mě	tebe	tě	jeho	ho	jí	jeho ho
dat.	mně	mi	tobě	ti	jemu	mu	jí	jemu mu
acc.	mne	mě	tebe	tě	jeho jej	ho	ji	je
loc.	o mně		o tobě		o něm		o ní	o něm

PLURAL

nom.	my	vy	oni	ony	ona
gen.	nás	vás	jich		
dat.	nám	vám	jim		
acc.	nás	vás	je		
loc.	o nás	o vás	o nich		

Reflexive Pronoun:
Zvratné zájmeno:

nom.	-	
gen.	sebe	
dat.	sobě	si
acc.	sebe	se
loc.	o sobě	

These forms of the reflexive pronoun are the same for all persons, singular or plural.

On mluvil o mně.	- He talked about me.
Bavili se o tobě.	- They talked(chatted) about you.
Na něm mi nezáleží.	- I don't care about him.
Slyšel jsem o ní.	- I heard about her.
Byli při nás.	- They sided with us.
O vás nevím nic.	- I don't know anything about you.
Poslal to po nich.	- He sent it by(thru) them.
Co měl na sobě ?	- What did he have on ?

GRAMMAR NOTES

ADVERBS FROM ADJECTIVES.

Adverbs are formed from hard adjectives usually

--ě :	by adding -ě, -e to the stem:	
	Jaký ?	Jak ?
p, b, m, v	On je hloupý. Hrubý člověk. Soukromá cesta. Zvědavý člověk.	On mluví hloupě. Mluví hrubě. Chci s vámi mluvit soukromě. Dívá se zvědavě.
t, d, n	Jistý úspěch. Mladý člověk. Přesný přístroj.	Vím to jistě. Vypadala mladě. Pracuje přesně.
--e :		
l, s	Byla zlá doba. Úzkoprsý člověk. (narrow-minded)	Měli se zle. Dívá se na to úzkoprse.
r, k, h, ch (change to ř, c, z, š)	Starý známý. Krátký odpočinek. Dlouhá doba. Jednoduchá věc.	Vypadá staře. Řekl to krátce. Kdy ? Krátce po tom. Mluvil dlouze. (lengthily) Mluvil dlouho. (a long time) Řekl to jednoduše.

or, not so often ,

by adding -o to the stem:

--o :		
	Častá porucha. Přímá cesta. Dusné počasí. (sultry)	Často mají poruchu. Přímo naproti velitelství. Dnes je dusno.

L. 87

--e, --o Some adjectives have a pair of adverbs, one ending in -e, and one ending in -o, each of the two adverbs with a little different meaning and usage, not interchangeable. For example:

Oblékl se teple.	He put on warm clothes.
Dnes je teplo.	It´s warm today.
Mluvil chladně.	He spoke coldly.
Tady je chladno.	It´s cool here.
Řekl to suše.	He said it dryly.
Letos je sucho.	We have dry weather this year.
Řekněte to jasně.	Say it clearly.
Venku je jasno.	It´s clear out there.
Blízce příbuzný.	Closely related.
Bydlí blízko.	He lives close by.
Já o tom tak dalece nic nevím.	I don´t know much about it. (I´m not too familiar with it.)
Je to daleko.	It´s a long way (far).
Je lehce oblečen.	He has (only) light clothing.
To se může lehko stát.	That can easily happen.

--ý Adjectives ending in -ský, or -cký form adverbs by shortening the ý :

-ský	České sklo.	Jak se to řekne česky ?
-cký	Anglický překlad.	Umí dobře anglicky.
hezký	Hezké počasí.	Dnes je hezky.

Adverbs are formed from soft adjectives as a rule only by adding -ě, -e to the stem:

Ilegální přechod.	Přešel ilegálně.
Úřední zpráva.	Vím to úředně.
Cizí člověk. (a stranger)	To zní cize. (That sounds unfamiliar)

Adverbs are not formed from soft adjectives ending in -cí as a rule, but a few such adjectives form adverbs ending in -cně, for example :

Budoucí (future) generace. Budoucně. (in the future)

NOTE :

pěší — Pěší cesta. — Šli jsme pěšky. (We went on foot, we walked)

---

jiný — NOTE :

jiný	another, different
jinde	(some) other place, somewhere else
jinam	(some) other place, somewhere else
jindy	some other time
jinudy	(using) some other way, through somewhere else
jinak	in another (different) way

COMPARISON OF ADJECTIVES.

COMPARATIVE

(Komparativ nebo druhý stupeň)

Tenhle vůz je <u>novější</u> než tamten.	This car is newer than that one.
Je <u>dražší</u> než tamten.	It´s more expensive than that one.

-ější
-ejší

<u>Most</u> adjectives form the comparative by adding <u>-ější</u> to the stem
(or -ejší if the stem ends in l,s,z)

In this category fall <u>all</u> adjectives ending in <u>-lý</u>,-<u>rý</u>, - <u>ský</u>,-<u>cký</u>, and <u>all soft</u> adjectives:

teplý - teplejší	přátelský - přátelštější
hloupý - hloupější	demokratický - demokratičtější
moderní- modernější	
cizí - cizejší	zlý(mean) - zlejší

almost all ending in <u>-vý</u>, - <u>ný</u>, - <u>tý</u>,-<u>rý</u>:

poctivý - poctivější	jistý - jistější
laciný - lacinější	chytrý - chytřejší

and few others:

rudý - rudější	soukromý - soukromější
přímý - přímější	divoký(wild) - divočejší
známý - známější	

-ší

Some adjectives form the comparative by adding <u>-ší</u> to the stem,

Unchanged stem:	Softened stem:
bledý - bledší	drahý - dražší
hnědý - hnědší	tichý - tišší
šedý - šedší	suchý - sušší
mladý - mladší	jednoduchý - jednodušší

L. 88

slabý - slabší
hrubý - hrubší
nebo hrubější
starý - starší
prostý - prostší

tuhý - tužší (solid, stiff)

Some adjectives ending in -ký, -oký, -eký form the comparative by adding -ší to the root

Unchanged root consonants:

tenký - tenší
krátký - kratší
řídký - řidší
sladký - sladší
těžký - těžší
široký - širší
hluboký - hlubší
daleký - další
(distant)- (next)

Softened root:

blízký - bližší
nízký - nižší
úzký - užší
vysoký - vyšší

-í Some adjectives ending in-ký, change the "k" to "č" and form the comparative by adding -í to the softened stem:

hezký - hezčí
lehký - lehčí
mělký - mělčí
vlhký - vlhčí (damp)
měkký - měkčí

horký - horčí nebo horčejší
tenký - tenčí nebo tenší

Irreg. dobrý - lepší
velký - větší
dlouhý - delší

špatný - horší
zlý(bad) - horší
malý - menší

SUPERLATIVE

(Superlativ nebo třetí stupeň)

The superlative is formed by prefixing nej- to the comparative: V Československu červen je teplý, červenec je teplejší a srpen je nejteplejší.

All comparatives and superlatives decline like soft adjectives.

L. 89

GRAMMAR NOTES

ADVERBS FROM COMPARATIVES AND SUPERLATIVES.

-ěji, -eji — Adverbs from all comparatives in -ejší, -ější
" from all comparatives in -í
and from some ending in -ší

are formed by adding -ěji, -eji to the stem:

Jaký ?	Jak ?
On je přesnější.	On pracuje přesněji. (more accurately)
Ona je trpělivější.	Ona čeká trpělivěji. (more patiently)
On je rychlejší.	On utíká rychleji. (faster)
To je jasnější zpráva.	On píše jasněji. (more clearly)
Dnes je jasnější den.	Slunce svítí jasněji. (more brightly)
To je lehčí práce.	To jde dělat lehčeji. (easier)
To je měkčí pero.	To pero píše měkčeji. (softer)
Slabší radiostanice.	Slyšíme ji slaběji. (more weakly)
To je kratší zpráva.	Napsal to kratšeji. (more briefly)
To je hlubší les.	Pronikli tam hlouběji. (deeper) (nebo hloub)
Mladší člověk.	Vypadá mlaději. (younger)
Prostšímu člověku	to řekněte prostěji. (more simply)
Jednodušší problém.	Udělal to jednodušeji. (more simply)

-e — Adverbs from some comparatives in -ší are formed by adding -e to the stem; very often this ending is left out.

In colloquial language the forms without -e are used.:

Bližší vzdálenost	Bydlí blíž (blíže)	closer
Nižší pozice	Ta pozice je níž (níže)	lower
Těžší práce	On pracuje tíž (tíže)	harder
Vyšší dům	Bydlí výš (výše)	higher
Širší ulice	Mluvil o tom šíř (šíře)	more broadly
Dražší vůz	Koupil ho dráž (dráže)	paid more for it
Lepší práce	Dělá to líp (lépe)	better

Horší práce	Dělá to hůř (hůře)	worse
Má větší plat	Má víc (více)	more
Má menší plat	Má míň (méně)	less
Delší cesta	Trvá to déle (coll.: dýl)	longer

NOTES NOTE 1 :

rád	jsem rád mám rád rád spím	raději (coll. raději or radš)	nejraději (coll. nejraději or nejradš)

---

o NOTE 2 : preposition o with accusative :

Je o rok starší. He's one year older.
Vypadá o moc stařeji. He looks much older.
O dva centimetry vyšší. Two centimeters taller.
Má o mnoho víc než já. He has a lot more than I.
Bydlí o dvě poschodí výše. He lives two floors higher.

NOTE 3 :

pomalu	pomalý postup	pomalejší postup
	postupovali pomalu	postupovali pomaleji

NOTE 4 :

snadno	snadný	- easy	daleko	- far
daleko	snadně	- easily	dále nebo dál	- farther, further
	(snadno)	- easily		
	snadněji	- more easily	nejdále n. nejdál	- farthest
	(snáze - lit. style)			

ADVERBS FROM SUPERLATIVES

are formed by prefixing nej- to the comparative adverb.

Já střílím dost přesně, ale vy střílíte přesněji
I shoot accurately enough, but you shoot more accurately

a on střílí nejpřesněji ze všech.
and he shoots most accurately of all.

L. 89

co (možná) nej-

Dělejte to co možná nejpřesněji.	Do it as accurately as possible.
Dělejte to co nejpřesněji.	
Přijďte co možná nejdříve.	Come as soon as possible.
Přijďte co nejdříve.	
Přineste toho co možná nejvíce.	Bring as much of it as possible.
Přineste toho co nejvíc.	
Přineste toho co můžete nejvíc.	Bring as much of it as you can.

250

GRAMATICKÝ ROZBOR 91.

INSTRUMENTAL CASE

(Instrumentál nebo sedmý pád)

The instrumental, without a preposition, expresses instrument, means, agent, reason, purpose, way or manner, place, time etc.

The following prepositions govern the instrumental:

Kde ? (No motion involved, instrumental)	Kam ? (Motion involved, accusative)
Je to nad stolem.	Dal to nad stůl. (above)
pod oknem.	pod okno. (under)
před domem.	před dům. (in front of)
za rohem	za roh (behind)
mezi Karlem a Frantou	mezi Karla a Frantu (between, among)

---

s Karlem
se svobodníkem — with (along with, together with)

The instrumental of kdo is kým; co is čím

S kým jste mluvil ?	Whom did you talk with ?
Za kým jste seděl ?	Whom did you sit behind ?
Čím jste to udělal ?	What did you do it with ?
Čím jste jel ?	How (by what means of transportation) did you go ?

The instrumental singular of masculine and neuter nouns
(except for words like staršina and znamení)
is formed by adding

-em to the stem.

The instrumental plural of masculine and neuter nouns
(except words like znamení)
is formed by adding

-y, -i to the stem.

Masc		
inanim.	za stromem	za stromy
	otevřít klíčem	otevřít klíči
anim.	s kamarádem	s kamarády
	s četařem	s četaři
-a	se staršinou	se staršiny
-e	se soudcem	se soudci
Neuter		
-o	jeli autem	jeli auty
-e	před skladištěm	mezi skladišti
-í	nad údolím	mezi údolími
děvče	s děvčetem	s děvčaty

Demonstratives The instrumental sing. of ten and to is tím
the instrumental plural for all genders is těmi

za tím stromem	za těmi stromy
před tím dělem	mezi těmi děly
za tímhle domem	za těmihle domy
přijeli tamtím vozem	tamtěmi vozy

L. 91

Adjectives

The instrumental singular, masc. and neuter, of hard adjectives is formed by adding

-ým,

of soft adjectives by adding

-ím to the stem.

The instrumetal plural, all genders, of hard adjectives is formed by adding

-ými,

of soft adjectives by adding

-ími to the stem.

přijel novým moderním vozem	přijeli novými moderními vozy
mluvil s nějakým cizím děvčetem	s nějakými cizími děvčaty

Nouns declined like adjectives:

s vojenským duchovním	s vojenskými duchovními
s rotným	s rotnými

Numerals

S jedním, dvěma, třemi, čtyřmi, pěti, šesti, sedmi, osmi, devíti, deseti (desíti), jedenácti..., dvaceti (dvacíti) třiceti (třicíti), čtyřiceti (čtyřicíti), padesáti..., devadesáti; s oběma	With one, two, three, four, five...; with both

---

EXAMPLES:

Holí se elektrickým strojkem.	He shaves with an electric razor.
Pište perem !	Write with a pen !
Myje se speciálním mýdlem.	He washes himself with special soap.
Utírá se papírovým ručníkem.	He dries himself with a paper towel.

Točí kohoutkem.	He turns the faucet.
Hlásil to telefonem.	He reported it by telephone.
Dopravovali je vlakem.	They transported them by train.
Dostal se tam letadlem.	He got there by plane.
Překvapili je protiútokem.	They surprised them with counterattack.
Naznačoval to pohybem hlavy.	He indicated it by moving his head.
Podporoval ho penězi.	He supported him with money.
Útočili letadly a tanky.	They attacked with planes and tanks.
Brzdil motorem.	He braked by means of the motor.
Poslal to poslem.	He sent it by messenger.
Stal se důstojníkem.	He became an officer.
Umřel hladem(nebo hlady).	He died from hunger.
Trpěli hladem.	They suffered from hunger.
Procházel se městem.	He took a walk through the city.
Cesta vede poli a lesy.	The road leads through fields and forests.
Přišli zadním vchodem.	They came through the back entrance.
Vešel hlavním vchodem.	He entered through the main entrance.
Nad městem byla mlha.	There was a fog above the city.
Stál pod okny.	He stood under the windows.
Měl vůz před nádražím.	He had his car in front of the station.
Je to za těmi domy.	It´s behind those houses.
Jaký je rozdíl mezi lehkým a těžkým kulometem ?	What´s the difference between a light and a heavy machine gun ?
Mluvil s velitelem.	He talked with the commander.
Byl tam s přáteli.	He was there with his friends.
Šel k lékaři se srdcem.	He went to see the doctor about his heart.
Setkal se s odporem.	He met with resistance.
Obchod se smíšeným zbožím.	General store (with mixed merchandise).
Obchod s nábytkem.	Furniture store.
Nehádal se s tím staršinou.	He didn´t argue with the Co 1/Sgt.
Soudil se se sousedem.	He was engaged in a law-suit with his neighbor.
Souhlasil s tím postupem.	He agreed with this procedure.
Radil se s kamarády.	He asked his buddies for advice.

GRAMATICKÝ ROZBOR 92.

INSTRUMENTAL CASE

Feminine

Demonstratives — The instrumental of ta is tou (sing.), těmi (plural)

Adjectives — The instrumental feminine, singular, of adjectives is formed by adding

-ou (hard adj.)
-í (soft adj.) to the stem.

The instrumental plural of adjectives is the same for masc., fem. and neuter. It is formed by adding

-ými (hard stem)
-ími (soft stem) to the stem.

Já se ženou jsme byli doma.
or My se ženou jsme byli doma. - I and my wife were at home.

žena

Přišel se ženou.	He came with(his) wife.
Přišli se ženami.	They came with (their) wives.
Před druhou světovou válkou cvičili s plynovými maskami.	Before the second World War they drilled with gas masks.

Note: Some two-syllable nouns with one consonant before the -a may shorten the root vowel in the instrumental singular, but the unshortened form is more frequent) :

			but:
-á- -a-	brána - bránou nebo branou		sláma - slámou
	dráha - dráhou " drahou		kráva - krávou
	čára - čárou " čarou		skála - skálou
	váha - váhou " vahou		tráva - trávou
	rána - ranou		
-í- -i-	síla - silou		díra - dírou
	žíla - žílou nebo žilou (vein)		hlína - hlínou
			mísa - mísou
			lípa - lípou (linden tree)
-ů- -o-	kůra - kůrou nebo korou (bark)		fůra - fůrou (wagon load)

	Instr. sing.	Instr. plural
duše	duší	dušemi
kost	kostí	kostmi
láhev	lahví	lahvemi
paní	paní	paními

Stříleli třemi houfnicemi.	They fired three howitzers.
Mluvil se stráží.	He spoke with the guard.
Před okupací.	Before the occupation.
Za hranicemi.	Across the border; abroad
Mezi těmi železničními tratěmi.	Between these railroad tracks.
Bedna se zbraněmi.	A crate of weapons (with weapons)
Mezi těmi místnostmi.	Between the rooms.
Za těmi dvěma skříněmi.	Back of the two wardrobes.
Mezi oběma zeměmi.	Between both countries.

Dual

Instrumental

	dual	plural
ruka	rukama	rukami
noha	nohama	nohami
oko	očima	oky
ucho	ušima	uchy

Přišel s holýma rukama.	He came empty-handed.
Bránil se nohama.	He fought back with his feet.
Držel noviny vzhůru nohama.	He held the paper upside down.
Skočil rovnýma nohama.	He jumped with his legs together.
Obrátil všecko vzhůru nohama.	He turned everything upside down.
Všecko tam bylo vzhůru nohama.	Everything there was upside down.
Viděl jsem to vlastníma očima.	I saw it with my own eyes.
Mezi čtyřma očima.	Between you and me.
On má za ušima.	He's dry behind the ears.(smart)
Stůl s třemi nohami.	A three-legged table.
Polévka s oky.	Soup with beads of fat.
Hrnec s dvěma uchy.	A pot with two handles.
ucho (military slang)	rookie
dvě ucha	two rookies

NOTE: The dual instrumental of adjectives (-ma) is used in connection with dual instrumental of nouns.

GRAMATICKÝ ROZBOR 93.

USAGE OF INSTRUMENTAL

Instrument, means:
(Nástroj, prostředek)

psát tužkou, perem, křídou	- to write with ...
pracovat rukama, hlavou	- to work with one´s hands, head
dýchat nosem; ústy	- to breathe through one´s nose; mouth
řezat nožem	- to cut with a knife
řezat dříví pilou	- to saw wood (cut with a saw)
krájet nožem	- to slice with a knife
stříhat nůžkami	- to cut with scissors
sekat trávu srpem, kosou, strojem	- to cut grass with a sickle, scythe, machine
sekat dříví sekerou (sekyrou), maso (sekáčkem)	- to chop wood(hatchet), meat with a cleaver
čistit kartáčem	- to clean with a brush
nakládat vůz zbožím	- to load the car with merchandise
plnit láhev vodou	- to fill the bottle with water
topit uhlím, plynem	- to heat with coal, gas
mazat olejem	- to lubricate with oil
říci něco jen málo slovy	- to say something in a few words
jet, dostat se tam, autem, vlakem	- to drive, get there, by car, train etc.
pomoci někomu radou, penězi	- to help s.o. with advice, money
poslat poštou, drahou	- to send by mail, rail
leteckou poštou	- air mail

Cause, reason:
(Příčina, důvod)

umřít hladem (nebo hlady)	- to die from hunger
trpět hladem (hlady)	- to suffer from hunger
skákat radostí	- to jump with joy
nemohl spát bolestí	- he couldn´t sleep for the pain

Origin
(původ)

být potrestán učitelem	- to be punished by the teacher

L. 93

Regard:
(Zřetel)

On je bytem v Praze - He lives (resides) in Prague
On je původem Čech - He's of Czech origin
On je povoláním učitel - He's a teacher by profession
His occupation is teacher

Manner, way:
(Způsob)

jít rychlým krokem - to walk at fast pace
jet krokem - to crawl along (to drive at a slow pace)

Measure:
(Míra)

čím víc tím líp - the more the better
je to čím dál tím horší - it's getting worse
- it goes from bad to worse

Purpose:
(Účel)

Udělali, jmenovali, zvolili, ustanovili ho předsedou. - They made (named, elected, appointed) him chairman.

Učil se hodinářem. - He was learning watchmaking. (as apprentice).

Place:
(Místo)

Kudy ?	(Through) where ? Which way ?
jít, jet, cestou, ulicí, lesem	to go, (drive) on, by, through a road, street, forest
vycházet zadními dveřmi	to leave by the back door
dívat se oknem	to look through the window
cesta vede městem, lesy, poli	the road leads through the city, forest, fields

NOTE: Here, skrz with accusative can be used in some cases:

jet skrz les

cesta vede skrz město, les.

Kde ?		Where ?
místy je mokro	-	it´s wet in places
stojí stranou	-	he´s standing on the side
Kam ?		**Where ?**
vzal ho stranou	-	he took him aside

Time: (Čas)

včera touhle dobou	-	yesterday at this time
vloni touhle dobou	-	last year at this time
koncem týdne	-	by the end of the week
začátkem roku, měsíce	-	by the beginning of the month, year
chvílemi prší	-	it´s raining on and off

Occupation: (Zaměstnání atd.) To express activities more or less permanent (profession, occupation, trade) on the one hand, and temporary mission, task, state, on the other hand:

On je lékařem, úředníkem, krejčím.	-	He´s a physician, office worker, tailor.
Je už dlouho vdovcem.	-	He´s been a widower a long time.
Je naším hostem.	-	He´s our guest.

In colloquial language the nominative is often used in such cases!

---

nad

200 m nad mořem.	-	200 m above sea level.
Ústí nad Labem.	-	Usti on Elbe.
Nad tím se netrapte.	-	Don´t worry about it.
vyhrát nad někým	-	to win (victory) over s.o.

L. 93

pod	Je to zakázáno pod trestem vězení; pod pokutou.	- It´s forbidden under penalty of imprisonment; of fine.
	pod podmínkou, že ...	- under the condition that ...
	pod jiným jménem	- under another name, under an assumed name
před	Řekl mu to před svědky.	- He said it to him before witnesses.
	Sto let před Kristem.	- A hundred years before Christ.
	Před nedělí to nebude.	- It won´t be before Sunday.
	Chodí spát před desátou.	- He goes to bed before ten.
	Před rokem.	- A year ago.
	Před třemi lety.	- Three years ago.
	Před dvěma týdny.	- Two weeks ago.
	Před pěti hodinami.	- Five hours ago.
	Před nějakým časem.	- Some time ago.
	Chránit se před nebezpečím.	- To protect oneself from danger.
	Tajit něco před někým.	- To keep s.t. secret from s.o.
	Skrývat něco před úřady.	- To conceal s.t. from the authorities.
za	Šli jeden za druhým.	- They walked (or went) one after the other.
	Seděl za stolem.	- He was sitting behind the table.
	Za oknem byl nápis.	- There was a sign behind the window.
	Jel tam za obchodem.	- He went there to take care of some business deal.
	Chodit za žádostí.	- To go and check about an application.
	Chodit za někým.	- To be after s.o. about s.t.
	Rád chodí za děvčaty.	- He likes to go around with girls.
	Rád se dívá za děvčaty.	- He likes to look at girls.
mezi	Seděl mezi dvěma sovětskými důstojníky.	- He sat between two Soviet officers.
	Mezi důstojníky jsou komunisté.	- There are Communists among the officers.
	Agituje mezi uprchlíky.	- He´s agitating (politicking) among the refugees.

mezi	Mezi prvním a desátým lednem.	-	Between the 1st and the 10th of Jan.
	Mezi první a druhou hodinou.	-	Between 1 and 2 o´cl. Between the first and the second hour.
	Mezi řečí se o tom zmínil.	-	He mentioned it during the conversation.
	Mezi jiným taky řekl, že ...	-	Among other things he also said ...
	Jaký je rozdíl mezi ...	-	What´s the difference between...
	Mezi Čechy je zvykem ...	-	Among the Czechs the custom is ...
	Válka mezi Francií a Německem.	-	War between France and Germany.
s, se	Šel s panem Čermákem.	-	He went with Mr. Čermák.
	Hrál karty se sousedy.	-	He played cards with his neighbors.
	Šel k lékaři s očima.	-	He went to the doctor about his eyes.
	Šel ke krejčímu s kalhotami.	-	He went to the tailor´s about his trousers.
	Šel na úřad se žádostí.	-	He went to the office with an application.
	S radostí vám to udělám.	-	I´ll do it for you gladly.
	Co se stalo s tím člověkem ?	-	What happened to that fellow ?
	Co se stalo s tím spisem ?	-	What happened to the file ?
	Tabulka s nápisem "Pozor".	-	A sign with the word "Look out".
	Ten člověk s jizvou na ruce.	-	The person with a scar on his hand.
	Legitimace s fotografií.	-	An ID with a photograph.
	Byl v nemocnici s chřipkou.	-	He was in the hospital with the flu.
	Vstával s východem slunce.	-	He got up with the sun.
	Chodil spát se slepicemi.	-	He goes to bed with the chickens.
	Mluvit, hovořit s někým.	-	To talk with s.o.
	Obchod s Československem.	-	Commerce with Czechoslovakia. (Trade)

L. 93

s, se	Měl obchod se sklem	-	He had a glassware store.
	Bojovali s předními hlídkami.	-	They were fighting (with) the forward patrol.
	Zápas se sportovním klubem "Jiskrou".	-	A match with the athletic club "Jiskra".
	Hádal se s každým.	-	He argued with everyone.
	Bavil se s nějakou slečnou.	-	He was having a (friendly) chat with a girl.
	Radil se s advokátem.	-	He consulted an attorney.
	Soudil se se sousedem.	-	He had a law suit with his neighbor.
	Mám s tím moc práce.	-	This is a lot of work for me.
	Má starosti s dluhy.	-	He has worries about his debts. He is worried about his debts.
	Nebyl spokojen s platem.	-	He wasn't satisfied with his pay.

If motion is involved nad, pod, před, za, mezi are followed by a word in the accusative case.

On to dal nad stůl.	-	He put it above the table.
On to dal pod stůl.	-	He put it under the table.
Je to nad stolem.	-	It's above the table.
Je to pod stolem.	-	It's under the table.
On si sedl přede mne.	-	He sat down in front of me.
On seděl přede mnou.	-	He was sitting in front of me.
On šel mezi ně.	-	He went among them.
On byl mezi nimi.	-	He was among them.
On to dal za skříň.	-	He put it behind the wardrobe.
Je to za skříní.	-	It is behind the wardrobe.

GRAMATICKÝ ROZBOR 94.

PREDICATE ADJECTIVES.
(Jmenná adjektiva)

To je nový vůz.

(attributive use:
adjective + noun)

Ten vůz je nový.

(predicate use:
noun + verb + adjective)

Vrátil se živ a zdráv.
(complement)

A few adjectives have, besides the long form, e.g. zdravý, -á,-é
a shorter predicate form ... zdráv, -a,-o
with endings like nouns, muž_, žena, město,
same as: rád, or sám.

The predicate forms are, with a few **exceptions, restricted** to literary style; they are used in the predicate or complement, **and mostly refer to persons.**
They are used almost solely in the nominative (sing. or pl.)

Attributive use:	Predicate use:
To je zdravý člověk.	Ten člověk je zdráv (nebo: zdravý)
To je zdravá žena.	Ta žena je zdráva (zdravá)
To je zdravé děvče.	To děvče je zdrávo (zdravé)
To jsou zdraví lidé.	Ti lidé jsou zdrávi (zdraví)
To jsou zdravé ženy.	Ty ženy jsou zdrávy (zdravé)
To jsou zdravá děvčata.	Ta děvčata jsou zdráva - zdravá)

Examples of adjectives that have the predicate form:

blízek, blízka, blízko
bohat, bohata, bohato
bos, bosa, boso
dalek, daleka, daleko
dlužen, dlužna, dlužno
hoden, hodna, hodno
hotov, hotova, hotovo
chud, chuda, chudo
jist, jista, jisto
laskav, laskava, laskavo
mlád, mláda, mládo
mrtev, mrtva, mrtvo
nemocen, nemocna, nemocno
ochoten, ochotna, ochotno
platen, platna, platno
pln, plna, plno
přítomen, přítomna, přítomno
roven, rovna, rovno
sám, sama, samo
samoten, samotna, samotno
silen, silna, silno
smuten, smutna, smutno
spokojen, spokojena, spokojeno
stár (only masc. sing.)
svoboden, svobodna, svobodno
šťasten, šťastna, šťastno
vděčen, vděčna, vděčno
vědom, vědoma, vědomo
věren, věrna, věrno
vinen, vinna, vinno
znám, známa, známo
zvědav, zvědava, zvědavo
žádostiv, žádostiva, žádostivo
živ, živa, živo

The colloquial language prefers the long forms even in predicate use.

Only a few predicate (short) forms are used in colloquial (underlined in the following examples):

Je blízek smrti.	He is near death.
Byl velmi bohat.	He was very rich.
Musili chodit bosi.	They had to go barefoot.
Toho on je dalek.	He's far from(doing)it.
Je mu dlužen moc peněz.	He owes him a lot of money.
Je toho hoden.	He is worthy of it.
Budu s tím brzy hotov.	I'll be finished with it soon.
Nebyl příliš chud.	He was not too poor.
Jsem si jist, že ,..	I'm sure (positive) that ...
Jste si tím jist ?	Are you sure about it ?
Buďte tak laskava a řekněte mi ...	Would you please tell me ...
Už není tak mlád.	He is not so young any more.
Už je dlouho mrtev.	He has been dead for a long time.
Byl dlouho nemocen.	He was sick for a long time.
Byli velmi ochotni.	They were very obliging.
Nebyl nám nic platen.	He was no use to us.
Byl pln naděje.	He was full of hope.

Přítomni byli pánové ...	Present were Messrs ...
Před zákonem jsou si všichni **lidé rovni.**	Before the law all people are equal.
Byli tam sami.	They were there alone.
Nejsme samotni.	We are not alone.
Buďte silni !	Be firm (strong)!
Vrátil se smuten.	He returned sad.
Nebyli s tím spokojeni.	They weren't satisfied with it.
Jak jste stár ?	How old are you ?
Jste ženat nebo svoboden ?	Are you married or single ?
Necítil se tam šťasten.	He did not feel happy there.
Budu vám velmi vděčen.	I'll be very grateful to you.
Budu vám velmi povděčen.	I'll really appreciate it.
On si toho není vědom.	He isn't aware of it.
Byl věren svým zásadám.	He was faithful to his principles.
Necítil se vinen.	He did not feel guilty.
Ta věc mi není známa.	That thing is unknown to me.
To mi není známo.	That is unknown to me.
Nebuďte zvědav!	Don't be curious!
Já jsem žádostiv, jestli přijde.	I'd certainly like to know if he is coming.
Je váš dědeček ještě živ ?	Is your grandfather still alive ?

INSTRUMENTAL OF POSSESSIVE PRONOUNS.

	Singular			Plural		
	M.	F.	N.	M.	F.	N.
	mým	mou	mým	mými		
	tvým	tvou	tvým	tvými		
M.	jeho	jeho	jeho	jeho		
F.	jejím	její	jejím	jejími		
N.	jeho	jeho	jeho	jeho		
	naším	naší	naším	našimi		
	vaším	vaší	vaším	vašimi		
	jejich	jejich	jejich	jejich		
	svým	svou	svým	svými		

L. 94

Jeho and jejich	never change form. They stay the same in all circumstances.
Můj, tvůj, svůj	have the same forms as hard adjectives.
Její	has the same form as soft adjectives.
Náš, váš	have the same form as soft adjectives except for the short i in the plural, našimi, vašimi.

Udělal to s mým vědomím.	He did it with my knowledge.
s tvým souhlasem.	with your consent.
s jeho pomocí.	with his help.
Před jejím příchodem.	Before her arrival.
Před naší frontou.	In front of our front lines.
Před našimi pozicemi.	In front of our positions.
Mezi jejich jednotkami.	Among their units.
Přijel svým vozem.	He came by his (own) car.
Mezi jeho a mým vozem není velký rozdíl.	There's no great difference between his car and my car.

ACTUAL DURATIVE AND ITERATIVE DURATIVE

Most verbs have one durative form to express the actual as well as the iterative durative aspect.

A few verbs, however--mostly verbs of motion--have <u>two durative forms</u>
one to express the <u>actual durative</u> aspect
and another to express the <u>iterative durative</u> aspect

So far we had two such verbs:

jít - chodit	to go
nést - nosit	to carry

Jdu do školy.	I'm going (I'm on my way, <u>actually</u>, <u>now</u>, <u>one time</u>) to school.
Chodím do školy.	I go to school (<u>more than once</u>, <u>repeatedly</u>, or, I'm a student there).
Jdu do biografu.	I'm going (I'm on my way) to the movies.
Chodím do biografu.	I go to the movies (I'm a movie goer).
Nosič nese zavazadla.	The porter is carrying the baggage (<u>actually</u>, now, one time).
Nosič nosí zavazadla.	The porter carries baggage (<u>repeatedly</u>, it's his job).
Nosič nese uniformu.	The porter is carrying a uniform (<u>actually</u>, now, one time; in his hands).
Nosič nosí uniformu.	The porter wears a uniform (<u>repeatedly</u>).
Nosič má na sobě uniformu.	The porter has a uniform on (<u>now</u>, this time).

Actual Durative	Iterative Durative	
hnát, ženu, ženeš	honit	to chase, drive
hnát se		to rush
	honit se (coll.)	to brag
jít	chodit	to go, to walk
jet	jezdit	to drive, ride, go (by vehicle, ship, animal)
nést	nosit	to carry, bear
	nosit	to wear
vést	vodit	to lead, guide
vézt	vozit	to transport (by vehicle), to haul
běžet	běhat	to run
letět	lítat (or: létat)	to fly
táhnout	tahat	to pull, drag

	(Less frequent)	
ležet	líhat (or: lehat)	to lie (recline)
sedět	sedat	to sit
číst	čítat	to read
slyšet	slýchat	to hear
vidět	vídat	to see

EXAMPLES

Hnali jsme je až za řeku.	We chased them as far as the other side of the river.
Kam se ženete?	Where are you rushing to?
On se jen tak honí. (Slang)	He´s only bragging.
On je honí do práce.	He´s always after them to work.

Jede tenhle autobus do Plzně?	Does this bus go to Pilsen?
Jezdil do práce vlakem.	He was commuting to work by train.
Umí jezdit na kole.	He knows how to ride a bike.

Nesl pušku na rameni.	He carried the rifle on his shoulder.
Jak daleko nese ta puška?	How far does this rifle shoot?
Na tom on nenese žádnou vinu.	He isn´t to blame for this.

Kam vede ta cesta?	Where does this road lead?
Vedl je nějaký civilista.	A civilian led them.
Co vás vede!?	What makes you think so?
On tam vedl knihy.	He was a bookkeeper there.
Vedl prostý život.	He led a simple life.
Vodil ho za nos.	He was pulling his leg.

Kam běžíte?	Where are you running to?

L. 96

O to neběží (nejde).	That's not the point.
Oč tedy vlastně běží (jde)?	Just what is the point?
Jde o to... (běží o to...)	The point is.....
Běžte na poštu.	Run down to the post office.
On rád běhá za děvčaty.	He likes to run after women.
Venku běží pes.	A dog is running (by) outside.
Venku běhá pes.	A dog is running around (loose) outside.
Běhal 100 m za 12 vteřin.	He (usually) ran the 100 m dash in 12 seconds.
Dnes běžel trochu líp.	Today he ran a little better.

Tohle letadlo letí teď do Ústí.	This plane is flying now to Ústí.
Tenhle pilot už létá dva roky.	This pilot has already been flying for two years.
Tamhle letí nějaké letadlo.	Some kind of an airplane is flying by over there.
Tamhle létá nějaké letadlo.	Some kind of an airplane is flying around over there.

Tamhle táhnou nějaké mraky.	There are some clouds moving (across the sky).
Tady táhne. (Tady je průvan.)	There's a draft here.
Kůň táhne vůz.	The horse pulls a wagon.
Ten vůz táhne dobře do kopce.	This car takes a hill well.
Včera to dlouho táhli.	Last night they stayed out late.

To dopoledne se táhne.	This morning is dragging (by).
Všichni táhnou za jeden provaz.	They all work together for the same purpose.
Ta cesta se táhne loukami.	The road stretches through the meadows.
Tahat někoho za vlasy...	To pull someone by his hair...
Ona z něho tahala peníze.	She took him for his money (repeatedly).

Dnes leží tady, ale obyčejně líhá tamhle.	He is lying here today, but usually he lies over there.
Dnes sedí u dveří, ale obyčejně sedá u okna.	Today he is sitting by the door, but usually he sits by the window.
Často čítáme v novinách, že.....	Often we read in the paper that.....
Často slýcháme, že.....	Often we hear that.....
Vídal jsem ho skoro každý den, ale už jsem ho dlouho neviděl.	I used to see him almost every day, but I haven't seen him for quite some time.

The future tense of <u>iterative</u> durative verbs is formed by means of <u>budu</u>:

V zimě budeme nosit zimní uniformy a budeme jezdit do hor na cvičení.	In the winter time we'll wear winter uniforms and we'll go to the mountains for training.
Já vás budu vozit každý den.	I'll give you a ride every day.

L. 96

CONJUGATION OF ACTUAL DURATIVE VERBS.

NOTICE THE FUTURE TENSE: (durative even if formed with po-)

Infinitive	Past Tense	Present Tense	Future Tense
hnát	hnal jsem	ženu	poženu (or: budu hnát)
jet	jel jsem	jedu	pojedu
jít	šel jsem	jdu	půjdu
nést	nesl jsem	nesu	ponesu (or: budu nést)
vést	vedl jsem	vedu	povedu (or: budu vést)
vézt	vezl jsem	vezu	povezu
běžet	běžel jsem	běžím	poběžím (or: budu běžet)
letět	letěl jsem	letím	poletím
táhnout	táhl jsem	táhnu	potáhnu
ležet	ležel jsem	ležím	budu ležet
sedět	seděl jsem	sedím	budu sedět
číst	četl jsem	čtu	budu číst
slyšet	slyšel jsem	slyším	uslyším (or: budu slyšet)
vidět	viděl jsem	vidím	uvidím (or: budu vidět)

The future tense budu vést and budu nést is used only in phrases like:

Bude vést (or: povede) řádný život.	He's going to lead an orderly life.
Bude to těžce nést (or: Ponese to těžce).	It'll be hard for him to bear.

Poženeme je až za tu trať.	We'll chase them as far as the other side of the tracks.
Ponese velkou odpovědnost.	He'll have a great responsibility.
Zítra pojedu do města.	I'll go to town tomorrow.
Oni poletí do Brna.	They'll fly to Brno.
On jistě poběží hned nahoru se stížností.	He certainly will go (run) immediately to someone higher up with a complaint.
Doufám, že ten vůz teď potáhne dobře. (or: bude táhnout)	I hope that that car will run better now. (Take the hills better)
Doufám, že tam povedete řádný život. (or: budete vést)	I hope that you'll lead an orderly life there.
Dnes s ním nemůžete jet, on poveze někoho jiného.	You cannot go with him today, he's going to give a ride to someone else. (he'll have someone else in the car.)
To uslyšíte brzo. (or: budete slyšet)	You'll hear it soon.
To uvidíte za chvíli. (or: budete vidět)	You'll see it in a while.

NOTE THE FOLLOWING IMPERATIVES:

Jdi zpátky!	Go back!	Nechoď zpátky!
Jděte už domů!	Go home now!	Nechoďte ještě domů!
Pojď se mnou!	Come with me!	Nechoď se mnou!
Pojďme tam!	Let's go there!	Nechoďme tam!
Pojďte sem!	Come here!	Nechoďte sem!
Pojďte zpátky!	Come back!(you & me)	Nechoďme zpátky!
Pojďte domů!	Let's go home! (you & me)	Nechoďme domů!
Pojďte do biografu!	Let's go to the movies!(you & me)	Nechoďme do biografu!

GRAMATICKÝ ROZBOR 97.

INSTRUMENTAL OF PERSONAL PRONOUNS
INSTRUMENTÁL OSOBNÍCH ZÁJMEN

Pojďte se mnou!	Come with me!
On šel přede mnou.	He walked in front of me.
	He went ahead of me.
Já jsem šel za tebou.	I walked behind you.
Chce s tebou mluvit.	He wants to talk with you.
Mluvil jste s ním?	Did you talk with him?
Měl nůž a bránil se jím.	He had a knife and he defended himself with it.
Měl sekyru a bránil se jí.	He had a hatchet and he defended himself with it.
Pojďte s námi!	Come with us!
Co je s vámi?	What's the matter with you?
Šel jsem za nimi.	I walked behind them.

Před ním je mapa.	There's a map in front of him.
Má před sebou mapu.	He has a map in front of him.
To už je za mnou.	That is already behind me.
To už mám za sebou.	I have it behind me.

Já vás vezmu s sebou.	I'll take you with me.
Nemám s sebou peníze.	I don't have any money with me.
Nemám u sebe peníze.	I don't have any money on me.

L. 97

PERSONAL PRONOUNS
Osobní zájmena

Declension
Skloňování nebo deklinace

			Un-emph.		Un-emph.		Un-emph.		Un-emph.
Sing.	1. nom.	já		ty		on	ona	ono	
	2. gen.	mne	mě	tebe	tě	jeho	ho	jí	jeho	ho
	3. dat.	mně	mi	tobě	ti	jemu	mu	jí	jemu	mu
	4. acc.	mne	mě	tebe	tě	jej jeho	ho	ji	je	
	5. voc.			ty					
	6. loc.	mně		tobě		něm	ní		něm
	7. ins.	mnou		tebou		jím	jí		jím

Pl.	1. nom	my	vy	oni	ony	ona
	2. gen.	nás	vás	jich		
	3. dat.	nám	vám	jim		
	4. acc.	nás	vás	je		
	5. voc.		vy			
	6. loc.	nás	vás	o nich		
	7. ins.	námi	vámi	jimi		

	Un-emph.	
2. gen.	sebe	
3. dat.	sobě	si
4. acc.	sebe	se
6. loc.	sobě	
7. ins.	sebou	

REFLEXIVE PRONOUN
Zvratné zájmeno.

These forms of the reflexive pronoun are the same for all persons, singular or plural.

GRAMATICKÉ CVIČENÍ 98.

THE ALPHABET

ABECEDA

Due to the much more phonetic nature of Czech spelling, the necessity to spell out a word or name is much less frequent than in English.

It is, however, sometimes necessary to spell out the name of a person or place, especially a foreign name, and it is sometimes necessary to spell out words over the telephone or radio.

Jak se to píše?	= How do you spell it? (How is it written?)
Umím to vyslovit, ale nevím, jak se to píše.	=I know how to pronounce it, but I don't know how it is spelled.
Hláskujte to, prosím!	Spell it, please!
Jak se to vyalovuje?	How is it pronounced?

L. 98

THE CZECH ALPHABET
ČESKÁ ABECEDA

LETTER PÍSMENO	NAME OF THE LETTER NÁZEV PÍSMENA	
a		á
á	dlouhé	á
b		bé
c		cé
č		čé
d		dé
ď		ďé
e		é
é	dlouhé	é
ě		ijé
f		ef
g		gé
h		há
ch		chá
i		í
í	dlouhé	í
j		jé
k		ká
l		el
m		em
n		en
ň		eň
o		ó
ó	dlouhé	ó
p		pé
q		kvé
r		er
ř		eř
s		es
š		eš
t		té
ť		ťé
u		ú
ú	dlouhé	ú
ů	kroužkované	ů
v		vé
w	dvojité	vé
x		iks
y	tvrdé	ý (ypsilon)
ý	dlouhé tvrdé	ý (ypsilon)
z		zet
ž		žet

HLÁSKOVACÍ TABULKA

a	á	jako ADAM	Alpha	o	ó	jako OTAKAR	Oscar
b	bé	BOŽENA	Bravo	p	pé	PETR	Papa
c	cé	CYRIL	Charlie	q	kvé	QUIDO	Quebec
č	čé	ČENĚK		r	er	RUDOLF	Romeo
d	dé	DAVID	Delta	ř	eř	ŘEHOŘ	
e	é	EMIL	Echo	s	es	SVATOPLUK	Sierra
f	ef	FRANTIŠEK	Foxtrot	š	eš	ŠÁRKA	
g	gé	GUSTAV	Golf	t	té	TOMÁŠ	Tango
h	há	HELENA	Hotel	u	ú	URBAN	Uniform
ch	chá	CHRUDIM		v	vé	VÁCLAV	Victor
i	í	IVAN	India	w	DVOJITÉ VÉ		Whiskey
j	jé	JOSEF	Juliet	x	iks	XAVER or XANTIPA	X-Ray
k	ká	KAREL	Kilo	y	YPSILON		Yankee
l	el	LUDVÍK	Lima	z	zet	ZUZANA	Zulu
m	em	MARIE	Mike	ž	žet	ŽOFIE	
n	en	NERUDA	November				

L. 98

PUNCTUATION AND DIACRITICAL MARKS

ROZDĚLOVACÍ A ROZLIŠOVACÍ (DIAKRITICKÁ) ZNAMÉNKA.

,	čárka
.	tečka
:	dvojtečka
;	středník
—	pomlčka
?	otazník
!	vykřičník
( )	závorky (kulaté)
[ ]	závorky (hranaté)
» «	uvozovky
„ "	uvozovky („ dole; " nahoře)
-	spojovací čárka (česko-anglický) nebo spojovník
'	apostrof

ˇ	háček (č)	/	lomeno
´	čárka (á)	___	<u>podtrženo</u>
°	kroužek (ů)		p r o l o ž e n ě
		§	paragraf (section of a law or ordinance)

---

a, b, c, ...	= malá písmena
A, B, C, ...	= velká písmena
á	= malé (krátké) á
B	= velké bé

---

tiskací písmena	= printed letters
kurzíva also spelled kursiva	= italics
písmo	= handwriting
znát jazyk slovem i písmem	= to know how to read and write a language
rukopis	= handwriting; manuscript
latinka	= Roman letters
švabach	= Gothic letters; German script

---

stránka	= page
odstavec	= paragraph
sloupec	= column
věta	= sentence
řádek, m. (gen. -u) or: řádka, f. (gen. -y)	= line (of writing)
číst mezi řádky	= to read between the lines
ob řádek	= double spaced
ob dva řádky	= triple spaced

číslice (nebo cifra) (0,1,2, 3,4,5,6,7,8.9)	= numeral, figure (symbol for a number)
číslo (215, 5879)	= number

L. 98

počet	= number (in terms of indefinite quantity)
velký počet	= great number
letopočet	= date (year only)

---

a), b) ..... čti: za á, za bé	= a., b., ... (e.g., in marking paragraphs, enumerating)
1), 2), 3) ..... čti: za prvé, za druhé, za třetí	= 1., 2., 3., ... (same usage as above)
*	= hvězdička
*)	= refers to a footnote
(poznámka) pod čarou	= footnote

L. 99

GRAMATICKÝ ROZBOR 99.

THE CONDITIONAL MOOD

KONDICIONÁL.

The conditional is similar to the English subjunctive or to some verb constructions with "would, should," etc.

It expresses condition (unreal, contrary to fact)
admission
wish
order, request, advice
etc.

The conditional consists of the verb L-base and the particles bych, bys, by, bychom, byste, by.

The particles are always unstressed. Therefore it is the same as the particles "jsem, jsi, jsme, jste" of the past tense and, like unstressed personal pronouns "mi, ti, si, mě, tě, ho, se," they are never used at the beginning of a sentence or after "a" or "ale".

PRESENT CONDITIONAL

I´d buy		it	if I had		money.
Koupil	bych	to,	kdybych	měl	peníze.
Koupil	bys	to,	kdybys	měl	peníze.
Koupil	by	to,	kdyby	měl	peníze.
Koupili	bychom	to,	kdybychom	měli	peníze.
Koupili	byste	to,	kdybyste	měli	peníze.
Koupili	by	to,	kdyby	měli	peníze.

As in the past tense, the L-base agrees in gender and in number with its subject:

Ona by to koupila. = She´d buy it.
Ty ženy by to koupily. = Those women would buy it.

In the second person singular of reflexive verbs the contractions ses, sis, are used:

bál by ses (NOT: bys se) = you´d be afraid
koupil by sis (NOT: bys si) = you´d buy yourself

L. 99

USAGE OF CONDITIONAL

CONDITION, UNREAL,
CONTRARY TO FACT — KDYBYCH - IF

Kdybych byl vámi, šel bych k lékaři.	= If I were you, I'd go to see a doctor.
Kdybych nebyl tady, byl bych doma a spal bych.	= If I weren't here, I'd be at home sleeping.
On by to udělal, kdyby měl čas.	= He would do it if he had time.
Kdybychom to sami neviděli, nevěřili bychom tomu.	= If we hadn't seen it ourselves, we wouldn't believe it.
Přišel byste, kdybyste mohl?	= Would you come if you could?

UNREAL CONDITION can also be expressed by the

i n f i n i t i v e :

Já být vámi, šel bych k lékaři.	= If I were you, I'd go to see a doctor.
Já mít peníze, koupil bych to.	= If I had money, I'd buy it.
Nebýt nás, musili by to dělat sami.	= If it weren't for us, they'd have to do it all by themselves.

CONCESSION

Budu tam, <u>i kdyby</u> pršelo.	=	I'll be there <u>even if</u> it should rain.
Udělám to, <u>třebaže</u> bych nemusel (nebo: třebaže nemusím).	=	I'll do it although I wouldn't have to (or: although I don't have to).

WISH

Kdyby to jen aspoň byla pravda!	=	If it only were true!
Kdyby už byl konec!	=	If it only were all over!

In literary style, in such cases, "kéž" with the conditional is sometimes used:

Kéž by to byla pravda! = If it only were true!

Pil bych.	=	I feel like drinking.
Spal bych.	=	I feel like sleeping.
Šel bych s vámi, ale nemohu.	=	I'd go with you, but I can't.

L. 99

POLITE REQUEST

Mohl byste mi říct...?	=	Could you tell me...?
Chtěl byste tohle?	=	Would you like this?
Směl bych vás obtěžovat?	=	Excuse me, please. (May I disturb you?)
Prosím vás, podal byste mi sůl?	=	Pass the salt, please. (Would you pass me the salt, please?)
Podal byste mi to?	=	Would you hand it to me, please?
Byl byste tak laskav, a ukázal mně, kde je...?	=	Would you be so kind and show me where is...?

EMOTIONAL COLORING

To byste měl vědět!	=	You should know that!
To bych vám neradil.	=	I wouldn´t advise you that.
Kdopak by se o to staral!	=	Who would bother about it!
O tom bych nepochyboval.	=	I wouldn´t doubt that.
Já bych mu nevěřil.	=	I wouldn´t trust him.
Nešel byste tam?	=	Wouldn´t you go there?

COMPARISON

Dělá, <u>jako by</u> nerozuměl.	=	He pretends not to understand.
Nedělejte, <u>jako byste</u> to nevěděl.	=	Don´t act <u>as if</u> you didn´t know it.

GRAMATICKÝ ROZBOR 101.

THE PAST CONDITIONAL

I would have		bought	it	if I'd	had		the money.
Byl bych	to	koupil,		kdybych	byl	měl	peníze.
Byl bys	to	koupil,		kdybys	byl	měl	peníze.
Byl by	to	koupil,		kdyby	byl	měl	peníze.
Byli bychom	to	koupili,		kdybychom	byli	měli	peníze.
Byli byste	to	koupili,		kdybyste	byli	měli	peníze.
Byli by	to	koupili,		kdyby	byli	měli	peníze.

or, a more compound form of past conditional (usually to emphasize the past):

I would have bought		it		if I'd had				the money.
Byl bych	to	býval	koupil,	kdybych	byl	býval	měl	peníze.
Byl bys	to	býval	koupil,	kdybys	byl	býval	měl	peníze.
Byl by	to	býval	koupil,	kdyby	byl	býval	měl	peníze.
Byli bychom	to	bývali	koupili,	kdybychom	byli	bývali	měli	peníze.
Byli byste	to	bývali	koupili,	kdybyste	byli	bývali	měli	peníze.
Byli by	to	bývali	koupili,	kdyby	byli	bývali	měli	peníze.

Another variant:

Býval bych to koupil, kdybych býval měl peníze.

EXAMPLES

Kdybych byl měl čas vloni, byl bych jel do Prahy.	=	If I´d had the time last year I would have gone to Prague.
Kdybych to byl býval věděl, nebyl bych to býval dělal.	=	If I´d known it I wouldn´t have done it.
Kdyby mi to někdo byl řekl před deseti lety, nebyl bych tomu věřil.	=	If somebody had told me that ten years ago, I wouldn´t have believed it.
Kdybyste mi býval včas řekl, byl bych vám pomohl.	=	If you had told me in time I would have helped you.

NOTE: The word host declines like kamarád, but besides that it has some other forms, mostly used in literary style:

Sing.	1. nom.	host	Pl. hosté, hosti
	2. gen.	hosta	hostů, hostí
	3. dat.	hostu	hostům, hostem
	4. acc.	hosta	hosty, hosti
	5. voc.	hoste, hosti	hosté, hosti
	6. loc.	hostu	hostech
	7. ins.	hostem	hosty, hostmi

L. 102

USAGE OF CONDITIONAL (WISH OR ORDER)

Present conditional with _a-_ is used in subordinate clauses expressing a WISH or an ORDER, an INVITATION, ADVICE, or a REQUEST.

Examples:

Já si přeju,	abych	měl víc času.	= I wish I had more time.
Chtěl bych,	abys	přišel.	= I'd like you to come.
Modlím se,	aby	nepršelo.	= I'm praying that it doesn't rain.
Prosil nás,	abychom	to nedělali.	= He asked us not to do it.
Žádali vás,	abyste	odešel?	= Did they request you to leave?
Poručil jim,	aby	dali ruce nahoru.	= He ordered them to raise their hands.
Rozkázal jim,	aby	se připravili.	= He ordered them to get ready.
Nařídili nám,	abychom (nebo: vrátit)	vrátili zbraně.	= They ordered us to return the weapons.
Je nutné, (Nebo: Je pro vás nutné to vědět.)	abyste	to věděl.	= It's necessary for you to know it.
Řekl nám,	abychom	přišli.	= He told us to come.
Psal mi,	abych	mu poslal peníze.	= He wrote me to send him money.
Přemlouval mě,	abych	to nedělal.	= He persuaded me not to do it.
Vybídl jsem ho,	aby	šel se mnou.	= I invited him to come with me.
Pozval mě,	abych	přišel k němu.	= He invited me to come to see him.

Telefonoval,	abyste	tam nechodil.	= He phoned for you not to go there.
Křičel,	abych	dal pozor.	= He yelled to me to look out.
Radili mi,	abych (nebo:	to nedělal. to nedělat)	= They advised me not to do it.

NOTE the difference in meaning:

Přeju vám, abyste vyhrál.	=	I wish you would win.
Přeju vám, že jste vyhrál.	=	I'm glad that you won.
Řekl, aby přišli.	=	He said they should come.
Řekl, že přišli.	=	He said that they came.
Telefonoval, abyste přišel.	=	He phoned for you to come.
Telefonoval, že jste přišel.	=	He phoned that you came.

Ať is used to form the imperative:

Mostly, this form of imperative has emotional coloring --
(EMPHASIS, WARNING, DISGUST, FEAR, CONCERN, SYMPATHY, etc.) --

Ať už to neslyším!	-	Don't let me hear it any more!
Ať to dobře uděláš!	-	Make sure to do a good job!
Ať sem přijde!	-	Let him come here!
Ať se nám nic nestane!	-	Don't let anything happen to us!
Ať to nezapomenete!	-	Don't you forget it!
Ať si dají pozor!	-	They'd better be careful!
Ať se neříznete!	-	Don't cut yourself!
Ať už jste pryč!	-	Get out of here!

Ať can be used to express a WISH or an ORDER in subordinate clauses (same as abych):

Napiš mu, ať mi pošle peníze.	-	Write him to send me money.
Řekněte mu, ať sem přijde.	-	Tell him to come here.

PURPOSE

CÍL

Conditional with a- (abych, abys, etc.) is used in subordinate clauses expressing PURPOSE:

Proč?	-	Why?
Za jakým účelem?	-	For what purpose?
K jakému účelu?	-	To what purpose?
Udělal jsem to, abych vám pomohl.	-	I did it (in order) to help you.
Tys (ty jsi) tam běžel, abys to viděl zblízka.	-	You ran there (in order) to get a close look at it.
On tam jel, aby to vyřídil.	-	He went there to take care of it.
My jsme to podepsali, abychom měli pokoj.	-	We signed it in order to be left alone.
On vám to přinesl, abyste to prohlédl.	-	He brought it to you to look over.
Buďte ticho, aby (oni) slyšeli.	-	Be quiet so they can hear.

GRAMATICKÝ ROZBOR 103

NOUNS USED ONLY IN THE PLURAL (IN THE SENSES GIVEN)

POMNOŽNÁ SUBSTANTIVA.

To jsou ty dveře. (n. dvéře), f - door
Sedí vedle dveří
Šel ke dveřím
Hledá dveře
Klíč je ve dveřích
Čekal za dveřmi

Na stěně jsou hodiny. f. - clock
Kolik je na těch hodinách?

Na ruce měl hodinky. f. - watch
Podle mých hodinek
Na mých hodinkách

To jsou housle. f. - violin
Hraje na housle

Tam ležely hrábě. f. - rake
Vedle těch hrabí
Uhodil ho hráběmi

Tady jsou hranice. f. - border, frontier
Blízko hranic
Ke hranicím
Na hranicích
Za hranicemi

NOTE: hranice, f. (sing. & pl.) - stake; limit

Hus byl upálen na hranici. Hus was burned at the stake.
Věková hranice je 65 let. The age limit is 65 years.

To jsou civilní kalhoty. f. - trousers
Kapsy u vojenských kalhot
Měl bláto na kalhotách

To jsou malé kleště. f. - tongs
Vedle těch kleští.
V kleštích.
Tahal zub kleštěmi. - forceps

To jsou játra, n. - liver

Jsou tam kamna. n. - stove
Sedí u kamen.
Šel ke kamnům.
Máme plynová kamna.
V kamnech je tma.
Sedí za kamny.

V prádelně byly necky. f. - wash tub
Prádlo bylo v neckách.

Dnes jsou jeho narozeniny. f. - birthday
Oslava narozenin presidenta.
Psal jsem mu k narozeninám.
Bude slavit narozeniny.
O svých narozeninách moc nemluví.
Stalo se mu to právě před narozeninami.

Dnes jsou jeho jmeniny. f. - name day
(nebo častěji svátek)

Na stole ležely nůžky. f. - scissors
Dopis ležel vedle nůžek.
Zranil se nůžkami.

Četl noviny. f. - newspaper
Má to z novin.
Nevěří novinám.
Četl to v novinách.
Obchod s novinami.

Děti se těší na prázdniny. f. - (school) vacation
Vrátil se z prázdnin.
O prázdninách cestovali.
Před prázdninami dělal zkoušku.

Má dobré plíce. f. - lungs
Měl průstřel plic.
Jizvy na plicích.

Měl široká prsa. n. - breast, chest
Bolí ho na prsou.

Venku stály sáně (nebo saně). f. - sleigh, sled
Jeli na saních.
Přijeli saněmi.

On má nové šaty. m. - clothes or a woman's dress
Ona má nové šaty.
Přišel v nových šatech.

Měl otevřená ústa. n. - mouth
Držel si kapesník u úst.
Dal si kapesník k ústům.
Měl na ústech šátek.
Dýchal ústy.

Na poli ležely vidle. f. - pitch fork
Vedle vidlí ležely hrábě.

V kostele byly varhany. m. or f. - organ (musical instrument)
Stál u varhan.
Šel k varhanům (varhanám).
Hrál na varhany.
Mluvil o varhanech (varhanách).
Stál před varhanami (varhany).

Byla tam otevřená vrata. n. - gate
Stál u vrat.
Šel k vratům.
Na vratech byl nápis.
Stál před vraty.

Bolí ho záda. n. - back
Dal mu do zad.
Na zádech měl batoh.
Mluvil o něm za zády.

A great number of names of places are in the plural only.

	m.	m.	f. (orig. m.)	f.
1. Nom.	Hradčany	Karlovy Vary	Čechy	Budějovice
2. Gen.	Hradčan	Karlových Varů	Čech	Budějovic
3. Dat.	Hradčanům	Karlovým Varům	Čechám	Budějovicům
4. Acc.	Hradčany	Karlovy Vary	Čechy	Budějovice
6. Loc.	Hradčanech	Karlových Varech	Čechách	Budějovicích
7. Ins.	Hradčany	Karlovými Vary	Čechami	Budějovicemi

Some place names ending in -ice, however, are singular, and if the place is relatively unknown, it is sometimes necessary to consult the official gazetteer (dictionary of geographical terms) to find

out whether the form is singular or plural. The gazetteer might differ from local usage.

Examples: Jilemnice, Sušice, Bystřice, Lomnice, Roudnice are singular.

Holidays, festive days, some seasons:

vánoce (see page 226)	= Christmas	žně, f. pl.	= harvest time
velikonoce, f.pl.	= Easter		
křtiny, f.pl.	= baptism		
oddavky, f.pl.	= wedding		

COLLECTIVE NUMERALS

DRUHOVÉ ČÍSLOVKY

oboje
jedny, jedna
dvoje
troje
čtvery, čtvera
patery
šestery
sedmery
osmery
devatery
desatery
jedenáctery
dvanáctery, etc.

1. These numerals have noun type endings:
   jedny nůžky, jedna kamna.
   Long endings, like soft adjectives, in some cases have: dvojí, trojí, obojí especially when used with abstract nouns:
   dvojí možnost (two possibilities)
   zboží dvojího druhu (two kinds of merchandise)
   osoby obojího pohlaví (persons of both sexes)

2. These numerals are mostly used for low numbers.

Collective numerals are used with nouns that have plural only,
with collective nouns (dvojí uhlí)
with nouns denoting a unit (boty)
often with abstract nouns (dvojí možnost)

Examples:

Kolikery?	How many?
Tady jsou jen jedny dveře a jedna kamna.	There is only one door and one stove.
Má troje hodinky a čtvery kalhoty.	He has three watches and four trousers.
Patery boty.	Five (pairs of) shoes.
Několikery šaty.	Several dresses.

Punctual forms of verbs previously covered:

sekat	posekat	to cut, to chop
jíst	sníst	to eat

Diminutive forms of nouns previously covered:

sloup	sloupek	small pole
stroj	strojek	small machine
vrata, n. pl.	vrátka	small gate

Fráze a idiomy.

Dal jsem se do toho. = I went to work on it.
živý plot = hedge
koš na prádlo = laundry basket
skládací zahradní lehátko = reclining (garden) chair; deck chair

GRAMATICKÝ ROZBOR 104.

PASSIVE VOICE
(Pasivum nebo trpný rod)

Active voice:			Passive voice:		
The commander calls the major.			The major is called by the commander.		
Velitel	volá	majora.	Major	je volán	velitelem.
	volal			byl volán	
	bude volat			bude volán	
	by volal			by byl volán	
	musí volat			musí být volán	

The passive voice consists of a form of <u>být</u> (as auxiliary) and the passive past participle.

The passive past participle (minulé příčestí trpné) is formed by adding <u>-n</u> (-en), or <u>-t</u> to the infinitive stem.

<u>Intransitive</u> verbs (verbs that do not require a receiver of the action, e.g., spát, ležet) do <u>not</u> have a passive voice.

The passive past participle agrees in gender and number with the subject, and has the same <u>endings as predicate adjectives</u> or rád, sám.

Ona je volána.	She is called.
My jsme byli voláni.	We were called.
Ony tam byly volány.	They (women) were called there.

Note: In colloquial speech long forms (-ý, -á, -é) are widely used with past passive participles.

<u>The passive past participle in -t</u>
occurs with some verbs of the I. class (šít, začít, vzít, přijmout, etc.) and some verbs of the II. class (zapomenout, etc.)

pít	-	pit	zapomenout	-	zapomenut
žít	-	žit	rozhodnout	-	rozhodnut
krýt	-	kryt	nabídnout	-	nabídnut
skrýt	-	skryt			
zabít	-	zabit			
přijmout	-	přijat			

Examples:

Všechno je už vypito.	Everything has already been drunk.
Udělal to, aby byl kryt.	He did it in order to cover up for himself.
Byli skryti na půdě.	They were hidden in the attic.
Byl zabit autem.	He was killed by a car.
Byli pěkně přijati.	They were well received.
To už je zapomenuto.	That's already forgotten.
Ta věc byla rozhodnuta včera.	That matter was decided yesterday.
Byla nám nabídnuta pomoc.	We were offered help. (Help was offered to us.)

The passive past participle of other verbs ends in -n (-án, -en)

V. & VI. class

dělat	-	dělán	kupovat	-	kupován
vyslýchat	-	vyslýchán	obžalovat	-	obžalován

III. class

vidět	-	viděn	vyrábět	-	vyráběn
stavět	-	stavěn	zadržet	-	zadržen

IV. class

uzdravit	-	uzdraven	nařídit	-	nařízen
rozdělit	-	rozdělen	opustit	-	opuštěn
rozvodnit	-	rozvodněn	vyřídit	-	vyřízen
nastoupit	-	nastoupen	vyklidit	-	vyklizen
objevit	-	objeven	přihlásit	-	přihlášen
vyjasnit	-	vyjasněn	zaplatit	-	zaplacen
omezit	-	omezen	uhasit	-	uhašen
zavraždit	-	zavražděn	pojistit	-	pojištěn
zvolit	-	zvolen	odsoudit	-	odsouzen
vyjádřit	-	vyjádřen	nosit	-	nošen
ustanovit	-	ustanoven			
způsobit	-	způsoben			

II. class

dopadnout	-	dopaden	táhnout	-	tažen
			tisknout	-	tištěn
			zatknout	-	zatčen

I. class

nést	-	nesen	vést	-	veden
číst	-	čten	vézt	-	vezen
psát	-	psán	odvézt	-	odvezen
hnát	-	hnán			

Examples

Byl vyslýchán celý den.	He was interrogated all day long.
Byli obžalováni ze špionáže.	They were accused of espionage.
Je tam často viděn.	He's often seen there.

Ty kulomety jsou vyráběny v Brně.	These machine guns are manufactured in Brno.
Byl zadržen pohraniční stráží.	He was stopped (detained) by the border guard.
Byl odsouzen k smrti.	He was sentenced to death.
Bylo to nařízeno velitelstvím.	It was ordered by Hq.
Pachatelé byli dopadeni.	The perpetrators were captured.
Špióni byli zatčeni.	The spies were arrested.
Dopis byl psán na stroji.	The letter was typed.
Asi bude odveden.	He'll probably be drafted.
Požár byl způsoben neopatrností.	The fire was caused by carelessness.

GRAMATICKÝ ROZBOR Č. 106.

ADJECTIVES FROM PASSIVE PAST PARTICIPLES

Passive past participles can be made into adjectives by using the long endings (-ý, -á, -é):

On je obžalován.	He's accused.
Obžalovaný muž.	The accused man.
To zboží je dopravováno.	The merchandise is transported.
Dopravované zboží.	The transported merchandise.
Ten dopis je psán rukou.	The letter is handwritten.
Rukou psaný dopis.	A handwritten letter.
Je plánován útok.	An attack is being planned.
Plánovaný útok.	A planned attack.
Letadlo bylo sestřeleno.	The plane was shot down.
Sestřelené letadlo.	The downed plane.

See NOTE on page 179.

Vypadat NOTE to text "Návrat z trhu":

Vypadá dobře, mladě,	He looks good, young, old,
staře, unaveně, atd.	tired, etc.

Vypadat with adjective:

Ta slepice vypadá stará.	The hen looks old.
Vypadá nemocný.	He looks sick.

L. 106

You have learned today in Czech, e. g.:

Hlídka, která byla vyslána do toho prostoru, se už vrátila.

The sentence may be said in English using the identical construction.

The patrol that was sent to that area, has already returned.

In either language the subordinate clause (underlined) built around a passive construction is used to explain what the subject is. That is to say that the subordinate clause through explanation modifies the subject.

However it is possible to say this sentence in both languages in a slightly different way using not the passive construction. One might say in English:

The patrol sent to that area has already returned.

The sentence may be expressed in Czech again with a similar construction:

Hlídka, vyslaná do toho prostoru, se už vrátila.

Note that in both languages there is only one clause in this sentence although the meaning is the same as it was in the previous construction.

GRAMATICKÝ ROZBOR Č. 107.

REFLEXIVE PASSIVE

A more frequent way of expressing the passive voice is by means of a reflexive verb:

Tam se dělají zbraně.	Weapons are made there.

The reflexive passive is not used when the agent is expressed:

Zbraně jsou vyráběny několika továrnami.	Weapons are manufactured by several factories.

The reflexive passive is used, as a rule, only in the 3rd person, sing., or plural,

Jídelna se otvírá v 8 h.	The dining room is opened at 8 o´cl.
Obchody se zavírají v 6 h.	The stores are closed at 6 o´cl.

except in officialese where it is used in 2nd person plural:

Žádáte se, abyste přišel...	You are requested to come...

Examples:

Tam se staví dům.	A house is being built there.
Hledá se mechanik.	Mechanic wanted.
Zde se pronajme byt.	Apartment for rent.
Přijme se pán na byt.	Room for a gentleman (for rent).
Zde se prodává ovoce.	Fruit for sale.
Z čeho se dělá syntetická guma?	What´s synthetic rubber made from?
Ty dráty se dělají z mědi.	Those wires are made of copper.
Oběd se vydává ve 12 h.	Lunch is served at 12 o´clock.
Obecenstvo se žádá, aby...	The public is requested to...

Another construction with "se" (not passive voice in Czech) - se as general (not specified) subject:

Říká se, že...	It is said that... (They say that...)
Říkalo se, že...	It was said that...

Povídá se, že...	It is rumored that...
Tam se dobře jí.	It's a good place to eat. (You eat well there.)
Tam se dobře spí.	It's a good place to sleep.
Tam se dobře sedí.	It's a good place to sit.
Tam se lacino nakupuje.	It's an inexpensive place to shop.
Tam se nesmí chodit.	It's not allowed (or: One isn't allowed) to go there.
Dnes se nehraje.	No performance tonight.
Žádá se, aby...	It is requested that...
V neděli se neúřaduje.	Office closed on Sundays.
V továrnách se nepracuje.	The factories are idle.
Zde se mluví česky.	Czech spoken.
Toho se užívá často.	It's often used.
Zítra se bude pokračovat.	It'll be continued tomorrow.
To se nesmí dělat.	It's not allowed.
Tam se jede hodinu.	It takes an hour to get there.

DIALOG Č. 107.

Pan Turek vaří.

Turek: Ono se řekne "mít hosty", ale ta práce!
Turková: Teď už se nedá nic dělat. Jednou jsme je museli pozvat.

Turek: Máš pravdu. Šéf by si třeba myslel, že o jeho společnost nestojíme.
Turková: No tak vidíš... Už budeš s tím masem hotov? Budu ten mlýnek potřebovat na něco jiného.

Turek: Už to bude. Ale bude se muset umýt.
Turková: Sám se neumyje. Musíš mi pomoct.

GRAMATICKÝ ROZBOR 108.

DIMINUTIVES
(Zdrobněliny)

1. The diminutive from a noun indicates smaller size. There are two degrees of diminutives, first and second. Diminutives of the second degree often express a still greater degree of smallness; they are formed from first degree diminutives.

2. Derivative suffixes used to form diminutives are:

	1st degree:	2nd degree:
for masculine nouns:	-ek, -ík, -ínek (infreq.);	-eček, -íček
feminine	-ka	-ečka, -ička
neuter	-ko	-ečko, -íčko

dům	domek	(little house)	domeček	(tiny little house)
chvíle	chvilka	(little while)	chvilečka	(just a little while)
okno	okénko	(little window)	okénečko	(tiny little window)
vůz	vozík	(little car)	vozíček	(little car, maybe toy)
hvězda			hvězdička	(little star /insignia/)
pole			políčko	(little field)

3. Not all words have diminutives.
Of those which do, not all have both degrees.
Of some words only one, or both diminutive forms are used, while the basic forms either do not exist, or are used rarely, or only in literary style. (E.g., kukátko, měřítko, lehátko.)

4. Many diminutives have lost their diminutive meaning:

sluchátko	(phone) receiver, earphone
nosítka, n. pl.	stretcher

5. The diminutive forms do not always express smallness.
Very often they have emotional connotation, expressing mood. In addition to the basic meaning they express some emotional attitude of the speaker such as joy, pleasure, satisfaction, pain, disgust, love, distaste, ridicule, contempt.

Example (joy, pleasure, satisfaction):
Teď si dám jedno pivko (pivečko). = Now I'll have myself a beer.

Here belong diminutives of first names or family relationship terms with the connotation of love, endearment:

Karel:	Karlík, Karlíček	strýc:	strýček
Jan:	Jeník, Jeníček	teta:	tetička
Božena:	Boženka	děd:	dědeček
Anna:	Anka, Anička, Aninka	máma:	mamínka
Eva:	Evička	táta:	tatínek
Vlasta:	Vlastička	sestra:	sestřička

6. Diminutives are widely used in baby-talk:

Jez polívčičku! — Eat your soup!

7. Women are more inclined to use some diminutives:
E.g.,

blůzička	(woman's)	blouse
klobouček		hat
punčošky		stockings

8. Often the basic form and the two diminutive forms have different meanings or connotations, e.g.:

děd - grandfather (legal term)	dědek - old man (derogatory)		dědeček - grandfather (current term); granddad		
bába - grandmother (legal term); old woman, hag (derogatory)	babka - old woman (slightly derogatory)		babička - grandmother (current term); granny		
teta - aunt (current term)	tetka - country woman (slightly derogatory)		tetička - auntie		

9. A word of caution: It is safe for a person not well versed in the language to use the words mentioned under 4 above. Caution is necessary, however, in using diminutives to indicate smaller size (1 and 3 above), and especially in situations involving mood, emotional coloring, baby-talk, women's preferred usage, or different meaning or connotation (5, 6, 7, 8 above).
The form used might have an unintended connotation.

Examples of Diminutives Denoting SMALLER SIZE

NOUNS

Masculine:		-ek, -ík	-eček, -íček	
	balík	balíček		parcel
	drát	drátek		wire
	dům	domek	domeček	house
	dvůr	dvorek	dvoreček	yard
	hák	háček		hook
	hrnec	hrnek	hrneček, hrníček	pot
	hřeb (infr.)	hřebík	hřebíček	nail
	kámen	kamínek		stone
	klíč	klíček		key
	koš	košík	košíček	basket
	kruh	kroužek		circle
	kufr	kufřík	kufříček	suitcase
	kus	kousek	kousíček	piece
	les	lesík	lesíček	wood
	potok	potůček		stream
	provaz	provázek		rope
	sloup	sloupek	sloupeček	column
	strom	stromek	stromeček	tree
	stůl	stolek	stoleček	table
	sud	soudek	soudeček	barrel
	šroub	šroubek	šroubeček	screw
	tác	tácek		tray
	talíř	talířek		plate

Feminine:		-ka	-ečka, -ička	
	bedna	bedýnka	bednička	crate
	brána	branka		gate
	díra	dírka		hole
	dveře	dvířka		door
	hromada	hromádka		pile, heap
	chvíle	chvilka	chvilička, chvilinka	while
	kapsa		kapsička	pocket
	kleště	kliešťky	kleštičky	tongs
	krabice		krabička	box
	láhev		lahvička	bottle
	loď	loďka	lodička	ship
	lžíce	lžička		spoon
	mísa	miska	mistička	bowl
	pila	pilka		saw
	postel	postýlka		bed
	řeka	říčka		river

L. 108

sáně	sáňky (sled)		sleigh
sekera or sekyra	sekerka sekyrka		hatchet
sklenice	sklenka, sklínka	sklenička	glass
skříň	skříňka		closet
tyč	tyčka	tyčinka	pole
ulice	ulička		street
vesnice		vesnička	village
zahrada	zahrádka	zahrádečka	garden
zeď	zídka		wall

Neuter:		-ko	-ečko, -íčko	
	jezero	jezírko		lake
	kamna	kamínka		stove
	kladivo	kladívko		hammer
	kolo		kolečko	wheel
	kuře	kuřátko		chicken
	město		městečko	town
	poleno	polínko		log
	světlo	světélko, světýlko		light
	vejce		vajíčko	egg
	víko	víčko		lid
	vrata	vrátka		gate
	zrcadlo	zrcátko		mirror

ADJECTIVES

malý	small	malinký, maličký (tiny); malininký (very tiny)
slabý	weak	slaboučký (very weak; delicate)

ADVERBS

trochu	a little	trošku, trošinku, trošičku (a tiny little bit)
pomalu	slowly	pomalinku, pomalounku, pomaličku (very slowly)

Examples of words having diminutive form, but having a special meaning (the original connotation of smallness is lost):

hledáček	view finder
hodinky	watch
chodbička	aisle (in a railroad car)
kamínek	flint (for cigarette lighter)
kávová lžička	teaspoon
polévková lžíce	table spoon
kohoutek	trigger; faucet
kolečko	1. clock (watch) wheel
kolečko, or kolečka, pl.	2. wheel barrow
koníček	hobby
korunka	crown (of a tooth)
lístek	ticket
můstek	bridge (teeth); ship's bridge
muška	bead, front sight
prášek	powder (medicine, pills)
ramínko	clotheshanger; shoulder strap
ručička	a hand (on a watch or clock, from a lady's watch to Big Ben)
sklíčko	watch crystal
spořitelní knížka	savings bank passbook
stránka n. strana	page

GRAMATICKÝ ROZBOR 109.

Arithmetic, Geometry: Basic Terms

Aritmetika a geometrie: Základní termíny.

sčítání	addition	=	je, jsou; rovná se
		+	a, plus
sčítat, dur. }	to add	-	bez, minus
sečíst, pct. }		+1	plus jedna
součet, gen. -u	sum	-1	minus jedna
		3 + 1 = 4	tři a jedna jsou čtyři
			tři plus jedna rovná se čtyřem
		3 + 7 = 10	tři a sedm je deset

odčítání	subtraction		
odčítat, dur.	to subtract	8 - 4 = 4	osm bez čtyř jsou čtyři
odečíst, pct.			osm minus čtyři jsou čtyři
rozdíl	difference		

násobení	multiplication	dvojnásobný	double, twofold
		trojnásobný	
násobit, dur.	to multiply	čtyřnásobný	
znásobit, pct.		pětinásobný	
součin	product	mnohonásobný	manifold, multi-
násobilka	multiplication table	-krát	times
		jednou }	once
násobeno pěti	multiplied by five	jedenkrát }	
		dvakrát	twice
		třikrát	three times
		čtyřikrát	four times
		stokrát	a hundred times

dělení	division	zlomek	fraction
		desetinný zlomek	decimal fraction
dělit, dur.	to divide	desetinné místo	decimal
podíl	quotient	lomeno dvěma, pěti	over two, five

polovina	a half
třetina	a third
čtvrtina	a fourth
pětina	a fifth
šestina	a sixth
sedmina	a seventh
osmina	an eighth
devítina	a ninth
desetina	a tenth
setina	a hundredth
tisícina	a thousandth

úrok	interest	jedno procento	1%
procento	per cent	dvě procenta	2%
jednoprocentní	one per cent (adj.)	pět procent	5%
dvouprocentní			
tříprocentní			
čtyřprocentní		splnit	to fulfill
pětiprocentní		plán	the plan
devítiprocentní		na sto procent	100%
desetiprocentní			
stoprocentní			

jednoletý	jednoroční	jednoměsíční	jednotýdenní	jednodenní
dvouletý	dvouroční	dvouměsíční	dvoutýdenní	dvouhodinový
tříletý				
čtyřletý				
pětiletý				
stoletý				

dvanáctistupňový mráz	(frost of) -12° (Centigrade)
pětičlenná hlídka	five man patrol
šestiválcový motor	six cylinder motor
čtyřmotorový letoun	four engine plane
dvojjazyčný nápis	sign in two languages (bilingual)
pětiranná puška	five round rifle
pětipatrový dům	six story building
čtyřposchodový dům	five story building
dvoumístný letoun	two seater plane
dvousedadlové auto	two seater car
jednosměrná ulice	one way street
dvanáctiměsíční kurs	twelve months' course
dvojdomek	duplex
dvojplošník	biplane

NOTE: dvoj- and troj- are often used instead of dvou- and tří-.

STO, TISÍC

Several alternatives exist in the declension of sto, tisíc.

They decline like město and klíč respectively:

---

a. if they are used alone:

___sto___

Umí počítat do sta.	He knows how to count up to
do tisíce.	a hundred, a thousand.

---

b. with any attribute except a cardinal numeral:

celé první sto

v celém prvním stu	in the whole first hundred
v druhém tisíci	in the second thousand

If they are followed by the counted object, however, sto and tisíc may be declined but usually are not:

to sto korun

celé to sto korun, or: celých těch sto korun	the whole hundred crowns
z celého toho sta korun, z celých těch sto korun	from the whole hundred crowns
k těm sto korunám	to those hundred crowns
s celými tisíc korunami	with the whole thousand crowns

---

c. if they are preceded by a cardinal numeral:

dvě stě

od dvou set (korun)	from two hundred crowns
kolem pěti tisíc korun	around 5000 crowns
o dvou stech korunách	about two hundred crowns
před několika sty lety	a few hundred years ago
ke dvěma tisícům korun (or: korunám)	to two thousand crowns
s dvěma tisíci korun (or: korunami)	with two thousand crowns

---

d. If followed by the counted object, sto and tisíc may be declined but usually are not declined:

sto korun

Mluvil ke stu lidí. He talked to a hundred people.
ke sto lidem.

Po stu letech. After a hundred years.
Po sto letech.

---

e. If another numeral follows, sto is not declined, tisíc is declined:

sto padesát

Po sto padesáti letech. After 150 years.

Po tisíci pěti stech letech. After 1500 years.

L. 109

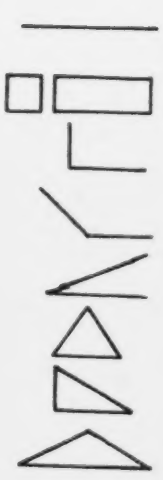

Strany každého čtverce (obdélníku, trojúhelníku) jsou přímky.

Všechny úhly ve čtverci a obdélníku jsou pravé úhly.

Pravý úhel má 90 stupňů.

Tupý úhel je více než devadesátistupňový.

Ostrý úhel má méně než 90 stupňů.

V trojúhelníku jsou buď všechny úhly ostré,

nebo dva ostré a jeden pravý,

nebo jeden tupý a dva ostré.

Plochu čtverce dostaneme, když násobíme dvě jeho strany. Protože naše mapka je čtverec o stranách 11,25 cm, její plocha je 11,25 krát 11,25 a to se rovná 126,56. Plocha naší mapky je 126,56 cm^2 neboli 12.656 mm^2.

L. 109

čára, f. — line

přímka, f. — straight line
přímý, adj. — straight
přímo, adv. — straight

rovnoběžka, f. — parallel
rovnoběžný, adj. — parallel
rovnoběžně, adv. — parallel

kolmice, f. — perpendicular line
kolmý, adj. — perpendicular
kolmo, adv. — perpendicularly

horizontála, f. — horizontal line
horizontální, adj. — horizontal
horizontálně, adv. — horizontally

vertikála, f. — vertical line
vertikální, adj. — vertical
vertikálně, adv. — vertically

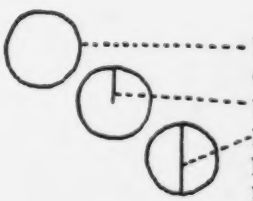

kruh, m., -u — circle
obvod, m., -u — circumference, perimeter
poloměr, m., -u — radius
průměr, m., -u — diameter; average
průměrný, adj. — average
průměrně, adv. — on the average

elipsa, f. — ellipse

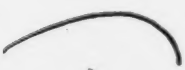

parabola, f. — parabola

spirála, f. — spiral

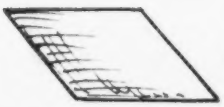

plocha, f. — plane surface

čtverec, m., -rce — square

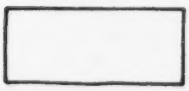

obdélník, m., -u — rectangle

úhel, m., -hlu — angle

trojúhelník, m., -u — triangle

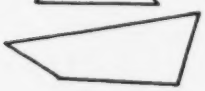

čtyřúhelník, m., -u — quadrangle

pětiúhelník, m., -u — pentagon

mnohoúhelník, m., -u — polygon

objem, m., -u — volume, circumference
obsah, m., -u — volume, capacity, content

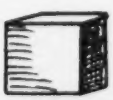

krychle, f. — cube

koule, f. — sphere

válec, m. — cylinder

GRAMATICKÝ ROZBOR 111.

NAMES OF NUMERALS
Názvy číslic.

-ka	0	nula
	1	jednička, jednotka
	2	dvojka
	3	trojka
	4	čtyrka, čtyřka, čtverka
	5	pětka
	6	šestka
	7	sedmička
	8	osmička
	9	devítka
	10	desítka
	11	jedenáctka
	20	dvacítka
	21	jednadvacítka
	22	dvaadvacítka
	100	stovka
	500	pětistovka
	1000	tisícovka

Examples of Usage:

Číslice	Numerals
Češi píšou jedničku podobně jako Američané sedmičku.	The Czechs write 1 like the Americans 7.
Číslované místnosti	Numbered rooms
Pokoj č. 7 nebo: sedmička	Room #7
Třídy - této škole	Classes at this school
Třída č. 36 nebo: šestatřicítka	Class No. 36

Hodinové rychlosti

Jel šedesátkou.

Speeds (km p.h.)

He was going 60 km p.h.

Rychlosti

první rychlost	nebo jednička	first gear
druhá rychlost	nebo dvojka	second gear
třetí rychlost	nebo trojka	third gear
čtvrtá rychlost	nebo čtyrka	fourth gear
zpáteční rychlost	nebo spátečka	reverse gear

Jel ten kopec na dvojku.
Dal tam jedničku.

Gears

He went up the hill in second.
He put it in first.

Léta (věk)

Už má padesátku na krku.

Years of age, usually 50, 60, 70

He's nearing fifty.

Tramvaje (elektriky)

Dvojka jede kolem obou nádraží.

Streetcars

(Trolley) No. 2 goes by both railroad stations.

Peníze

stovka
tisícovka

Money

a hundred crown bill
a thousand crown bill

Krabičky cigaret

desítka, dvacítka,
stovka cigaret

Cigarette packs

A pack of 10, 20,
100 cigarettes

Školní známky

Měl samé jedničky.
Z matematiky měl vždycky trojku.

School marks expressed in terms of numerical values

He had A's straight through.
He always got a C in math.

Tužky

Jednička je měkká,
trojka je tvrdá.

Pencils

No. 1 is soft,
No. 3 is hard.

Platové stupnice
ve státní službě

Začal v sedmičce a půjde
do pense asi ve čtyřce.

Civil Service
salary grades

He started as a seven and he´ll
retire probably as a four.

Velikosti bot

On nosí jednačtyřicítky.

Shoe sizes

He wears a size 41 shoe.

Motocykly
podle obsahu válců

Měl Jawu stopětasedmdesátku
nebo dvěstěpadesátku.
Třistapadesátka nebo pěti-
stovka jsou silnější.
Sedmsetpadesátky se
dovážely z ciziny.

Motorcycles
by the bore of their cylinders
in ccm (engine displacement)

He had a Jawa 175
or 250.
The 350 c.c´s or 500 c.c´s
are stronger.
The 750 c.c´s were imported
from abroad.

Dvojka

Strážní ve věznicích
užívají dvojky.

Double-barrel shot gun

Prison guards use
double-barrel shotguns.

Střelné zbraně
podle kalibru

dvanáctka
šestka
pětasedmdesátka

Fire arms
by their caliber

12 gauge shotgun
22 cal. rifle (flobertka)
7.5 cm cal. cannon
(sedmapůlka)

Pumy podle váhy

pětistovka

Bombs (by weight in kg)

500 kg bomb

VERBAL NOUNS
(Podstatná jména slovesná)

Verbal nouns are formed from participles in -n or -t by adding -í.

inf.	passive participle	verbal noun	
cvičit	cvičen	cvičení	exercise
psát	psán	psaní	(the) writing; letter
nosit	nošen	nošení	(the) carrying
krýt	kryt	krytí	(the) covering
pít	pit	pití	(the) drinking

In their form and in the way they function in a sentence, verbal nouns are full-fledged neuter nouns; they decline like znamení.

They also express the aspect of the action:

mytí, dur.	washing (the act of washing)
umytí, pct.	washing (the completed washing)

Verbal nouns also take on other meanings:

psaní	(the act of)	writing; letter
kouření	"	smoking; stuff to smoke
pití	"	drinking; stuff to drink

Verbal nouns usually do not have se, or si.

koupat se	koupání
loučit se	loučení
přát si	přání

Se (or si) is used when leaving it out would give the verbal noun a different meaning:

e.g.,

učení se jazykům	the learning of languages
učení jazyků	the teaching of languages

GRAMATICKÝ ROZBOR 113.

Verbs with Prefixes

Slovesa s předponami.

The only effect the following prefixes have when they are used with some simple, durative verbs, is to make the verb punctual.

u-	e.g.	dělat	dur.	to make, to do
		udělat	pct.	
na-		psát	dur.	to write
		napsat	pct.	
po-		žádat	dur.	to ask, request
		požádat	pct.	
vz-		budit	dur.	to wake s. o. up
		vzbudit	pct.	
z-		ničit	dur.	to destroy
		zničit	pct.	
za-		volat	dur.	to call
		zavolat	pct.	
o-		ženit se	dur.	to marry
		oženit se	pct.	

Examples:

Dělal jsem ten seznam asi půl hodiny.	It took me half an hour to prepare that roster. (I was preparing...)
Když jsem ho udělal, šel jsem domů.	After I finished it, I went home.
Když jsem ho žádal o dovolenou, měl můj spis na stole.	When I asked him for a leave, he had my file on his desk.

Když jsem ho <u>požádal</u> o dovolenou, odešel jsem z místnosti.	After I (had) asked him for a leave, I left the room.
Budík mě prý <u>budil</u>, ale já jsem ho neslyšel.	The alarm clock went off all right (was waking me), they say, but I didn't hear it.
Teprve ten telefon mě <u>vzbudil</u>.	It wasn't until the phone rang that it woke me up.
Když jsme <u>ničili</u> ta zařízení, byli jsme napadeni.	While we were destroying those installations, we were attacked.
Když jsme <u>zničili</u> ta zařízení, ustoupili jsme.	When (After) we (had) destroyed those installations, we retreated.
Když jsem se <u>ženil</u>, byl jsem teprve nadporučíkem.	When I got married (While I was marrying), I was only a lieutenant.
Když jsem se <u>oženil</u>, byl jsem přeložen.	When (After) I got married, I was transferred.

Further Examples:

u-	mýt umýt	to wash	péct upéct	to bake
	končit ukončit	to end	krýt ukrýt	to cover, to shelter
	šít ušít	to sew	vařit uvařit	to cook
na-	diktovat nadiktovat	to dictate	učit naučit	to teach
	krájet nakrájet	to slice		
po-	kazit pokazit	to spoil	dívat se podívat se	to look
	rozumět porozumět	to understand	děkovat poděkovat	to thank
	žádat požádat	to ask for	chválit pochválit	to praise, commend
vz-	bouřit se vzbouřit se	to rebel	křísit vzkřísit	to revive
za-	zpívat zazpívat	to sing	volat zavolat	to call
	zvonit zazvonit	to ring	klít zaklít	to cuss
	mávat zamávat	to wave	klepat zaklepat	to knock
	balit zabalit	to wrap	tajit zatajit	to keep secret
	mračit se zamračit se	to get overcast, to frown	velet zavelet	to give a command
	brzdit zabrzdit	to brake		

The above prefixes with some verbs (e.g., the ones above) make the verbs only punctual, without changing their meaning.

However, the same prefixes with other verbs, besides making the verb punctual, also modify, specify, or change the meaning of the verb. E.g.:

u-	upsat	to sign up for a bond to underwrite (a bond issue)
na-	nadělat	to make, do a lot
po-	podělat	to do everything to make dirty, to befoul (with excrement)
	popsat	to describe; to write all over; to fill up with writing
	povolat	to call (e.g.reservists) into service
vz-	vzdělat	to educate
z-	zdělat	to fix (e.g. beat up, make dirty)
	zvolat	to exclaim
za-	zadělat	to prepare dough
	zapsat	to put down, to enter (in writing)
	zažádat	to put in an application
o-	opsat	to copy

Where a prefix merely makes a verb punctual without changing its meaning, we get this picture:
e.g.:

	Past Tense	Present Tense	Future Tense	Infinitive
dur. pct.	dělal jsem udělal jsem	dělám	budu dělat udělám	dělat udělat

Where, however, the prefix makes the verb punctual and changes its meaning, then we need the verb with changed meaning in the durative aspect. That cannot be achieved by simply detaching the prefix as in the example above, where no change in meaning is involved (udělat - dělat).

It is done by keeping the prefix and inserting an infix.

e.g., -va- :

dur. pct.	vzděláv<u>a</u>l jsem vzdělal jsem	vzděláv<u>á</u>m	budu vzděláv<u>a</u>t vzdělám	vzděláv<u>a</u>t vzdělat

-ova- :

dur. pct.	zapis<u>ova</u>l jsem zapsal jsem	zapisuju	budu zapis<u>ova</u>t zapíšu	zapis<u>ova</u>t zapsat

-a- :

dur. pct.	pomáh<u>a</u>l jsem pomohl jsem	pomáh<u>á</u>m	budu pomáh<u>a</u>t pomůžu	pomáh<u>a</u>t pomoci

NOTE: Here the stem vowel is lengthened: m<u>o</u>ci - pom<u>á</u>hat

-e- :

dur. pct.	oplác<u>e</u>l jsem oplatil jsem	oplácím	budu oplác<u>e</u>t	oplác<u>e</u>t oplatit

Therefore it is advisable to learn prefixed verbs in the same way as simple verbs, by learning the meaning and forms, both durative and punctual. (Most Czech verbs have these two aspects, a few do not.)

E.g.,

psát, dur. = to write
napsat, pct.

popisovat, dur. = to describe
popsat, pct.

There are other prefixes which also make the verb punctual, but at the same time almost always modify or change the meaning of the basic verb. These prefixes, e.g., od-, do-, nad-, pod-, etc., will be dealt with later.

GRAMATICKÝ ROZBOR 114.

MEANINGS OF VERBAL PREFIXES.

Some prefixes only change the aspect of some verbs.

However, besides changing the aspect of the basic verb, some prefixes often have other meanings:

1. The local, directional meaning:

   e.g.; odnášet, dur. — to carry away
   odnést, pct.

2. Various extent of the activity, or its effect, result:

   e.g., nalomit, pct. — to break partially
   umučit, pct. — to torture to death

3. Prefixes merge with many verbs so that the prefixed verbs become new word units that acquire various meanings different from the meanings of the unprefixed verbs:

   e.g.,
   dát — to give
   prodat — to sell

   chovat (dobytek) — to raise (cattle)
   chovat (dítě) — to hold in arms (a baby)
   pochovat — to bury

To illustrate this, a table of prefixes giving their various connotations and meanings, with a few examples, follows.

NOTE: A prefixed verb, like any other word, can have several meanings:

e.g.,
unést, pct. — to be able to carry; to kidnap

Also figurative meanings:

unést — to fascinate (e.g. by the performance)

dát se unést hněvem — to let oneself be carried away by anger

The table of prefixes can help you to remember the meanings of prefixed verbs as you learn them individually, or guess their meaning in a context.

It is not a prescription how to form your own prefixed verbs.

It is necessary to learn the meaning of each prefixed verb individually.

Remember, e.g.:

žádat, dur.		to ask for
požádat, pct.		

but:

mluvit, dur.	to speak
pomluvit, pct.	to talk bad about s.o. (behind his back)

The prefixes u-, na-, po-, vz-, s-, za-, o-, have the following meanings if they not only make the verb punctual but also modify, specify, or change the meaning of the basic verb:

u-	away (to the side), e.g.:		
	unášet,	dur.	to kidnap
	unést,	pct.	
	ustupovat,	dur.	to retreat
	ustoupit,	pct.	
	utíkat,	dur.	to run (away)
	utéci,	pct.	
	ability, possibility, e.g.:		
	unést,	pct.	to be able to carry
	to tire, destroy, overpower (by the activity), e.g.:		
	umučit,	pct.	to torture to death
	ubíjet,	dur.	to beat (to death)
	ubít,	pct.	
	utahat se,	pct.	to wear oneself out

na-	up, to the surface of something, e.g.:	
	nazdvihovat, dur. nazdvihnout, pct.	to lift
	nalepovat, dur. nalepit, pct.	to glue, paste on
	našívat, dur. našít, pct.	to sew on
	into something, e.g.:	
	nacpávat, dur. nacpat, pct.	to fill (full), to stuff
	a great deal, a desirable measure, e.g.:	
	najíst se (něčeho), pct.	to eat one´s fill
	nachodit se někam, pct.	to go somewhere many times, often
	nahledat se něčeho	to look and look for s.t.
	incomplete, partial carrying out, e.g.:	
	nalomit, pct.	to break partially
	napovídat, dur. napovědět, pct.	to hint at, allude to, prompt
	natrhnout, pct.	to tear partially, rip

vz-, z-	up, upwards, e.g.:	
	vznášet se, dur. vznést se, pct.	to hover to rise (to become airborne)

z- (ze-)	away, e.g.:	
	zběhnout, pct.	to desert

o-, ob-	around, e.g.:	
	obkličovat, dur. obklíčit, pct.	to surround
	to be insensitive to, e.g.:	
	ostřílet se, pct.	to become used to (and not afraid of) shooting
	to become worn out by, e.g.:	
	obnosit, pct. (obnošené šatstvo)	to wear out (used apparel)
	ojet, pct. (ojetý vůz)	to wear out (used car)

po-	to the surface, on the surface, e.g.:	
	polévat, dur. polít, pct.	to pour over; spill over
	a small degree (in this sense the prefix sometimes is popo-), e.g.:	
	popojíždět, dur. popojet, pct.	to drive forward a little bit
	a little longer, e.g.:	
	posedět, pct.	to stay a little longer (sitting, visiting)
	a longer time, a long time; to one's satisfaction, e.g.:	
	pohovořit si, pct. popovídat si, pct.	to have a (nice long) talk
	completeness	
	pozavírat, dur.	to shut, lock up (everything, everybody)
	popsat, pct. (papír)	to fill up completely with writing

za-	at the back of, to the back of, away from, behind, e.g.:
	zacházet, dur. (za roh) / zajít, pct. (za roh) — to go around the corner
	in, into
	zapisovat, dur. / zapsat, pct. — to put down (in a notebook)
	covering, removing; diverting attention, e.g.:
	zakopávat, dur. / zakopat, pct. — to bury something
	zamlouvat, dur. / zamluvit, pct. — to pass by talking about s.t. else.
	filling with, e.g.:
	zavšivit, pct. — to infest with lice
	soiling (dirt), e.g.:
	zamazat, pct. — to soil
	destroying, e.g.:
	zajet, pct. — to kill by running (driving) over
	pleasurably, to suit oneself, e.g.:
	zakouřit si, pct. — to have a (nice) smoke

SOME COUNTRIES, NATIONS, LANGUAGES, ETC.

(Word Formation)

Světadíl: Evropa

Evropan Evropanka evropský

stát země	obyvatelé		adj.	jazyk (řeč)
Albánie	Albánec	Albánka	albánský	albánština
Belgie	Belgičan Flám Valon	Belgičanka Flámka Valonka	belgický flámský valonský	fláměstina valonština
Bulharsko	Bulhar	Bulharka	bulharský	bulharština
Československo	Čechoslovák Čech Slovák	Čechoslovačka Češka Slovenka	československý český slovenský	čeština slovenština
Dánsko	Dán	Dánka	dánský	dánština
Estonsko	Estonec	Estonka	estonský	estonština
Finsko	Fin	Finka	finský	finština
Francie	Francouz	Francouzka	francouzský	francouzština (franština)
Holandsko (Nizozemí or Nizozemsko)	Holanďan	Holanďanka	holandský (nizozemský)	holandština
Irsko	Ir	Irka	irský	irština
Island	Islanďan	Islanďanka	islandský	islandština
Itálie	Ital	Italka	italský	italština
Jugoslávie	Jihoslovan (Jugoslávec) Srb Charvát or Chorvat Slovinec Makedonec	Jihoslovanka (Jugoslávka) Srbka Charvátka or Chorvatka Slovinka Makedonka	jihoslovanský (jugoslávský) srbský charvátský or chorvatský slovinský makedonský	srbština charvátština or chorvatština slovinština makedonština

stát země	obyvatelé		adj.	jazyk (řeč)
Litva	Litevec	Litevka	litevský	litevština
Lotyšsko	Lotyš	Lotyška	lotyšský	lotyština
Lucembursko	Lucemburčan	Lucemburčanka	lucemburský	
Maďarsko	Maďar	Maďarka	maďarský	maďarština
Německo	Němec	Němka	německý	němčina
Norsko	Nor	Norka	norský	norština
Polsko	Polák	Polka	polský	polština
Portugalsko	Portugalec	Portugalka	portugalský	portugalština
Rakousko	Rakušan	Rakušanka	rakouský	
Rumunsko	Rumun	Rumunka	rumunský	rumunština
Řecko	Řek	Řekyně	řecký	řečtina
Sovětský svaz (Svaz sovětských socialistických republik = SSSR)			sovětský	
Rusko	Rus	Ruska	ruský	ruština
Ukrajina	Ukrajinec	Ukrajinka	ukrajinský	ukrajinština
Španělsko	Španěl	Španělka	španělský	španělština
Švédsko	Švéd	Švédka	švédský	švédština
Švýcarsko (Švýcary)	Švýcar	Švýcarka	švýcarský	
Velká Británie			britský	
Anglie	Angličan	Angličanka	anglický	angličtina
Skotsko	Skot	Skotka	skotský	skotština

Světadíl: Amerika

Američan Američanka americký

stát	obyvatelé		adj.
Aljaška	Aljaškan	Aljaškanka	aljašský
Argentina	Argentinec	Argentinka	argentinský
Bolívie	Boliviánec	Boliviánka	bolivijský
Brazílie	Brazilec	Brazilka	brazilský
Britská Guiana			
Guatemala	Guatemalec	Guatemalka	guatemalský
Haiti			
Honduras			honduraský
Kanada	Kanaďan	Kanaďanka	kanadský
Kolumbie	Kolumbiánec	Kolumbiánka	kolumbijský
Kuba	Kubánec	Kubánka	kubánský
Mexiko	Mexičan	Mexičanka	mexický
Nicaragua			nicaragujský
Panama			panamský
Paraguay			
Spojené Státy (U.S.A.)	Američan	Američanka	americký
Peru	Peruánec	Peruánka	peruánský
Salvátor			salvátorský
Surinam			surinamský
Uruguay	Uruguajec	Uruguajka	uruguajský
Venezuela	Venezuelan	Venezuelanka	venezuelský

Světadíl: Asie

Asiat Asiatka asijský

stát země	obyvatelé		adj.	jazyk (řeč)
Afganistan or Afghánistán	Afganistánec	Afganistánka	afganistánský	
Burma	Burmánec	Burmánka	burmánský	
Čína	Číňan	Číňanka	čínský	čínština
Filipíny	Filipínec	Filipínka	filipínský	
Indie	Ind	Indka	indický	hindustáni hindustánština
Indonésie	Indonésan	Indonésanka	indonéský	
Irák	Iráčan	Iráčanka	irácký	
Irán (Persie)	Iránec Peršan	Iránka Peršanka	iránský perský	perština
Izrael	Izraelec	Izraelka	izraelský	hebrejština
Japonsko	Japonec	Japonka	japonský	japonština
Korea	Korejec	Korejka	korejský	korejština
Libanon	Libanonec	Libanonka	libanonský	
Mongolsko	Mongol	Mongolka	mongolský	mongolština
Pákistán	Pákistánec	Pákistánka	pákistánský	
Saudská Arabie	Arab	Arabka	arabský	arabština
Sýrie	Sýřan	Sýřanka	syrský	
Jordánsko	Jordánec	Jordánka	jordánský	
Turecko	Turek	Turkyně	turecký	turečtina
Vietnam	Vietnamec	Vietnamka	vietnamský	vietnamština
Jemen				

Světadíl: Afrika

Afričan Afričanka africký

stát země	obyvatelé		adj.	jazyk (řeč)
Alžír(sko)	Alžířan	Alžířanka	alžírský	
Angola			angolský	
Belgické Kongo				
Egypt	Egypťan	Egypťanka	egyptský	arabština
Habeš, nebo: Fthiopie	Habešan	Habešanka	habešský	habeština
Jihoafrická Unie				
Libérie			liberijský	
Libye			libyjský	
Maroko	Maročan	Maročanka	marocký	
Súdán	Súdánec	Súdánka	súdánský	
Tunisko			tunisský	

Austrálie	Australan	Australanka	australský	
Nový Zéland	Novozélanďan	Novozélanďanka	novozélandský	
Polynésie	Polynésan	Polynésanka	polynéský	
Arktis (Arktida)			arktický	
Antarktis (Antarktida)			antarktický	
Grónsko			grónský	

GRAMATICKÝ ROZBOR 116.

Meanings of Verbal Prefixes (Continued)
Významy slovesných předpon (Pokračování)

do- — in, into, in the direction of, near, e.g.:

dojet, pct.	to arrive (driving, riding)

until the end, to the desirable extent, e.g.:

dočítat, dur. dočíst, pct.	to finish reading
dojídat se, dur. (chlebem) dojíst se, pct.	to fill up (on bread)
dodělávat, dur. dodělat, pct.	to finish making something

to acquire, find out, get somewhere, e.g.:

dočítat se, dur. dočíst se, pct.	to find out by reading

nad- — above, over, e.g.:

nadzdvihovat, dur. nadzdvihnout, pct.	to lift up (above s.t.)

od- — away from, getting rid of, de-, e.g.:

odcházet, dur. odejít, pct.	to go away
odvšivit, pct.	to delouse

pod- under, below, lower, e.g.:

podlézat, dur. podlézt, pct.	to crawl under
podminovat, pct.	to lay mines under s.t.

pro- through, forward, e.g.:

prostřelit, pct.	to shoot through
prodlužovat, dur. prodloužit, pct.	to prolong

alternately in between, e.g.:

prokládat, dur. proložit, pct. (něco něčím)	to put something in between something; to intersperse
prořídnout, pct.	to thin out

thoroughly, completely; according to taste, e.g.:

pročítat, dur. pročíst, pct.	to read (thoroughly)
procházet se, dur. projít se, pct.	to take a walk

loss, failure, e.g.:

prohrávat, dur. prohrát, pct.	to lose (a game, war)

v-, ve-, z- into, e.g.:

vcházet, dur. vejít, pct.	to enter
upadnout do, pct.	to fall into

pře- — across, over s.t., from one side to the other, e.g.:

přejíždět, dur.	to drive across;
přejet, pct.	to run over

completely; until the end, e.g.:

přečíst, pct.	to read through

excessively; by mistake, e.g.:

předávat se, dur.	to give more by
předat se, pct.	mistake
přeříkávat se, dur.	to say by mistake
přeřeknout se, pct.	(slip of the tongue)

spoiling, e.g.:

přeexponovat, pct.	to over-expose

longer time, e.g.:

přežít, pct.	to survive

again, better, re-, e.g.:

předělávat, dur.	to re-do, to do
předělat, pct.	over

to out-do, to overcome, e.g.:

přemlouvat, dur.	to talk someone into
přemluvit, pct.	changing his mind

před- — forward, in the front, near, e.g.:

předjíždět, dur.	to overtake (driving)
předjet, pct.	

before, earlier, first, e.g.:

předpovídat, dur.	to forecast, foretell,
předpovědět, pct.	predict

při- to, towards, near, into, e.g.:

přicházet, dur. přijít, pct.	to come

to add to, e.g.:

přidávat, dur. přidat, pct.	to add

lesser amount of activity, incompleteness, e.g.:

připálit, pct.	to burn a little

roz- in various directions, in several parts, apart, e.g.:

rozcházet se, dur. rozejít se, pct.	to part, go apart, leave each other

beginning, but not completing, the activity, e.g.:

rozdělávat, dur. (práci) rozdělat, pct.	to start work and leave it unfinished

beginning of the activity, e.g.:

rozstonat se, pct.	to get sick (start being sick)

increased activity, e.g.:

rozpršet se, pct.	to develop into a heavy (steady) rain

transition into proper way or amount of activity, e.g.:

rozkoukávat se, dur. rozkoukat se, pct.	to look around (get one's bearings)

s-, (se-), sou-

down from above, e.g.:

scházet, dur. sejít, pct. (na př. se schodů)	to go down (e.g., the steps); to deteriorate

together (in one place, to each other), e.g.:

scházet se, dur. sejít se, pct.	to come or get together, meet
soustřeďovat, dur. soustředit, pct.	to concentrate

vy-

out, from the inside, e.g.:

vycházet, dur. vyjít, pct.	to go out of

up, upwards, e.g.:

vyhazovat, dur. vyhodit, pct.	to throw upwards; to blow up

completeness, to considerable or proper extent, to satisfaction, e.g.:

vyprodat, pct.	to sell out

being worn out, tired, e.g.:

vychodit se, pct.	to get loose, to wear smooth

to gain, acquire by the activity, e.g.:

vyhrávat, dur. vyhrát, pct.	to win

GRAMMAR ANALYSIS 117

POSSESSIVE ADJECTIVES in -ŮV and -IN

are used if the owner is a <u>person</u> and is expressed by only <u>one</u>, unqualified noun:

To je velitel<u>ův</u> vůz.	That´s the commander´s car.
To je Novák<u>ova</u> adresa.	That´s Novák´s address.
To je Karl<u>ovo</u> číslo.	That´s Charles´ number.
To je žen<u>in</u> příbuzný.	That´s (my) wife´s relative.
To je žen<u>ina</u> kamarádka.	That´s (my) wife´s (girl) friend.
To je žen<u>ino</u> přání.	That´s (my) wife´s wish.

If the owner is expressed by more than one word, the genitive has to be used to express ownership:

Vůz nového velitele.	The new commander´s car.
Adresa našeho Karla.	The address of our Charles.
Číslo pana Nováka.	Mr. Novák´s number.
Rodiče jeho ženy.	His wife´s parents.
Kamarádka naší Boženy.	Our Božena´s (girl) friend.
Auto naší sousedky.	Our neighbor´s car.

The forms in <u>-ův</u> and <u>-in</u> are used both in attributive and predicative positions:

To je Novákovo auto.	This is Novák´s car.
To auto je Novákovo.	This car belongs to Novák.

These possessive forms are widely used if the owner is expressed by the first or last name.

This possessive form is used in place names, names of streets, etc.

Příklady:

Jména obcí:

Františkovy Lázně
Karlovy Vary
Králův Dvůr
Zezimovo Ústí
Jindřichův Hradec
Karlův Týn
Havlíčkův Brod
Mnichovo Hradiště
Heřmanův Městec
Králove Pole

Jména ulic:

Vodičkova ulice
Holečkova ulice
Karlova ulice
Karlovo náměstí
Marxova ulice
Nerudova ulice
Husova třída
Havlíčkova ulice
Rooseveltova ulice
Washingtonova ulice
Leninova ulice
Libušina ulice
Dvořákovo nábřeží

Mosty, sady, atd.:

Hlávkův most
Jiráskův most
Čechův most
Karlův most
Chotkovy sady
Karlovy lázně (bathhouse)
Karlova universita or Universita Karlova
Husův pomník (monument)
Štefánikovy kasárny
Smetanova síň (concert hall)
Smetanovo divadlo
Tylovo divadlo
Poldina huť (iron-works)
Babiččino údolí
Máchovo jezero

Knihy, opery:

Čapkovy "Hovory s T. G. M." = Čapek´s "Talks with T. G. M."
Smetanova "Prodaná nevěsta" = Smetana´s "The Bartered Bride"

Vrchlický - Vrchlického sady
Palacký - Palackého třída
Belcredi - Belcrediho ulice

POSSESSIVE ADJECTIVES IN -ŮV, -IN

DECLENSION TABLE

		m.	f.	n.
Sing.	1. nom.	bratrův	bratrova	bratrovo
	2. gen.	bratrova	bratrovy	bratrova
	3. dat.	bratrovu	bratrově	bratrovu
	4. acc. anim.	bratrův bratrova	bratrovu	bratrovo
	6. loc.	bratrově n. -u	bratrově	bratrově n. -ú
	7. ins.	bratrovým	bratrovou	bratrovým
Pl.	1. nom. inanim.	bratrovi bratrovy	bratrovy	bratrova
	2. gen.	bratrových		
	3. dat.	bratrovým		
	4. acc.	bratrovy		bratrova
	6. loc.	bratrových		
	7. ins.	bratrovými		

		m.	f.	n.
Sing.	1. nom.	sestřin	sestřina	sestřino
	2. gen.	sestřina	sestřiny	sestřina
	3. dat.	sestřinu	sestřině	sestřinu
	4. acc. anim.	sestřin sestřina	sestřinu	sestřino
	6. loc.	sestřině	sestřině	sestřině
	7. ins.	sestřiným	sestřinou	sestřiným
Pl.	1. nom. inanim.	sestřini sestřiny	sestřiny	sestřina
	2. gen.		sestřiných	
	3. dat.		sestřiným	
	4. acc.	sestřiny		sestřina
	6. loc.		sestřiných	
	7. ins.		sestřinými	

NOTE THE USAGE OF TENSES IN INDIRECT SPEECH :

Direct speech :	On řekl : "Mám hlad,a tak si něco koupím." past present future He said : "I´m hungry and so I´ll buy myself something." past present future
Indirect speech :	Řekl, že má hlad,a že si něco koupí. past present future He said that he was hungry and that he would buy himself s.t. past past verb phrase with would

Czech uses the same tenses in both direct and indirect speech.

Příklady :

Řekl jste jim jaké máte plány ?	Did you tell them what plans you had ?
Myslel jsem, že to bude jednoduché.	I thought it would be simple.

GRAMATICKÝ ROZBOR 119.

TENTÝŽ, TATÁŽ, TOTÉŽ - THE SAME

		m.	f.	n.
sing.	1. nom.	tentýž, týž	tatáž, táž	totéž
	2. gen.	téhož	téže	téhož
	3. dat.	témuž	téže	témuž
	4. acc.	tentýž téhož	touž	totéž
	6. loc.	témž	téže	témž, témže
	7. ins.	týmž	touž, touže	týmž
pl.	1. nom.	titéž, titíž, tíž tytéž	tytéž	táž, tatáž
	2. gen.		týchž	
	3. dat.		týmž	
	4. acc.	tytéž	tytéž	táž, tatáž
	6. loc.		týchž	
	7. ins.		týmiž	

To je tentýž systém jako máme my.

That´s the same system we have.

To je tatáž zpráva, kterou jsme slyšeli včera.

That´s the same news item we heard yesterday.

To není totéž.

That´s not the same.

Mluvíme o témž systému.

We´re talking about the same system.

Má zájem na téže zprávě.	He´s interested in the same report.
To jsou vždycky titéž lidé.	It´s always the same people.

In literary style, only tentýž, etc. is used for the same.
In informal colloquial, however, the phrase ten samý is often used.

GRAMATICKÝ ROZBOR 121.

PARTICIPLES

Study this chapter so that you recognize participles (přechodníky) when you happen to come across them in print.

Czech participles in the broader sense (příčestí v širším smyslu) are:

1. Participles in the narrower sense (příčestí v užším smyslu)

   a. passive participle (příčestí trpné) used in the formation of the passive voice, e.g., volán

   (b. the l-base of the past tense was in old Czech active past participle /příčestí minulé činné/)

2. Participles called in Czech transgresívy (also spelled: transgresivy) or přechodníky.

PARTICIPLES "TRANSGRESÍVY"

Příklady:

masc.	Spoléhaje na své spojence, začal válku. Relying on his allies, he started a war.	
fem.	Spoléhajíc na své spojence, Relying on her allies,	Francie se bránila. France defended herself.
neuter	Spoléhajíc na své spojence, Relying on her allies,	Polsko se bránilo. Poland defended herself.
Plural m., f., n.	Spoléhajíce na své spojence, Relying on their allies,	napadené státy se bránily. the attacked states defended themselves.

350

The endings of the "přechodníky" are:

Present	1.	Sing.	m.	-a	e.g. nesa
			f.	-ouc	nesouc
			n.	-ouc	nesouc
		Pl. m., f., n.		-ouce	nesouce
	2.	Sing.	m.	-je	kryje dívaje se
			f.	-jíc	kryjíc dívajíc se
			n.	-jíc	kryjíc dívajíc se
		Pl. m., f., n.		-jíce	kryjíce dívajíce se
Past	1.	Sing.	m.	-	nes
			f.	-ši	nesši
			n.	-ši	nesši
		Pl. m., f., n.		-še	nesše
	2.	Sing.	m.	-v	zaplativ
			f.	-vši	zaplativši
			n.	-vši	zaplativši
		Pl. m., f., n.		-vše	zaplativše

Future participles (přechodníky) are formed from punctual verbs, e.g. přijda, přijdouc, pl. přijdouce
zaplatě, zaplatíc, pl. zaplatíce

Passive participles (přechodníky);
e. g., jsa vyslýchán, jsouc vyslýchána, pl. jsouce vyslýcháni (being interrogated)
byv vyslechnut, byvši vyslechnuta, pl. byvše vyslechnuti (having been interrogated)

Participles (přechodníky) are a feature of literary style. Considerable individual differences in their usage exist among writers. Some like to use them, some use them very rarely.

In the spoken language "přechodníky" are almost extinct.

A few words, originally "přechodníky," are used as prepositions or adverbs:

vyjímajíc někoho n. něco (or. less often, vyjímaje or vyjma)	with the exception of s.o. or s.t.
hledíc k (or, hledě)	with reference to
nehledíc k (or, nehledě k)	apart from regardless of to say nothing of
počínajíc příštím pátkem (or, počínaje)	beginning next Friday
počítajíc v to někoho, něco (or, počítaje v to)	including s.o., s.t.
končíc (or konče)	ending

Příklady:

Počínajíc příštím týdnem schůze bude každou středu.

Tenhle kurs trvá 46 týdnů počítajíc v to dva týdny prázdnin.

Všichni muži narození v r. 1921, vyjímajíc ty, kteří sloužili v zahraniční armádě, jsou povinni základním vojenským výcvikem.

Tyhle pneumatiky nechci. Nehledě k tomu, že jsou drahé, taky moc nevydrží.

soudíc podle toho or soudě podle toho	judging by this
takřka tak říkajíc	almost so to speak

GRAMATICKÝ ROZBOR 122.

Adjectives from Present Participles (přechodníky)

are formed from durative verbs:

- cí

They are used in literary style, in sentences of the following type:

Nepřátelské jednotky, postupující od západu, byly zastaveny.
Enemy units advancing from the west were stopped.

In spoken language, který is used:

Jednotky, které postupovaly od západu, byly zastaveny.
Units that were advancing from the west were stopped.

In literary and spoken language these adjectives are used as attributes with nouns:
e.g.

pracující člověk	working man
létající personál	flying personnel
zastupující úředník	acting (substituting) official
úřadující místopředseda	acting vice-chairman
mající odpovědnost	having responsibility
zesilující odpor	increasing resistance
ustupující nepřítel	retreating enemy
útočící pěchota	attacking infantry
hořící dům	burning house
odstrašující příklad	a deterrent
měnící se situace	changing situation
vysilující pochod	exhausting march
unavující práce	tiring work
jedoucí vlak	moving train
vyšetřující orgán	investigating organ
vyslýchající úředník	interrogating officer

velící důstojník	commanding officer
stoupající ceny	rising prices
dlouho trvající deště	long period of rain
nastávající sezóna	coming season
ubývající oblačnost	decreasing cloudiness
dojíždějící dělníci	commuting workers
tekoucí voda	running water
budoucí vývoj (formed from future participle)	future development
vedoucí úředník	manager (leading official)
slábnoucí vítr	slackening wind

GRAMATICKÝ ROZBOR 123.

INTERJECTIONS

Citoslovce.

NOTE : The intonation of interjections varies according to the mood they express. Proper intonation here is essential to convey the desired mood.

Individual preferences and habits prevail in choosing the interjection to fit the situation.

Interjections express, e.g.:

joy radost	jej; a jejej; jeje	
	A jeje, to jsem rád, že jste tady.	Well, well, I´m sure glad you´re here.
sorrow žalost	bože; proboha	
	Proboha, co si počnu?	For heaven´s sake, what shall I do?
astonishment podiv	jéje; ale ne; o, á; no..., no ne; inu	
	Á, tak je to!	Oh, so that´s the way it is!
surprise překvapení	jéje; ale; ale ale; a jejej; a sakra (safra); ježíšmarjá; šmarjá; ježíšmarjá-jósef; á; ó; no...	

	No, to snad ne! A safra, to jsem nečekal!	You don´t mean that! Gee, I didn´t expect that!
disappointment zklamání	á; ále	
	Á, to je škoda.	Oh, that´s too bad. Oh, it´s a pity.
discontent nespokojenost	hm; ach; ach jo; hrome; hrom do toho; a sakra (safra)	
	Hm, to nebylo moc dobré.	Hm, that wasn´t so good.
indignation rozhořčení	hm; to je škandál	
	Hm, to jsou hrozné poměry	Theme are terrible conditions!
pleasure libost	hm; mm	
	Mm, to je dnes hezky!	Mm, it sure is nice today!
satisfaction spokojenost	pane; panečku; jo pane; mm ...	
	Jo pane, to já jsem to udělal líp!	Well, I did a better job of it!
sensation of cold pocit zimy	br; brr	
	Brr, to je zima.	Brr, is it cold!
orders rozkazy	pst; pšt; šš	hush
	Pst, ticho!	Hush, quiet!
	Prr	(to stop a horse)
	hop!	jump!

invitation vybídnutí	no; tedy; teda (colloq)	well!?
	No, nebojte se! No tak, mluvte! Tak tedy začněme!	Don´t be afraid! Speak! Speak up! So let´s begin!
attracting attention upozornění	hele! heleďte! hej! vida! že (se říkneš)	look! hey! see! look out, you´ll cut yourself
	Hele, tady to je! Hej, počkejte! Tak vida, jak mu to jde! Že on nepřijde!	Look, here it is! Hey, wait a minute! See how fine he´s doing. You´ll see he won´t come.
offer nabídka	na; nate	Here you are!
	Nate, vemte si to!	Here you are, take it!
assurance ujištění	však	surely
	Však on přijde!	He´ll sure come!
displeasure nelibost	Fuj, to je špína	Gee, this is dirty.
fright-leknutí	Fuj, to jsem se lekl.	Gosh, did I get a scare.

Filler words:

no...	well...
tak	so
pak (copak, kdopak, jakpak, kampak, atd.)	gives emotional coloring to kdo, co, etc.
tedy (colloq. teda)	(stating results)
Už jsme všichni, tak tedy můžeme jít.	Now that we´re all here, we can go.
totiž (explaining particle of speech)	that is; you know
To je totiž tak.	You know, it´s like this.

GRAMATICKÝ ROZBOR 124.

ABBREVIATIONS - ZKRATKY.

Příklady:

Measures, weights, currency
Míry, váhy, platidla.

m	-	metr
l	-	litr
g	-	gram
kg	-	kilo(gram)
k	-	kůň, HP
KS	-	koňská síla (old term)
Kčs	-	koruna československá
h	-	haléř
C	-	Celsia (of Celsius' centigrade thermometer scale)

First names.
Rodná (nebo křestní) jména.

F., Fr.	-	František
J., Jar.	-	Jaroslav nebo Jaromír
K.	-	Karel
M.	-	Marie

Professions, degrees, etc.
Povolání, hodnosti, atd.

dr.	-	doktor

MUDr.	-	doktor medicíny
JUDr.	-	doktor práv
PhDr.	-	doktor folosofie
inž., ing.	-	inženýr
inž. chem.	-	inženýr chemie
p.	-	pan
pí	-	paní
sl.	-	slečna
čet.	-	četař
por.	-	poručík
s.	-	soudruh, soudružka, sestra

Countries, organizations, etc.
Státy, organizace, atd.

ČSR	-	Československá republika (1918-1959); from 1 Jan 69 Česká socialistická republika
SSR	-	Slovenská socialistická republika
ČSSR	-	Československá socialistická republika
SSSR	-	Svaz sovětských socialistických republik
USA	-	Spojené státy
KSČ	-	Komunistická strana Československa
ÚV KSČ	-	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
JZD	-	Jednotné zemědělské družstvo
ÚRO	-	Ústřední rada odborů
ROH	-	Revoluční odborové hnutí
MNV	-	místní národní výbor
ONV	-	okresní národní výbor
KNV	-	krajský národní výbor
ČTK	-	Československá tisková kancelář
MNO	-	Ministerstvo národní obrany
STS	-	Strojní a traktorová stanice
OSN	-	Organizace spojených národů
SOF	-	Sovětská odborová federace
ÚV	-	Ústřední výbor

FS	-	Federální shromáždění
Čz	-	Československá zbrojovka

Other abbreviations:

čs.	československý	Czechoslovakian
atd.	a tak dále	etc.
atp., atpod.	a tak podobně	and similarly, and the like
ap., apod.	a podobně	and similarly, and such
kupř.	ku příkladu	e.g.
např.	na příklad	e.g.
aj.	a jiné	et al., and others
mj.	mimo jiné	besides others
r.	roku	of the year
t.r.	toho roku or tohoto roku	of this year
t.m.	toho měsíce	of this month
str.	strana, stránka	page
tzv.	takzvaný or tak zvaný	so-called
tj.	to je (to jest)	i.e., that is
h., hod.	hodina	hour, hrs.
m., min.	minuta	minute, min.
ul.	ulice	St.
nám.	náměstí	square, place
tř.	třída	avenue
m. sl.	mimo službu	not on active duty
v. v.	ve výslužbě	ret.
t. č.	toho času	at this time

P.S.	postskriptum	P.S.
N.B.	nota bene	N.B.
a spol.	a společník (společníci)	and Co.
bří	bratří	Bros.
n. p.	národní podnik	national enterprise
Sb. z.	Sbírka zákonů	Official Czechoslovak Law Gazette
vl. n.; vl. nař.	vládní nařízení	governmental decree
č. or čís.	číslo	No.
čp. or č.p.	číslo popisné	house number
p.	pošta	post office
n.l.	našeho letopočtu	of our system of year counting -A.D.
př.n.l.	před naším letopočtem	before our system ...

Some abbreviations are always pronounced as full words, e.g.:

m	- metr	ap.	- a podobně
p.	- pan	tj.	- to je (to jest)

Others may be pronounced in full, or only the letters of the abbreviations may be pronounced, e.g.:

KSČ - ká es čé (Komunistická strana Československa)

JZD - jé zé dé (Jednotné zemědělské družstvo)

ROH - er ó ha (Revoluční odborové hnutí) pronounced /roh/

Some abbreviations develop into new words:

Např.:

ČTK into Četka, f., gen. Četky, etc.

TEP " Tep, m., gen. -u (textilní prodejna)

Čedok, m., gen. -u (Československá dopravní kancelář)

Since World War II the following type of abbreviations has come into use:

Např.

kultprop	-	kulturní a propagační oddělení
agitprop	-	agitační a propagační oddělení
dělpluk	-	dělostřelecký pluk
fyzkultura	-	fyzická kultura
Svazarm	-	Svaz pro spolupráci s armádou
v 8 hodin	-	v osm hodin
o 8.hodině	-	o osmé hodině
v 7.30	-	v sedm třicet
3,14159	-	tři celé, jedna čtyři jedna pět devět
12,50 Kčs	-	dvanáct padesát

ČSAV	-	Československá akademie věd
ČČK	-	Československý červený kříž
ČSA	-	Čs. aerolinie
ČSAD	-	Čs. automobilová doprava
ČSD	-	Čs. dráhy
SSM	-	Socialistický svaz mládeže
ČVUT	-	České vysoké učení technické (v Praze)
MV	-	Ministerstvo vnitra
MNO	-	Ministerstvo národní obrany
MZV	-	Ministerstvo zahraničních věcí
NDR	-	Německá demokratická republika
NSR	-	Německá spolková republika
RVHP	-	Rada vzájemné hospodářské pomoci

GRAMATICKÝ ROZBOR 126.

In literary style, the relative pronoun jenž is sometimes used:

jenž, m. jež, f. jež, n.

Even in literary style it is used less often than který.

In spoken language který is used.

Except for the nominative sing. and plural, jenž declines like on with the ending - ž.

Sing.	1. nom.	jenž	jež	jež
	2. gen.	jehož	jíž	jehož
	3. dat.	jemuž	jíž	jemuž
	4. acc.	jehož (anim.) jejž (anim, or inanim.)	jíž (more often kterou)	jež
	6. loc.	němž	níž	němž
	7. ins.	jímž	jíž	jímž
Pl.	1. nom.	již (anim., but more often kteří) jež (inanim.)	jež	jež
	2. gen.	jichž (nebo jejichž)		
	3. dat.	jimž		
	4. acc.	jež		
	6. loc.	nichž		
	7. ins.	jimiž		

Příklady:

Přivedli nám padesát zajatců, z nichž jenom jeden byl vyšší důstojník.

They brought us 50 PW's among whom there was only one high ranking officer.

Poslali tam jednu četu, z níž se skoro nikdo nevrátil.

They sent a platoon there of which almost nobody returned.

Sestřelili to letadlo, v němž byli výsadkáři.	They shot down the plane in which there were parachutists.
Sloužil u pluku, jemuž velel gen. Vosátko.	He served with the regiment whose commander was (which was commanded by) Gen. Vosátko.

The relative possessive pronouns

jehož, $^{m.}_{n.}$; jejíž, f.; jejichž, pl., m.,f.,n.

are used for the English relative whose:

Příklady:

Generál, jehož jednotky osvobodily západní Čechy, se jmenoval Patton.	The name of the general whose units liberated western Bohemia was Patton.
Rota, jejíž úkol byl chránit náš pravý bok, musela ustoupit.	The company whose task it was to protect our right flank had to retreat.
Mají teď letadlo, jehož rychlost je daleko větší než rychlost zvuku.	They now have an airplane the speed of which is far greater than the speed of sound.
Rodiny, jejichž příslušníci utekli do zahraničí, jsou pod policejním dozorem.	Families whose members fled across the border are under police surveillance.

In informal colloquial the constructions co jeho, co její, který, co, etc. are used:

Generál, co jeho jednotky.....
Rota, co její úkol.....

Mají teď letadlo, které má daleko větší rychlost, než je rychlost zvuku.

Rodiny, co jejich příslušníci.....

GRAMATICKÝ ROZBOR 127.

Indefinite Pronouns and Adverbs

- koli (v)

kdokoliv	-	anybody (no matter, makes no difference who); whoever
kohokoliv	-	of anybody
cokoliv	-	anything (no matter what; whatever)
kdekoliv	-	anywhere (no matter where; ")
kamkoliv	-	anywhere (no matter where; ")
kdykoliv	-	any time, no matter when; whenever
jakýkoliv	-	any, no matter what kind; whatever
kterýkoliv	-	any (of a group), no matter which; whichever
jakkoliv	-	anyhow, somehow, no matter how; however

Příklady:

Kdokoliv může přijít do obchodu a koupit si pušku.
Zeptejte se, kohokoliv potkáte.
Řekněte mu, cokoliv vás napadne.
Kamkoliv jsme se podívali, viděli jsme nepřátelské vojáky.
Přijďte, kdykoliv se vám to hodí!
To může být z jakéhokoliv materiálu.
Kterákoliv autosprávkárna vám to spraví.

---

leda :

leda (adv.)	-	at best, at the highest, except for
ledaže (conj.)	-	unless, except when

---

ledakdo nebo ledaskdo	-	various people, quite a few; anybody
ledaco	-	various things, quite a few things; anything
ledakde nebo ledaskde	-	various, several places; anywhere

ledakam nebo ledaskam
ledajak
ledajaký
ledakterý

Příklady: Nemám zájem o žádný z těch vozů, leda o Škodovku.
Nařízej mu nic, leda kdyby se tě na to ptal.
Nakoupím ten dům, ledaže by mi ho dal levněji.
Ledakdo by mohl říct, že to je jeho.

The pronouns and adverbs with the prefix leda- (sometimes ledas-) have two meanings:

1. They mean někdo, něco, etc., with the shading of coincidental variety:

K uniformě nemůžete nosit ledajaké ponožky.	You can't wear just any (old) socks with a uniform. (any color picked out at random.)

2. Or they mean někdo. něco, etc., with the shading of variety and large number:

To dovede ledakdo.	Anybody can do that.
Ledaco by se mi hodilo.	I could do with a lot of things.

The compounds with the prefix

lec -

leckdo
lecco nebo leccos
leckde
leckam
lecjaký
leckterý
leckdy
lecjak

have the same meaning as leda- in par. 2 above:

<u>ně</u>kdo, <u>ně</u>co, etc. with the shading of <u>variety and large number</u>:

Už jsem leccos viděl, ale ještě bych se chtěl leckam podívat.	I´ve seen a lot of things, but I´d still like to visit a lot of places.

<u>- si</u>

Kdosi	somebody (I don´t know who)
cosi	something (I don´t know what), etc.
kdesi	
kdysi	
kamsi	
jaksi	
jakýsi	
kterýsi	

The basic meaning of these compounds is <u>ně</u>kdo, <u>ně</u>co, etc. with this restriction:

the speaker wants to point out that he <u>doesn´t know</u> who, what, etc.

Kdosi se na to ptal.	Somebody asked about it. (I don´t know who.)
Já jsem to kdysi kdesi slyšel.	I heard it some time somewhere. (I don´t know when and where.)

There are other combinations with <u>kdo</u>, <u>co</u>, etc.:

<u>Příklady</u>:

Sotvakdo	hardly anybody
zřídkakdo	hardly anybody ever
málokdo	few people
všelicos	anything (variety & large number)
všelijaký	1. various, different (variety & large No.) 2. means also: not too good, rather bad,
bůhvíkdo	God knows who (utter uncertainty)

ať je to nevímkdo	whoever it may be
ať si říká kdochce cochce	no matter what anybody says

GRAMATICKÝ ROZBOR 128.

FREQUENTATIVE VERBS
Frekventativa.

-vat; -vávat

There are three types:

1. The basic verb is punctual

dát - dávat	The frequentative expresses only duration or repetiton.

2. The basic verbs are durative:

dělat - dělávat chodit - chodívat	The frequentative expresses repetition, but not regularly and not too often; sometimes, now and then, fairly often. In past tense: long ago, way back in the past.
Večer jsme hrávali šach.	In the evening we used to play chess (sometimes, fairly often).
Chodíval jsem do divadla.	I used to go to the theater (now and then, sometimes, fairly often).

3. chodit - chodívávat.

	These frequentatives are infrequent; they are used only in the past tense. They express repetition long, long ago.
Bývávalo dobře.	Used to be, way back, that times were good.
Před dvaceti lety jsem tam chodívával.	I used to go there, way back, twenty years ago.

Příklady:

Tak se to kdysi dělávalo, ale dnes se to už nedělá.
Před dvaceti lety jsme chodívali do města pěšky; dnes se jezdí vlakem.
Kdysi tam jezdíval autobus; teď se chodí pěšky.
Jako kluk jsem hrával fotbal; dnes už jsem na to moc starý.
Za mých mladých let jsme večer stávali u nádraží; dnes na to mladí lidé nemají čas.
Dokud tu restauraci měl starý Kašpárek, bývalo tam veselo; dnes tam skoro nikdo nechodí.

LITERARY LANGUAGE
COMMON CZECH
DIALECTS

1. The literary language (spisovný jazyk nebo spisovná čeština) is that form of the Czech language in which are written and printed books, magazines, newspapers, etc., which is used in letters and other written communications and which is used in writing and even orally in public life, that is, in official proceedings, in school instruction, in lectures, formal meetings,in radio and other mass media of communication, in church sermons, in theaters and in other situations which have a distinct character of social formality. It is uniform within the Czech linguistic territory. The literary language is based for the most part on the older forms of the Central Bohemian dialect.

2. In everyday life, in informal conversations of any class, including intelligentsia,that form of the Czech language is used which is called Common Czech (obecná čeština). It is actually the Cetral Bohemian dialect with some modifications. It is uniform to a great degree all over the Czech linguistic territory in spite of small regional differences (e.g., Common Czech in Moravia does not have /ej/ for /ý/ or /í/. The Common Czech differs slightly from the literary language, but not substantially enough to affect the understanding in any way.

3. The Central Bohemian dialect acquired this prestige function because politically and socially it enjoys a favored position. It is the dialect of the most populous area of the Czech linguistic territory as well as the speech of Prague, the political and cultural center of the country. Linguistically it has no characteristics which do not also occur in other Czech dialects.

4. The literary language and partly also the Czech Common language are different from local dialects, which we can still hear in some villages and even towns. This speech is not uniform all over the country; it changes from place to place.

5. The literary language does not substantially differ from the Czech Common language, not even from some local dialects. It only has partly different pronunciation and some forms and even some words are different.

6. The difference between the dialects of Bohemia and between these dialects and the literary language is slight and does not affect mutual understanding. In vocabulary there are a few regional differences, mostly in the field of agriculture, household items and the like.

7. Some dialects of Moravia differ more from the literary language, phonetically, morphologically, and also in vocabulary. Some are transition dialects lying between Czech and Polish or between Czech and Slovak. But these dialects remain for the most part understandable to the speakers of the Bohemian dialects. The literary language is the language of all schools in Bohemia and Moravia. The press and radio use literary Czech. Thus practically all people in Bohemia and Moravia can express themselves orally and in writing in such a way that they understand each other and are almost unaware of differences.

8. There are three main dialects in Bohemia: Central, Northeastern and Southwestern.

Central Bohemian

Main phonetic and morphological features:

1. ý (and sometimes cí, zí, sí) - ej (cej, zej, sej)

dobrý	- dobrej
mýt se	- mejt se
být	- bejt
strýc	- strejc
cícha	- cejcha
cítit	- cejtit
zítra	- zejtra
síto	- sejto
sít	- sejt

2. é - í

dobré	- dobrí
péct	- píct
mléko	- mlíko

3. ú - ou

účet	- oučet
úzký	- ouzkej

4. Insertion of v- before initial o-:

od	- vod
osm	- vosum
oblek	- voblek
otrava	- votrava

5. sh - sch

shořet	- schořet

6. Accusative plural masculine animate is equal to the nominative:

Viděl jsem vojáky.- Viděl jsem vojáci.

7. The instrumental plural of all nouns and adjectives ends in -ma (-ama, -ema, -íma) :

s těmi třemi novými vojáky	-	s těma třema novejma vojákama
vlastními klíči	-	vlastníma klíčema

8.

děkuji	-	děkuju
děkují	-	děkujou

9. Loss of -í in the verbal endings -ají, -ejí :

dělají	-	dělaj
umějí	-	uměj

10. Loss of the final -l in the L-base of the past tense if preceded by a consonant:

vedl	-	ved
přinesl	-	přines
mohl	-	moh

Most of the above features of the Central Bohemian dialect have entered the general informal colloquial language, the Common Czech.
The feature under 6 above is less frequent in Common Czech, the literary style accusative being preferable.

As an illustration, here is a Declension Table of Hard Adjectives in general colloquial(Bohemia) : (Common Czech, Bohemian version)

		m.		f.		n.	
		Lit.	Coll.	Lit.	Coll.	Lit.	Coll.
Sing.	1. nom.	velký	velkej	velká	velká	velké	velký
	2. gen.	velkého	velkýho	velké	velký	velkého	velkýho
	3. dat.	velkému	velkýmu	velké	velký	velkému	velkýmu
	4. acc.	velkého velký	velkýho velkej	velkou	velkou	velké	velký
	6. loc.	velkém	velkým	velké	velký	velkém	velkým
	7. ins.	velkým	velkým	velkou	velkou	velkým	velkým
Pl.	1. nom.	velcí velké	velkí velký	velké	velký	velká	velký
	2. gen.	velkých	velkejch	velkých	velkejch	velkých	velkejch
	3. dat.	velkým	velkejm	velkým	velkejm	velkým	velkejm
	4. acc.	velké	velký	velké	velký	velká	velký
	6. loc.	velkých	velkejch	velkých	velkejch	velkých	velkejch
	7. ins.	velkými	velkejma	velkými	velkejma	velkými	velkejma

For the most part individual speakers in conversational utterances use a seemingly inconsistent mixture of Common Czech and Literary Language. The proportion depends on circumstances, topic, subject, atmosphere, emotional attitude and the like. In the family, among friends and even in communication with strangers on everyday subjects, the Common Czech is used. In a serious debate on politics, science and the like, more literary style forms might be heard.

North-Eastern Dialect :

1. -v-, -v = u

pravda	-	prauda
krev (pron. kref)	-	kreu

2. initial j is not pronounced :

jistě	-	istě
jiný	-	iný
ještě	-	ještě

3. Infinitives end in -ť :

dělat	-	dělať

4. -ovi = -oj

vojákovi	-	vojákoj

South-Western Dialect :

1. Does not have the inserted initial v-, but occasionally a h- :

ucho	-	hucho

2. Labials are followed by j before i :

pivo	-	pjivo

3. When two dentals meet, the first becomes j :

	bez zubů	-	bej zubů
4.	dědek	-	děrek
5.	řekněte	-	řeknite
6.	ryb	-	ríb

NOTE :

Many natives of Moravia assimilate some consonants differently from the way a native of Bohemia does.

e.g.:	Pronounced	
Spelled	Bohemia	Moravia
Na shledanou.	Na schledanou.	Na zhledanou.
my jsme	my sme	My zme

172

NOUN DECLINSION TABLES

MODEL WORDS

MASCULINE	Inanimate,	hard	strom	kámen	den
		soft	klíč		
	Animate	hard	kamarád		
		soft	četař		kůň
	Ending in	-a	staršina		
		-e	dárce		
	Like soft adj.		krejčí		
	Like hard adj.		rotný		
FEMININE	Ending in	-a	žena		
		-e	duše	vánoce	
	consonant		kost	láhev	
		-í	paní		
	Like hard adj.		dovolená		
NEUTER	Ending in	-o	město		
		-e	pole		
		-e	děvče		
		-í	znamení		
	Like hard adj.		vstupné		
		-eno	břemeno		
FOREIGN ENDINGS		-us	Kristus, nacionalismus, globus		
		-ea	idea		
		-um	muzeum		

Masculine, Inanimate, ending in a hard or neutral consonant:

strom

Sing.	1. nom.	strom	Pl.	stromy
	2. gen.	stromu lesa		stromů
	3. dat.	stromu		stromům
	4. acc.	strom		stromy
	6. loc.	stromě jihu		stromech lesích
	7. ins.	stromem		stromy

Hřeben, ječmen, kámen, kmen, kořen, křemen, plamen, pramen, řemen:

kámen

Sing.	1. nom.	kámen	Pl. same as stromy
	2. gen.	kamene (kamenu)	
	3. dat.	kameni (kamenu)	
	4. acc.	kámen	
	6. loc.	kameni (kamenu, kameně)	
	7. ins.	kamenem	

The word den has some special endings:

den

Sing.	1. nom.	den	Pl.	dni, dny
	2. gen.	dne		dní, dnů
	3. dat.	dni		dnům
	4. acc.	den		dni, dny
	6. loc.	dni, dnu, ve dne		dnech
	7. ins.	dnem		dny

Masculine, Inanimate, ending in a soft consonant, ending in -tel, and some ending in -l, and the words peníz and městys:

klíč

Sing.	1. nom.	klíč	Pl.	klíče
	2. gen.	klíče		klíčů, peněz
	3. dat.	klíči		klíčům
	4. acc.	klíč		klíče
	6. loc.	klíči		klíčích

MASCULINE

Masculine, Animate, ending in a hard consonant and some ending in a neutral consonant:

kamarád				
Sing. 1. nom.	kamarád	Pl.	kamarádi, synové, občané
2. gen.	kamaráda		kamarádů
3. dat.	kamarádu (-ovi)		kamarádům
4. acc.	kamaráda		kamarády
5. voc.	kamaráde		kamarádi
6. loc.	kamarádu (-ovi)		kamarádech, vojácích
7. ins.	kamarádem		kamarády

Masculine, Animate, ending in a soft consonant, or -tel, and some ending in -s, -š, and the word král:

četař				
Sing. 1. nom.	četař	Pl.	četaři, mužové, přátelé
2. gen.	četaře		četařů přátel
3. dat.	četaři (-ovi)		četařům
4. acc.	četaře		četaře
5. voc.	četaři		četaři
6. loc.	četaři (-ovi)		četařích
7. ins.	četařem		četaři

kůň Kůň has singular as četař Pl. 1. koně
2. koňů (koní)
3. koňům (koním)
4. koně
6. koních
7. koňmi (koni)

Masculine nouns ending in -a:

předseda

Sing.	1. nom.	předseda	Pl.	předsedové, tankisté
	2. gen.	předsedy		předsedů
	3. dat.	předsedovi		předsedům
	4. acc.	předsedu		předsedy
	5. voc.	předsedo		předsedové
	6. loc.	předsedovi		předsedech, kolezích
	7. ins.	předsedou		předsedy

Masculine nouns ending in -e:

dárce

Sing.	1. nom.	dárce	Pl.	dárci (dárcové)
	2. gen.	dárce		dárců
	3. dat.	dárci (-ovi)		dárcům
	4. acc.	dárce		dárce
	5. voc.	dárce		dárci
	6. loc.	dárci (-ovi)		dárcích
	7. ins.	dárcem		dárci

MASCULINE

Nouns declined like soft adjectives:

krejčí

Sing.	1. nom.	krejčí	Pl.	krejčí
	2. gen.	krejčího		krejčích
	3. dat.	krejčímu		krejčím
	4. acc.	krejčího		krejčí
	5. voc.	krejčí		krejčí
	6. loc.	krejčím		krejčích
	7. ins.	krejčím		krejčími

Nouns declined like hard adjectives:

rotný

Sing.	1. nom.	rotný	Pl.	rotní
	2. gen.	rotného		rotných
	3. dat.	rotnému		rotným
	4. acc.	rotného		rotné
	5. voc.	rotný		rotní
	6. loc.	rotném		rotných
	7. ins.	rotným		rotnými

Feminine nouns ending in -a:

žena

Sing.			Pl.	
1. nom.	žena			ženy
2. gen.	ženy			žen
3. dat.	ženě			ženám
4. acc.	ženu			ženy
5. voc.	ženo			ženy
6. loc.	ženě			ženách
7. ins.	ženou			ženami

Feminine nouns ending in -e:

duše

Sing.			Pl.	
1. nom.	duše			duše
2. gen.	duše			duší, ulic
3. dat.	duši			duším
4. acc.	duši			duše
5. voc.	duše			duše
6. loc.	duši			duších
7. ins.	duší			dušemi

1. nom. vánoce
2. gen. vánoc
3. dat. vánocům
4. acc. vánoce
6. loc. o vánocích
7. ins. vánocemi (or vánoci)

FEMININE

Feminine nouns ending in a consonant:

láhev						
Sing.	1. nom.	kost	láhev	Pl.	kosti	láhve
	2. gen.	kosti	láhve		kostí	lahví
	3. dat.	kosti	láhvi		kostem	lahvím
	4. acc.	kost	láhev		kosti	láhve
	6. loc.	kosti	láhvi		kostech	lahvích
	7. ins.	kostí	lahví		kostmi	lahvemi

Feminine nouns ending in -i:

paní				
Sing.	1. nom.	paní	Pl.	paní
	2. gen.	paní		paní
	3. dat.	paní		panímm
	4. acc.	paní		paní
	5. voc.	paní		paní
	6. loc.	paní		paních
	7. ins.	paní		paními

Feminine nouns declined like hard adjectives:

dovolená					
Sing.	1. nom.	dovolená	Pl.	dovolené	
	2. gen.	dovolené		dovolených	
	3. dat.	dovolené		dovoleným	
	4. acc.	dovolenou		dovolené	
	5. voc.	Nováková		Novákové	
	6. loc.	dovolené		dovolených	
	7. ins.	dovolenou		dovolenými	

Neuter nouns ending in -o:

město

Sing.	1. nom.	město	Pl.	města
	2. gen.	města		měst
	3. dat.	městu		městům
	4. acc.	město		města
	6. loc.	městě, městečku		městech, městečkách
	7. ins.	městem		městy

Neuter nouns ending in -e, gen. -e:

pole

Sing.	1. nom.	pole	Pl.	pole
	2. gen.	pole		polí, bojišť
	3. dat.	poli		polím
	4. acc.	pole		pole
	6. loc.	poli		polích
	7. ins.	polem		poli

Neuter nouns ending in -e, gen. -ete:

děvče

Sing.	1. nom.	děvče	Pl.	děvčata
	2. gen.	děvčete		děvčat
	3. dat.	děvčeti		děvčatům
	4. acc.	děvče		děvčata
	5. voc.	děvče		děvčata
	6. loc.	děvčeti		děvčatech
	7. ins.	děvčetem		děvčaty

NEUTER

Neuter nouns ending in -í:

znamení

Sing.	1. nom.	znamení	Pl.	znamení
	2. gen.	znamení		znamení
	3. dat.	znamení		znamením
	4. acc.	znamení		znamení
	6. loc.	znamení		znameních
	7. ins.	znamením		znameními

Neuter nouns declined like adjectives:

vstupné

Sing.	1. nom.	vstupné	Pl.	vstupná
	2. gen.	vstupného		vstupných
	3. dat.	vstupnému		vstupným
	4. acc.	vstupné		vstupná
	6. loc.	vstupném		vstupných
	7. ins.	vstupným		vstupnými

Břemeno, plemeno, písmeno, rameno, semeno, temeno
(The nominative singular forms břímě, plémě, etc., are used only in literary style):

břemeno

Sing.	1. nom.	břemeno (břímě)	Pl.	břemena
	2. gen.	břemene		břemen
	3. dat.	břemeni		břemenům
	4. acc.	břemeno		břemena
	6. loc.	břemeni		břemenech
	7. ins.	břemenem		břemeny

An alternate declension of rameno is like město, even in the singular.

L. 110

-us
-ea
-um

Nouns ending in -us:

Animate

Kristus

Sing. 1. nom. Kristus
2. gen. Krista
etc.,
(like kamarád)

- - - - - - - - - - - -

Inanimate

nacionalismus

Sing. 1. nom. nacionalismus, globus
2. gen. nacionalismu, globusu (globu)
etc.,
(like strom)

Nouns ending in -ea:

idea

Sing. 1. nom.	idea	Pl.	idey (ideje)
2. gen.	idey (ideje)		ideí (idejí)
3. dat.	idei		ideám (ideím, idejím)
4. acc.	ideu		idey (ideje)
6. loc.	ideí (idejí)		ideách (ideích, idejích)
7. ins.	ideou		ideami (idejemi)

Nouns ending in -um:

museum

Sing. 1. nom.	muzeum	Pl.	muzea
2. gen.	muzea		muzeí
3. dat.	muzeu		muzeím
4. acc.	muzeum		muzea
6. loc.	muzeu		muzeích
7. ins.	muzeem		muzei

DECLENSION OF ADJECTIVES

HARD	singular			plural		
	m.	f.	n.	m.	f.	n.
1. nom.	mladý	mladá	mladé	mladí mladé	mladé	mladá
2. gen.	mladého	mladé	mladého	mladých		
3. dat.	mladému	mladé	mladému	mladým		
4. acc.	mladého mladý	mladou	mladé	mladé		mladá
5. voc.	mladý	mladá	mladé	mladí	mladé	mladá
6. loc.	mladém	mladé	mladém	mladých		
7. ins.	mladým	mladou	mladým	mladými		

SOFT	singular			plural		
	m.	f.	n.	m.	f.	n.
1.nom.	jarní			jarní		
2.gen.	jarního	jarní	jarního	jarních		
3.dat.	jarnímu	jarní	jarnímu	jarním		
4.acc.	jarního jarní	jarní	jarní	jarní		
5.voc.	jarní			jarní		
6.loc.	jarním	jarní	jarním	jarních		
7.ins.	jarním	jarní	jarním	jarními		

L.110

NUMERALS WITH THE COUNTED OBJECT
DECLENSION

	m.		f.		n.	
1. nom.	jeden	kamarád	jedna	přítelkyně	jedno	děvče
2. gen.	jednoho	kamaráda	jedné	přítelkyně	jednoho	děvčete
3. dat.	jednomu	kamarádu	jedné	přítelkyni	jednomu	děvčeti
4. acc.	jednoho	kamaráda	jednu	přítelkyni	jedno	děvče
6. loc.	o jednom	kamarádu	o jedné	přítelkyni	o jednom	děvčeti
7. ins.	jedním	kamarádem	jednou	přítelkyní	jedním	děvčetem

1. nom.	dva	kamarádi	dvě	přítelkyně	děvčata
2. gen.	dvou	kamarádů	dvou	přítelkyň	děvčat
3. dat.	dvěma	kamarádům	dvěma	přítelkyním	děvčatům
4. acc.	dva	kamarády	dvě	přítelkyně	děvčata
6. loc.	o dvou	kamarádech	dvou	přítelkyních	děvčatech
7. ins.	dvěma	kamarády	dvěma	přítelkyněmi	děvčaty

1. nom.	tři	čtyři	čtaři	pušky	města
2. gen.	tří	čtyř	čtařů	pušek	měst
3. dat.	třem	čtyřem	čtařům	puškám	městům
4. acc.	tři	čtyři	čtaře	pušky	města
6. loc.	o třech	o čtyřech	čtařích	puškách	městech
7. ins.	třemi	čtyřmi	čtaři	puškami	městy

1. nom.	pět	stromů	pušek	měst
2. gen.	pěti	stromů	pušek	měst
3. dat.	pěti	stromům	puškám	městům
4. acc.	pět	stromů	pušek	měst
6. loc.	o pěti	stromech	puškách	městech
7. ins.	pěti	stromy	puškami	městy

TEN, TA, TO

Sing.	m.	f.	n.	Plural	m.		f.	n.
1. nom.	ten	ta	to		ti	ty	ty	ta
2. gen.	toho	té	toho				těch	
3. dat.	tomu	té	tomu				těm	
4. acc.	toho ten	tu	to		ty	ty	ty	ta
6. loc.	tom	té	tom				těch	
7. ins.	tím	tou	tím				těmi	

Novákovi, pl. m. = the Novaks

animate = 1. all members of the family,
2. only Mr. and Mrs. Novak (manželé Novákovi)

inanimate = 3. their home, house, farm (except in the nominative and accusative)

		Animate:	Inanimate:
1.	nom.	Novákovi (dialectal: Novákovic)	
2.	gen.	Novákových (u or od) Nováků	Novákových
3.	dat.	k Novákům or Novákovým; manželům Novákovým	Novákovým
4.	acc.	Novákovy (dialectal: Novákovic)	
5.	voc.	Novákovi	
6.	loc.	o Novákových	o Novákových
7.	ins.	Novákovými	Novákovými

PREPOSITIONS
PŘEDLOŽKY

Prepositions		Cases				
bez (beze)	gen					without
dle	gen					according to
podle	gen					along; according to; by
vedle	gen					next to; beside; besides
podél	gen					along
do	gen					into; as far as; until
k, (ke, ku)		dat				to, towards ; for ; around;with
kolem	gen					around; by; past; about
okolo	gen					around
kromě (krom)	gen					besides
mezi			acc		ins	between ; among
mimo			acc			besides ; except
místo	gen					instead of
na			acc	loc		on ; to ; at ; for; in; of
nad (nade)			acc		ins	above; over
o			acc	loc		about; of, on; by; for
ob			acc			every second; next but one
od	gen					from; by; to
po			acc	loc		up to; along
pod (pode)			acc		ins	under
pro			acc			for
proti		dat				opposite; across from; against
naproti		dat				opposite
před (přede)			acc		ins	in front of
přes (přese)			acc			across; over; in spite of
při				loc		at; on; with; by
skrz (skrze)			acc			through; because of
stran	gen					concerning; as to
prostřed	gen					in the middle of
doprostřed	gen					to the middle of
uprostřed	gen					in the middle of
vprostřed	gen					in the middle of
zprostřed	gen					from the middle of
s, se	gen		acc		ins	from; with
u	ger					by; at; near
v (ve)			acc	loc		in; at; on
vně	gen					outside
dovnitř	gen					inside
uvnitř	gen					inside
vůči		dat				towards
z (ze)	gen					from; out of; of
za	gen		acc		ins	during; behind; in; for; by
zpod	gen					from under

PREPOSITIONS.

GENITIVE	bez, beze	without -less	Je bez zaměstnání Beze mne Bez povolení.
	podle dle(lit)	according to along by	podle rozkazu podle zákona podle řeky podle chůze (by the way he walks)
	vedle	beside next to besides	Stál vedle mne. Vedle hlavního zaměstnání měl ještě zaměstnání vedlejší. (part time).
	podél (lit).	along	podél řeky
	do	into, in, to →	Šel do města. Do biografu. Chodil do školy.
		as far as up to until	Voda mu šla až do pasu. To bude trvat do pátku. Pracoval dlouho do noci.
		(purpose)	Dal se s ním do řeči. (He started talking with him). Šaty do práce. (work clothes) Plášť do deště. Lístek do divadla.
		(result)	Není mi do smíchu. (I don't feel like laughing).
		(how ?)	Řekl mu to do očí. (to his face).
		(objective meanings)	Dal se do jídla, do psaní. (He started eating, writing) Skočil mu do řeči. (He interrupted him -his talk). Upadl do dluhů. (He fell into debt).

	dovnitř	into (the inside of)	Kam ? Vešel dovnitř pokoje. (He went inside the room).
		more often used as adverb	Šel dovnitř. (He went inside).
	uvnitř	inside	Kde ? Uvnitř pevnůstky. (Inside the pill-box).
	z, ze	see page 223	
GENITIVE	od ← □	from (the vicinity of) (starting point)	Jdu od holiče. Od severu k jihu. Od středy. Od té doby. Od nejmladšího do nejstaršího.
		(reason :)	Bolí ho ruce od práce.
		by	Román od Jiráska. (A novel by Jirásek)
		to	Klíč od domu. (house key)
		from	Odpočívat od práce.
	u	at, near, by	Seděl u stolu. Bydlel u kostela. U oběda.
		at some one 's place, room, office, house, city, county, country	Bydlel u rodičů. Byl včera u nás.

GENITIVE	z, ze	out of, from within, from the inside of	jít z domu, z města, z Prahy, vzít ze stolu, ze skříně, z oka; vytéci ze země, ze skály
		other starting point (place or time) (In ambiguous cases "z" is preferable to "s")	z talíře, z vidličky; z postele, ze židle; z okna, z podlahy, ze stěny; ze dvora, z letiště, z náměstí, z nástupiště, z páté koleje, z pole, ze zahrady, z hor, z místa, z břehu, z moře, z hlediště, z jeviště, z rampy, z balkónu, z tribuny, z gramofonových desek, z listu na list, z keře na keř, ze stromu na strom, pustit z řetězu; z výšky, z hektaru, ze soboty na neděli
		in all cases of figurative usage	sejít z cesty, z mysli, z očí, z koupě, ze světa; mluvit z cesty; spustit někoho z očí; snížit cenu z 50 Kčs na 40 Kčs; slevit z ceny, z požadavků; zvýšit výrobu ze 100% na 120%; stoupnout, klesnout z... na..., strhnout ze mzdy; přecházet z generace na generaci; spadnout z oblak, ze srdce, tíha z něho spadla; vzít vítr z plachet, něco z pořadu jednání; pustit ze zřetele; sesadit z funkce, z úřadu, z trůnu; převod z účtu na účet, z konta na konto; přenést odpovědnost z ONV na MNV; stáhnout z oběhu, z prodeje; ze strany, z pravé strany, ze všech stran; z hlediska, ze stanoviska
		origin & material	ze dřeva, z kamene, ze železa
		figuratively	pochází z Prahy, z dělnické rodiny
		a part of a whole	jeden z nás; nejlepší ze třídy
		Cause, impulse, and various circumstances	radost z něčeho; krást z hladu; onemocnět z nastydnutí; milovat z celého srdce; provést z moci úřední

GENITIVE	u		Knoflík u kabátu. (coat button) Límec u kabátu. (coat collar) Je zaměstnán u dráhy. Hostinec "U Horáků". (Horak´s Inn) Koupil to u pekaře. (at the bakery)
	(prostřed) uprostřed vprostřed	in the middle of	Stál uprostřed místnosti. Uprostřed týdne. Uprostřed práce.
	doprostřed	to the middle of	Dal stůl doprostřed místnosti. Odložili to doprostřed měsíce.
	zprostřed	from the middle of	Díval se na to zprostřed cvičiště.
	kolem okolo	around	Kolem tábora byl plot.
		by past	Šel kolem velitelství. Kulka mu letěla kolem ucha.
		around about	Kolem vánoc. Kolem sedmi hodin. Je nás okolo třiceti.
	kromě	except besides	Každý den kromě neděle. Kromě mne tam byl taky Karel.
	místo (or namísto, colloq.)	instead of	Místo mne tam šel on.
	stran	concerning	Stran toho vám nemůžu nic říct.
	vně (lit. style)	outside	vně kruhu (outside the circle)
	zpod	from under	Vylezl zpod vozu.

DATIVE	k, ke, ku → □	to, towards, in the direction of, to the vicinity of	To je cesta k Chebu. Šel k lékaři. Sedl si ke stolu.
		around	Přijdu k šesté hodině. Bylo jich ke stu.
		for	Pozval ho k obědu. To je k smíchu. (That´s ridiculous). To není k jídlu ! (That isn´t fit for human consumption) Pokoj k pronajmutí. (Room for rent).
		with	Ke kávě jím rohlík.
	proti	opposite across from against	Seděl proti oknu. Plaval proti proudu. To je proti zákonu. Já jsem proti tomu.
		for	Lék proti kašli.
		compared with	On je proti mně starší.
	naproti	opposite, across from	Bydlí naproti kostelu.
		(adverb)	Šel mu naproti. (He went to meet him).
	vůči	towards in relation to	To je vůči němu nezdvořilé. To je vůči němu nezdvořilé.

ACCUSATIVE	pro	for	Poslal pro četaře. Šel pro pivo. Hlasoval pro něho. Pro jistotu. (to make sure)
			Dopis pro Karla. Pro mne je to těžké. Pro bolest nemohl spát. Pro dnešek je toho dost.
	přes	across over	Šli přes pole. Udělal to přes noc. Přes den pak spal. Bylo nás přes deset. Pracoval přes čas.
		in spite of	Přes zákaz to udělal.
	skrz skrze	through	Šli skrz les. Mluvili spolu skrze tlumočníka. Poslal žádost skrz ONV na KNV.
		because of about	On se skrz to na něj zlobil. (He was mad at him about it).
	mimo	out of except	mimo město Celý týdn mimo neděli. Byli tam všichni mimo vás.
		against	Vrátil se mimo očekávání.
		besides	Mimo nás dva tam bude ještě on.
	ob	every second ... next but one	ob dům, ob den, ob měsíc, občas Bydlí ob dům, ob ulici.

LOCATIVE	při	at	Stál při kraji. (at the edge) Byl při mně. (He sided with me).
		on	Nemám při sobě peníze.
		at	Při obědě; při práci.
		with	Při špatném osvětlení. Spí při otevřeném okně. Přísahal při všech svatých. Chytli ho při lži.
		(accompanying circumstances)	Je při chuti, při hlase, při síle (= má chuť, hlas, sílu)

ACCUSATIVE
AND LOCATIVE

ACCUSATIVE AND LOCATIVE	na	(Location direction)	Accusative Kam ?	Locative Kde ?
		(on the surface of)	Dal to na stůl	Je to na stole.
		to, at	Šel na schůzi. na hon. (hunting)	Byl na schůzi. na honě.
		with a few place names: to, at, in (with most others do and v are used)	e.g.: Jel na Kladno. Mělník Smíchov Žižkov Vinohrady Moravu Slovensko	Je na Kladně. Mělníce. Smíchově Žižkově Vinohradech Moravě Slovensku
		(Islands:) on	na Sicilii	na Sicilii
ACCUSATIVE		at	Střílel na ně.	
		for	Na prodej. Pozval ho na večeři.	
		(cause:) of	Umřel na tyfus.	
		on	Udělal to na rozkaz.	
		(means :)	Chytal ryby na udici. Hrál na housle.	
		(regard :)	Na své stáří je zdravý. (Considering his age ...)	
		(manner, measure:)	Koupil to na dluh. Šaty na míru. (to measure)	
		(result :)	Dům na spadnutí. (a house ready to collapse)	

ACCUSATIVE AND LOCATIVE			
ACCUSATIVE	na	(wish :)	Na shledanou !
		(purpose :)	Továrna na stroje.
		(time :) at for	Na vánoce. Odejel na den. Odložili to na sobotu.
LOCATIVE		(time :) at	na začátku na konci
		in	na jaře
ACCUSATIVE	o	of	Stará se o to.
		for	Žádá o to.
		on, against	Uhodil se o stůl. (He hit himself on the table)
		for	Hráli o peníze. Bojí se o něho. Volal o pomoc Soudil se o náhradu. (He sued for damages).
		on	Opíral se o hůl. Vsadil se o 10 Kčs.(He bet 10 Kčs)
		(measure :)	O rok starší. O kilo těžší.
		(regard :)	Nouze o byty. (Housing shortage).
LOCATIVE		(time :)	o vánocích, o weekendu, o půlnoci
		(accompanying circumstances:)	Byli tam o hladu.(They suffered from hunger there)
		(quality :)	Byt o dvou pokojích. (Two-room apartment)
		(content :) about	Protokol o schůzi.
		(aim : about, of	Mluvil, psal, věděl o tom.

ACCUSATIVE AND LOCATIVE

ACCUSATIVE	v, ve	(time :) on	ve středu
		in	Věří v Boha. Všechno se v dobré obrátí.(Everything will turn out all right). Uvedli to ve známost. (They made it public).
LOCATIVE		in (inside), at	ve městě ; v Praze ; ve vodě ; v domě
		on	v Dlouhé ulici
		in, at	ve škole
		(time :) in, at, within	v létě, v zimě, ve dne, v noci Ve třech dnech to bylo hotovo.
		(object :)	On je v právu. Máme to v patrnosti.
ACCUSATIVE	po	as far as	až po řeku Labe
		up to	Voda nám sahala po pás.
		for (during)	Neobjevil se po celé týdny. Po celou dobu mlčel.
		(with ordinal numerals)	Po prvé, po druhé, po třetí (for the first time ...)
LOCATIVE		along	Jeli jsme po silnici. (along the highway)
		back & forth here & there, about	Chodil po dvoře, po městě (He walked in the front yard, in the town - back and forth, here & there)
		(many successively)	Chodil po úřadech; po schůzích (He visited all kinds of offices; he went to all kinds of meetings)

ACCUSATIVE
AND LOCATIVE

	po	(direction :)	Šli jsme po řece ... (down the stream) Plaval po proudu ... (with the stream)
		(time :) after	Odpočívali po cvičení. Po vánocích. Po neděli.
		(succession :) after	Jeden po druhém. Rána po ráně. Po Praze největší město je Brno.
		(means :) on	Šel po špičkách nebo lezl po čtyřech.
		(purpose :)	Jděte si po své práci !
		(cause :) after	Bylo nám špatně po těch konzervách. Vdova po učiteli. Poznal ho po hlase.
LOCATIVE		(regard :)	Pojmenovali ji po Masarykovi. Po té stránce je to dobré. (In this respect ...)
		(manner :)	Udělali jsme to po dobrém, po zlém ... Mluvil po česku, po rusku. Byla oblečena po domácku. Přicházeli po dvou; po desíti. (They came in twos, tens)
		(accompanying circumstances :)	Potkal jsem ho po cestě do úřadu. (On my way to ...) Po právu mu to patří.
		(object :)	Stříleli po nás. Házeli po nás kamením. Ptal se po vás.

ACCUSATIVE &
INSTRUMENTAL

			Accusative Kam ?	Instrumental Kde ?
ACCUSATIVE & INSTRUMENTAL	pod	under underneath below	Dal to pod stůl. To kleslo pod průměr.	Je to pod stolem. Je to pod průměrem.
INSTRUMENTAL		(How) under	Je pod mrakem. (It´s cloudy). Koupil to pod rukou. (under the counter) Prodal to pod cenou.	
		(Accompanying circumstances) under	Je to zakázáno pod trestem vězení. Řekl to pod přísahou. Je pod dohledem.	
ACCUSATIVE		under	Dali mu to pod ochranu. pod dohled. Je mu pod padesát let. Pod sto korun to neprodá.	
			Accusative Kam ?	Instrumental Kde ?
ACCUSATIVE & INSTRUMENTAL	nad	above over	Pověsil lampu nad stůl.	Lampa je nad stolem.
INSTRUMENTAL		above	200 m nad mořem	
		(cause :) over	Trápil se nad tím.	
		(accompanying circumstances)	Usnul nad prací.	
		(object :) over	Zvítězili nad nimi. Má nad sebou staršinu.	

ACCUSATIVE & INSTRUMENTAL				
|	nad	above	Voda mu sahá nad kolena.	
		over	Vynikal nad něho.(He excelled him).	
ACCUSATIVE		beyond	Žil nad poměry.(He lived above (beyond) his means)	
|			Je to nade vši pochybnost. (It´s above all doubt).	
ACCUSATIVE & INSTRUMENTAL	mezi		Accusative Kam ?	Instrumental Kde ?
		between	Sedl si mezi známé.	Seděl mezi známými.
|		(time :) during	Mezi jídlem se nemá kouřit.(at meals)	
		in the course of	Uvidíme se někdy mezi týdnem.	
INSTRUMENTAL		between	Mezi 1. a 10. listopadem.	
		among	mezi jiným řekl ... Mezi vámi on je nejstarší.	
		between	Rozdíl mezi námi a vámi.	
		among	Chodí mezi lidi. Rozdělili náboje mezi mužstvo. Puška patří mezi ruční zbraně.	
|			Accusative Kam ?	Instrumental Kde ?
ACCUSATIVE & INSTRUMENTAL	před, (přede)	in front of, before	Dal to přede dveře.	Je to před dveřmi.
|		(in the presence of) in front of	Řekl to před svědky.	
INSTRUMENTAL		(time :) before	On přišel přede mnou. Před nedělí nebudu mít čas.	
|		ago	Před hodinou, rokem, pěti lety, nějakým časem.	

ACCUSATIVE & INSTRUMENTAL			
INSTRUMENTAL	před (přede)	(object :) from	Chránili jsme se před nimi. (We protected ourselves from them). Skrývali se před úřady. (They were hiding from the authorities).
GENITIVE ACCUSATIVE INSTRUMENTAL			
GENITIVE	za	during	za dne, za šera (twilight), za Masaryka (during Masaryk´s presidency) Za plukovníka Nováka ... (When Col. N. was the commander...) Za svobodna. (When I was still unmarried). Za svobodna se jmenovala ... (Her maiden name was ...) Za mne to bylo jinak. (When I was there, it was different).
ACCUSATIVE INSTRUMENTAL		(Location) behind beyond	Accusstive Kam ? / Instrumental Kde ? Sedl si za mne. / Seděl za mnou.

GENITIVE
ACCUSATIVE
INSTRUMENTAL

ACCUSATIVE	za	(time :) in	Vrátil se za hodinu. Dvakrát za týden.
		(cause :) for	Byl za to potrestán. Děkuju vám za to.
		(means :) for	Koupil to za 10 Kčs.
		(purpose :) for	Byl tam poslán za trest. Šel mu za svědka. (as a witness)
		(content :)	Považuju ho za dobrého člověka. (I consider him a good man).
		(contact :) by	Vzal ho za krk.
		(in favor of :) for	Přimlouval se za něj. (He put in a word for him).
INSTRUMENTAL		(succession :) after	Šli jeden za druhým.
		(purpose :) after	Jel tam za obchodem.
		(accompanying circumstances)	Dali jsme to do novin za tím účelem, aby byl každý informován.
		(object :) after	On chodil za jednou ošetřovatelkou. (to court her)
			Chodil pořád za velitelem o dovolenou. (He was after the commander all the time about his leave).

GENITIVE
ACCUSATIVE
INSTRUMENTAL

GENITIVE	s, se	(down) from	Spadl se schodů.
			Spadl se stromu.
		from (the surface of)	Vzal to se stolu.
			Vzal to se skříně.
			Zvednout se země. 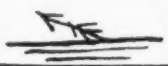
ACCUSATIVE		(in a few phrases)	e.g.: On není s to udělat pořádek. (He´s unable to restore order).
INSTRUMENTAL		with (together with)	Přišel s přítelem. Hrál s ním karty.
		(purpose :)	Šel k lékaři s krkem.
		(accompanying circumstances :)	Udělal to s radostí.
		(regard :)	Je s ním spokojen.
		(what kind ?)	Ten člověk s holou hlavou.
		(content :)	Sud s pivem.
		(cause :)	Nespal se zubem celou noc.
		(contact :)	Mluvil se mnou Bojovali s nimi. Radil se s advokátem.
		(emotional connotation :)	Nebude se s tím nosit. (I won´t carry it) Už jsem se s tím dost nazlobil. (I´ve already had enough trouble with it).
		(aim :)	Nakládali s nimi špatně. (They treated them badly).

The following words and phrases are also PREPOSITIONS.

GENITIVE	během	during	Během roku se mnoho změnilo.
	blízko	near	Blízko kasáren.
	nákladem	published by	Nákladem firmy F. Novák.
	následkem	owing to, due to	Následkem zranění ztratil sluch.
	na základě (germanism)	on the basis of	Na základě zkušenosti. (lépe : podle zkušenosti)
	ohledně (germanism)	with regard to	Ohledně té věci. (lépe : stran té věci)
	pomocí	with the help of	Překládal pomocí slovníku.
	v důsledku	as a result of	V důsledku toho rozkazu ustoupili. (lépe: podle ...)
	vlivem	through the influence of	Vlivem horka se konservy zkazily.
	za příčinou	because of	Za příčinou inventury zavřeno.
	za účelem	with the purpose of	Za účelem oslavy. (lépe : Na oslavu.)
DATIVE	dík (germanism)	thanks to	Dík náhodě se zachránil. (lépe : Náhodou ...)
	kvůli	for s. o´s sake, because of	Šel jsem tam kvůli vám. Byl kvůli tomu potrestán. (colloq.)
	vzdor (germ. & colloq.)	in spite of	Vzdor všem překážkám.

DECLENSION TABLE OF PERSONAL PRONOUNS.

Sing.	1. nom.	já	ty	on	ona	ono	
	2. gen.	mne, mě	tebe, tě	jeho, ho	jí	jeho, ho	sebe
	3. dat.	mně, mi	tobě, ti	jemu, mu	jí	jemu, mu	sobě, si
	4. acc.	mne, mě	tebe, tě	jeho, ho jej	ji	je	sebe, se
	6. loc.	mně	tobě	něm	ní	něm	sobě
	7. ins.	mnou	tebou	jím	jí	jím	sebou
Pl.	1. nom.	my	vy	oni	ony	ona	(Reflexive, all persons sing.or pl.)
	2. gen.	nás	vás		jich		
	3. dat.	nám	vám		jim		
	4. acc.	nás	vás		je		
	6. loc.	nás	vás		nich		
	7. ins.	námi	vámi		nimi		

DECLENSION TABLES OF POSSESSIVE PRONOUNS.

		m	f.	n.
Sing.	1.nom.	můj	má, moje	mé, moje
	2.gen	mého	mé	mého
	3.dat.	mému	mé	mému
	4.acc.	můj mého	mou, moji	mé, moje
	6.loc.	mém	mé	mém
	7.ins.	mým	mou	mým
Pl.	1.nom.	moji, mí mé, moje	mé, moje	má, moje
	2.gen	mých	mých	mých
	3.dat.	mým	mým	mým
	4.acc.	mé, moje	mé, moje	má, moje
	6.loc.	mých	mých	mých
	7.ins.	mými	mými	mými

NOTE : Tvůj, svůj declines like můj. Jeho never changes its form. Její declines like a soft adjective,

Sing.	1. nom.	náš	naše	naše
	2. gen.	našeho	naší	našeho
	3. dat.	našemu	naší	našemu
	4. acc.	náš našeho	naši	naše
	6. loc.	našem	naší	našem
	7. Ins.	naším	naší	naším
Pl.	1. nom.	naši naše	naše	naše
	2. gen.	našich	našich	našich
	3. dat.	našim	našim	našim
	4. acc.	naše	naše	naše
	6. loc.	našich	našich	našich
	7. ins.	našimi	našimi	našimi

NOTE: Váš declines like náš. Jejich never changes its form.

VŠECHEN Všechen or všecek - all, every
has the same endings as ten, ta, to.

Sing.	m.	f.	n.
Nom.	všechen or všecek	všechna všecka	všechno všecko
Gen.	všeho	vší	všeho
Dat.	všemu	vší	všemu
Acc.	všechen (inan.) or všecek	všechnu všecku	všechno všecko
Loc.	o všem	o vší	o všem
Instr.	vším	vší	vším

Plural	m.	f.	n.
Nom.	všichni (anim.)	všechny	všechna
	všechny (inan.) or všecky	všecky	všecka
Gen.	všech		
Dat.	všem		
Acc.	všechny všecky	všechny všecky	všechna všecka
Loc.	o všech		
Instr.	všemi		

Further alternate forms in plural:
Nom. m. anim.: všickni; acc. m. and nom. & acc. f.:všeckny; nom. & acc. n.: všeckna.
Rare literary style forms: gen. m.f.n.: všechněch, dat. & loc., m.f.n.: všechněm; instr. m.f.n.: všechněmi

INDEX

Abbreviations, 358-62

Accusative case, 16, 24; adjectives & demonstratives, 22-3, 81, (plural) 144-6, 149-50, 154-5; feminine, 17, 74, 82-4, (plural) 144-8; masculine, 17-8, 20, 73, 77, 82, (plural) 144-6, 153-7, 161; neuter, 18, 77, (plural) 149-50; personal pronouns, 33-7, 85-6, 119-20; possessive pronouns, 92-3, (plural) 159-60, 162; prepositions, 21, 87-8; word order, 19

Adjectives: accusative, 81, 144-5, 150; comparatives, 245-6; dative, 105, 108-9, 177; formed from participles, 302, 353-4; genitive, 192, 194, 199, 202; hard type ending, 6, 22-3; instrumental, 253, 255; interrogatives & indefinite, 139-41; locative, 230; nomitative, 6-7, 72, 144-5, 150, 154; possessive, 343-6; soft ending, 113; superlatives, 247; to form adverbs, 242-4; see declension table, 388

Adverbs: comparison, 248-50; formed from adjectives, 242-4; indefinite, 139-41, 365-8; interrogative, 139-41; of place, 25, 114

Alphabet, 53, 111, 276-8, 280-1

Apico-alveolar trill /r/, 8

Arithmetic, 311-2

Articles, 1, 6

Aspects (verbs), 31-2, 186-91, 267-73

Conditional mood (verbs), 282-93

Consonants, 41, 43; assimilation of, 60-3; clear /l/, 8; cluster, 13, 67; double, 70; hard, 64; in words of foreign origin, 68; neutral, 66; semi-vowels, 38, 69; soft, 65

Countries, 333-7

Dates, 219-20

Dative case, 99; adjectives & demonstratives, 105, 108-9, 177; feminine, 107; masculine, 99-101; neuter, 109-10; numerals, 182; personal pronouns, 116-20; plurals, 177-80; possessive pronouns, 121-2, 181-2; prepositions, 103-6; uses of, 102

Days of week, 142-3

Demonstratives, 7, 17, 79-80, 144-5, 150, 154-5, 177, 192, 199, 202, 230, 252, 255; declension table, 389

Diacritical marks, 51-2, 279

Dialects and colloquial speech, 371-7

Diminutitive forms, 306-10

Dipthongs: /au/, 45; /ej/, 13, 45; /ou/, 22, 45

Dobrý den, 14

Enclitic mě, tě, ho, se, 39

Future tense (verbs), 123-7

Genitive case: adjectives & demonstratives, 192, 194, 199, 202; feminine, 199-200; irregular nouns, 206; masculine, 192-4; measure, 208; neuter, 202-4; numerals, 211-2; indefinite, 207-8; personal pronouns, 209-10; possessive pronouns, 200-1, 204; prepositions, 195-8; verbs with, 205-6

Geometry terms, 315-7

Glottal stop, 48

Imperative mood, 173-6, 189, 191, 273

Indefinite pronouns, 139-41, 365-8

Indirect speech (verb tenses), 347

Instrumental case: adjectives & demonstratives, 252-3, 255; Dual, 256; feminine, 255-6; masculine, 251-4; neuter, 251-4; numerals, 253; personal pronouns, 274; possessive pronouns, 265-6; prepositions, 259-62; usage of 257-62

Interjections, 355-7

Interrogative pronouns, adverbs and adjectives, 139-41

Který, 134-5

Languages, 333-7

Locative case: adjectives & demonstratives, 230; feminine, 234; masculine, 230-3; neuter, 235-6; numerals, 238-40; personal pronouns, 241; plural, 237-8, 240; possessive pronouns, 239; prepositions, 230

Military ranks, 158

Modal auxiliaries, 133-4, 136-8

Names: declension of last names, 390; feminine forms, 151-2; usage of first names, 152

Negatives (multiple), 140

Nominative case: adjectives & demonstratives, 6-7, 72, 79-80, 144-5, 150, 154; feminine, 71, (plural) 144-8; masculine, 71, (plural) 144-6, 153-7; neuter, 71, (plural) 149-50; personal pronouns, 13; possessive pronouns, 89-91, 159-60

Nouns, 71; declension tables, 378-87; diminutives, 306-10; gender of, 6, 71; irregular plural, 169, 180, 206, 240; masculine ending in a, 129; plural forms only, 294-7; soft adjective ending of, 115; verbal, 321; also see respective cases

Numerals (cardinal), 147, 182, 212-6, 228-9, 238, 253; collective, 297; declension of, 313-4, 389; dual, 211-2, 239-40, 256; indefinite, 207; names of, 318-20; ordinal, 217-8

Palatal sounds, 15, 21, 46

Participles, 350-2; adjectives formed from, 353-4

Passive voice (verbs), 298-304

Past tense (verbs), 163-8

Personal pronouns, 13, 33-7, 85-6, 116-20, 209-10, 241, 274; tables, 275, 409

Plural: nouns in only plural form, 294-7; see respective cases

Possessive Adjectives, 343-6

Possessive Pronouns, 89-93, 121-2, 159-60, 162, 181, 200-1, 204, 239, 265-6; declension table, 409

Predicate adjectives, 263-5; "rád", 94-8

Prepositions: chart of uses, 391-408; used with accusative, 21, 87-8; dative, 103-6; genitive, 195-8, 208; instrumental, 259-62; locative, 230

Pronunciation hints, 50, 57-9

Punctuation marks, 279

Rád, 94-8

Reflexive passive, 304

Relative pronouns, 134-5, 363-4

Se, as general subject, 304-5

Spelling, 54-9

Stress, 1, 49

Tentyž, 348-9

Time, 221-4, 228-9

Velar sounds, 31, 46

Verbal nouns, 321

Verbs: abych and ať, 290-3; aspects, 31-2, 186-91, 267-73; conditional past, 288-9; conditional present, 282-7; conjugation in present tense, 13, 26-9, 74-8, 81, 112; dávat se (si), 185; frequentative, 369-70; future tense, 123, 127; governing genitive, 205-6; imperative mood, 173-6, 189, 191, 273; infinitives, 124-9; modal auxiliaries, 133-4, 136-8; nechávat, 185; passive voice, 298-304; past tense, 163-8; with prefixes, 322-32, 338-42; prosím (uses), 40; tenses in indirect speech, 347; transitive & intransitive, 16; umět and dovést, 131-2; vědět and znát, 130-1

Vibrating sounds, 30, 47

Vocative case, 170-2

Vowels, 2-5, 9-12, 42, 44

Všechen, 183-5; declension table, 410

Weights and measures, 225-7